

ПОЛИТИКИН

Немачка 5.80 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Аустрија
40.00 ATS, Шведска 28.00 SEK, Македонија 65.00 DEN,
Словенија 250 SIT, Русија 3.50 USD, Хрватска 12.00
HRK, БиХ 2.00 KM, Грчка 750 GRD, 2.00 ЦГ DEM

ISSN 0032-339-x

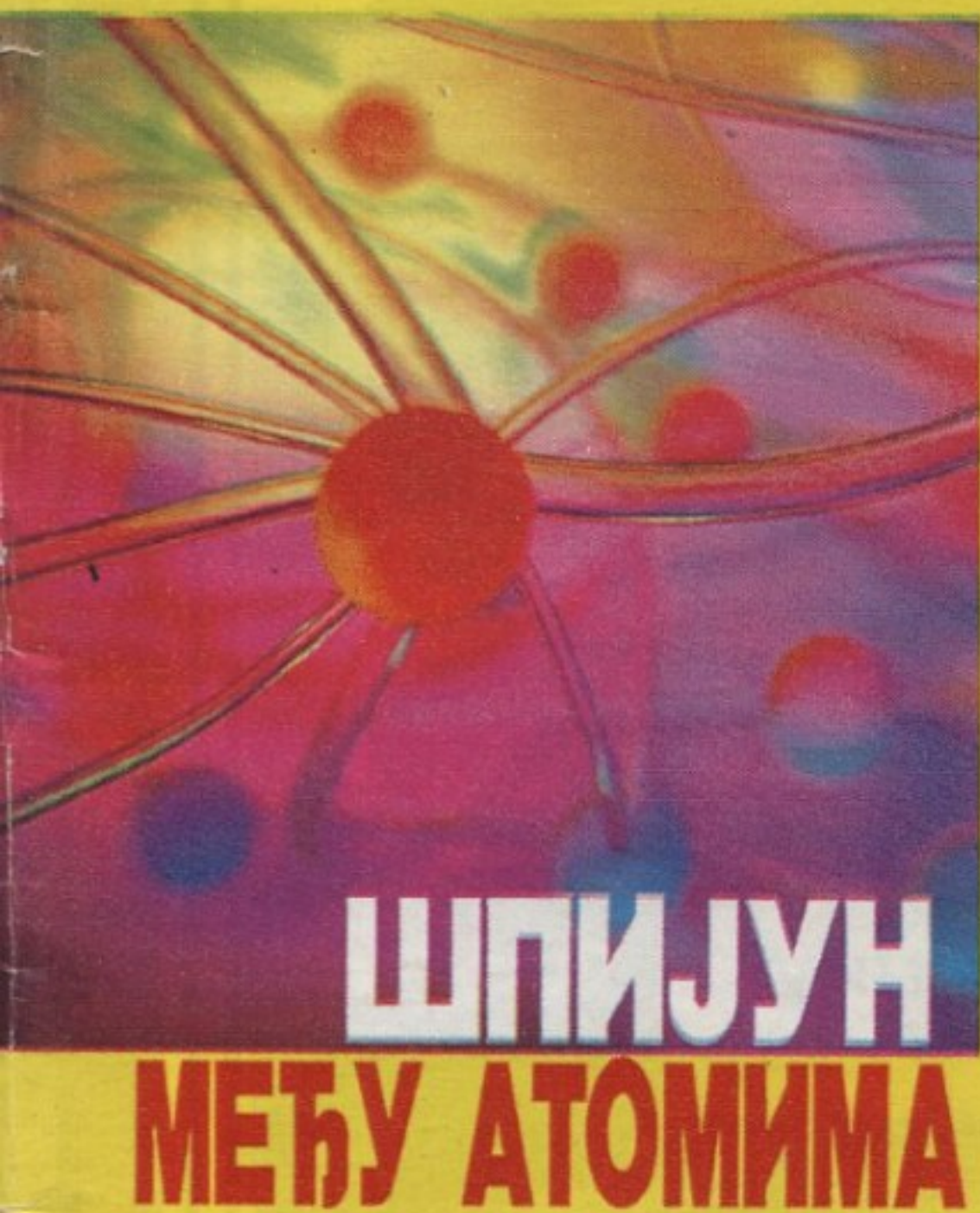

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

21. 12. 2001. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIII • ЦЕНА 40 ДИНАРА • БРОЈ 2602

ШПИЈУН
МЕЋУ АТОМИМА

СТРИП

ПОЛ
И ПЛОДНОСТ

ФРАНСОА ВИЈОН

ЈАХАЧ ЊАВОЉЕГ ВЕТРА

За све од 7 до 107

**ПЛЯКЕНИ ОДМОР ЗА ПРЕ-
МИЈЕРУ ФИЛМА
„ПРОХУЏАЛО С ВИХОРОМ“**
КОРИСТИЛИ СУ 1939. ГОДИНЕ
СВИ ЗАПОСЛЕНИ У ДРЖАВИ
ЏОРџИЈИ.

8 ТОНА САЛА ЗА 6 МЕСЕЦИ

ГУБИ ПЛАВИ КИТ ДОК ПЛИВА ОД АЉАСКЕ
ДО ХАВАЈА.

Плави снеј

ПАДАО ЈЕ ОВА ДАНА
У ИТА НЕСЋУ У
НОВОМ МЕКСИКУ
1955. ГОДИНЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● када је
султан Су-
лејман Ве-
личанстве-
ни чуо за
смрт Филипа
Вилијера, ве-
ликог маги-

стра Реда малтешких вите-
зова, иначе његовог најљу-
ћег непријатеља, прогла-
сио је у Турској дан жа-
лости – толико је ценио
његову храброст■

●●● међу Астецима, ста-
ром народу који је живео у
данашњем Мексику, на
свечаним обедима био је
обичај да се храна уноси у
уста искључиво прстима
десне руке, и то не свим,
већ само палцем, кажи-
прстом и великим прстом■

●●● за један цртани филм
који траје 10 минута треба
начинити 15.000 цртежа■

●●● после невремена пра-
ћеног кишом број астматич-
них напада код особа алер-
гичних на цветни прах нагло
се повећава. Научници су
установили да зрна поле-
новог праха на киши пуцају и
разлете се по околини. Та-
ко, на пример, из сваког зр-
на ражи на киши се ослобо-
ди 700 зрнаца скроба, а сва-
ко садржи молекулу који иза-
зива алергијске реакције■

●●● у 16. и 17. веку најце-
њеније и најскупље биле су
свеће од китове масти■

●●● тачкаста хијена једини
је месождер који може да
иситни кости и највећих жи-
вотиња, чак и нилског коња■

●●● филибар се не употре-
бљава само за израду накита
и украсних предмета, већ и
као средство за изолацију■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

НАЈВЕЋА БИТКА ЗА БЕОГРАД

Евгеније
Савојски

ОД

СВЕШТЕН

**Никад се у
Београду
није у исто
време
окупило
толико
генерала,
фелдмаршала,
принчева
из свих
владајућих
кућа и војника
најразличитије
народности**

Свашта је у својој историји Београд претуррио преко главе. Битка подно његових зидина и у самом утврђењу вођена августа 1717. године једна је од највећих у Европи. Историчари који су проучавали живот војсковође победника у том окршају не пропуштају да кажу да је ратни геније. Био је то Евгеније Савојски – Franz Eugen, Prinz von Savoyen – рођен 1663, а умро 1736. године. Живео је 73 године и иза себе оставио пребогату биографију.

Нежан за официра

Евгеније Савојски, чије је име тако уско везано за Београд и тако се често помиње на страницама његове историје, спада у велике и знамените историјске личности и као војсковођа,

и као државник, и као човек. Мајка му је била Италијанка – звала се Олимпија Манцини – а отац Француз.

Евгенијев отац умро је када је дечаку било десет година. Зато што је био нежног здравља и крхке грађе, отац је сматрао да Евгенију одговара једино позив свештеника и тако су га деца и суседи назвали – мали поп. Међутим, Евгеније је кришом научио латински и грчки и сваки слободан тренутак посветио проучавању живота и дела великих војсковођа. Био је очаран војском и већ је видео себе као официра, а не као свештеника.

С обзиром да је Евгенијева мајка Олимпија радила на двору и била уважавана, он се, чим се замомчио, одважио да затражи пријем код француског краља Луја

XIV. Склопио је руке молећи краља да га прими у војничку школу, али краљ га је одбио.

Несрећни Евгеније није се дао сломити, напротив. Отишао је у Беч. Аустријски цар Леополд I оберучке га је примио јер је водио низ ратова са Турском, те му је сваки официр био потребан. Добио је најнижи чин, али ипак официрски јер је потицао из угледне породице. У војсци способни имају могућност да напредују, што се Евгенију и догодило. Био је и одличан јахач и одличан математичар. Тада најславнији градитељ тврђава Вобан (по његовим нацртима грађена је и Петроварадинска тврђава) био је задивљен Евгенијевом вештином те врсте грађења.

Препоручио га је цару који је Евгенију одмах доделио капетански чин.

Изгинуше везири и аге

Били су то тешки дани за Аустрију. Турска јој је стално загорчавала живот јер су готово сваког султана привлачила освајања ка северу. Требало је коначно Турке одвратити од помисли на то. Прилика се указала у рату када је султан Мехмед IV, на наговор везира Кара-Мустафе, кренуо на север са 200.000 војника. Циљ је био освајање Беча. Турци су потучени до ногу. Битка се одиграла 16. септембра 1683. године. У бици се нарочито истакао пољски краљ Јан III Собјески, али и Евгеније Савојски. Тада је имао двадесет година. Само пет година ка-

сније аустријски цар дао је Савојском чин фелдмаршал лајтнанта.

Историчари тврде да је од свих великих војсковођа Евгеније Савојски имао највише победа! Сврставају га у ред са Александром Македонским, Ханибалом, Цезаром, Наполеоном, Суворовом...

Посебно велику победу Савојски је однео код Сенте крајем августа 1697. године. На турској страни погинули су велики везир, четири везира, 13 беглербега, 20 алајбега, више од 30 ага, 10.000 војника утопило се у Тиси, а око 20.000 остало је на бојном пољу. Ратни плен износио је 9000 кола, 6000 камила, 15.000 волова, 7000 коња и султанова благајна са 40.000 форинти!

Ово је била највећа победа

коју је дотад хришћанска војска извојевала над Турцима. Рат је завршен миром у Карловцима склопљеним јануара 1699. године. Нажалост, примирје није било дугог века. Припремала се нова битка Аустријанаца и Турака, надалеко чувена „битка под Београдом“! Нико није могао да претпостави да ће то бити битка над биткама и да ће Евгенију Савојском донети назив – ратни геније!

Никада се у Београду није у исто време окупило толико генерала, фелдмаршала, принчева, толико разних народности хришћанске вере, укупно за битку способних 110.000 људи.

Два полупрстена

Наспрам те силе Евгенија Савојског двоструко јача турска војна сила са укуп-

но 200.000 душа стигла је из Једрена и ушанчила се на прилазима Београду. Командовао је велики везир Халил-паша. Томе треба додати 20.000 војника који су били у београдској тврђави и 10.000 јаничара.

Нови аустријски цар Карло VI поклатио је Савојском дијамантски крст и испратио га речима: „Сам ће Христ у тој бици бити врховни командант!“

Стигавши у близину Београда, Савојски је неколико пута обишао око зидина тврђаве, ушће Саве у Дунав и прилазе граду. Сковао је план битке. Историчари тврде да се никада ни у једној бици која се водила за Београд није поступало са већом пажњом и на основу промишљенијег и поузданијег плана.

Савојски је изне-

Илустровао Брана Јовановић

надио Турке на самом почетку борбе тиме што је део војске пребацио лађама преко Дунава, а не преко Саве која је лака за прелажење а још лакша за маневрисање тешких лађа. Турци су га очекивали на савској обали. Сјајна му је била и идеја да око Београда ископа ровове у облику два полукруга. Из оног ближег тврђави војници су гађали тврђаву, док су у другом били војници окренути леђима својим саборцима, спремни да крену на турску главнину која се налазила на прилазима Београду. Тако су једни другима штитили леђа и борили се против Турака.

Битка је почела 16. августа 1717. године пред зору, а завршила се истог дана између 9 и 10 сати пре подне. Од 200.000 турских војника изгинуло је

ПОСМАТРАЧИ

Обичај времена у коме се одиграла битка за Београд био је да многи ратовању наклоњени припадници европског племства походе велике битке и велике војсковође, посматрају и разматрају вештину ратовања. Што је више било оваквих посматрача, битка је добијала на значају. Разуме се, и војсковођа који је води. О свему томе сведоче и подаци да су бици за Београд присуствовали дон Емануел, португалски принц; Константин Собјески, краљевски принц пољски; Лудвиг принц од Добеса, син мајнског херцога; Карло и Фердинанд, принчеви баварски; Вилхелм Лудвиг и Леополд Максимилијан, принчеви од Анхалт Десауа; Вилхелм и Карло Ернест од Санксен Салфелда; Вилхелм Густав, Леополд Максимилијан и Георг, принчеви од Хасен Гасела; наш фелдмаршал Карло Александар; затим: Фридрих и Лудвиг, виртенбершки принчеви; Емануел, принц Савојски; Георг Фридрих, принц од Еулмбаха; Јосип Карло, наследни принц салцбуршки; Амаралд, принц од Таксиса; Јосип Антон и Георг Кристиан, принчеви од Лобковица; Вилхелм шварценбершки; два принца лотариншка; три принца од Холштајн-Бека; херцог Арембершки; два принца из Москве; принц Лихтенштајн; принц Еурсек; принц Љубомирски; принц Бинатели. Једино је принц од Марсилака умро на путу за Угарску!

13.000 док је 5000 заробљено.

Видећи шта се догађа, војска у тврђави се предала 18. августа. Савојски је дозволио војницима да са женама и децом напусте тврђаву најкасније до 22. августа.

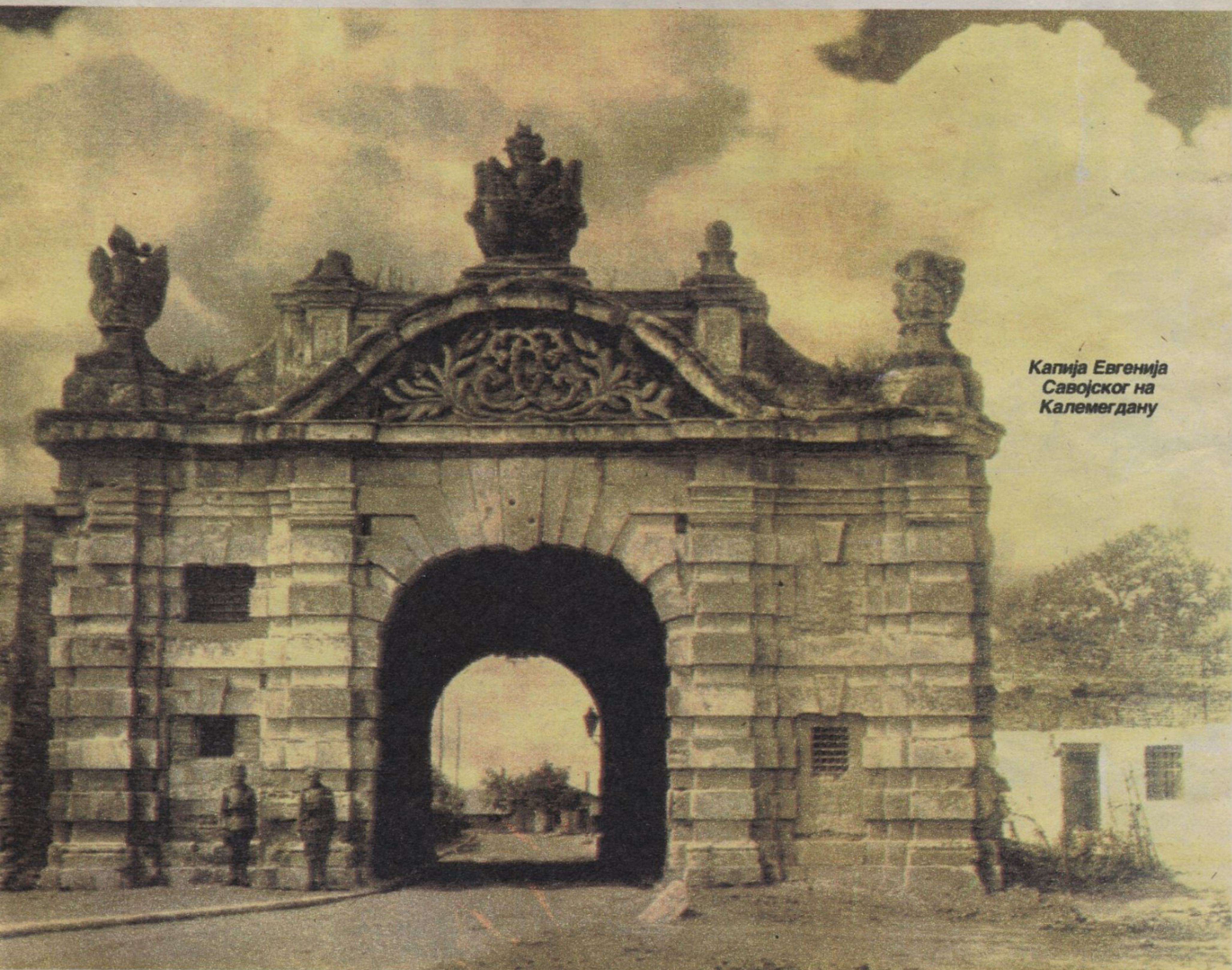
Тих дана је херцег од Марбурга писао својима кући: „Никада још у животу нисам присуствовао овако славној борби... На сваки начин 16. август спада у најславније дане које сам проживео у свом животу...”

После ове битке склопљен је мир у Пожаревцу.

Савојски је умро 1736, у седамдесет трећој години. Љубоморни људи из околине цара Карла VI покушали су да му, под старост, сплеткарећи окаљају образ. Умало да успеју.

Никада се није женио па су га због тога прозвали – Марс без Венере! ■

Миленко Тодоровић

Капија Евгенија
Савојског на
Калемегдану

МАЛЕ ВЕЛИКЕ РАЗДАЉИНЕ

ШПИЈУНИ МЕЂУ

АТОМИМА

а бисте прочитали само почетак ове реченице, неки ваш неурон морао је да пошаље чак милион података, а ензим да изведе хиљаду биохемијских реакција. Готово несхватљиво јер нама је и секунда кратко време, а десетинка секунде тешко се може повезати са било којим нашим искуством. Једна стотинка тек уз помоћ фото-финиша може да раздвоји најбрже атлетичаре на сто метара пошто је то време за које они претрче „само“ 10 центиметара. Међутим, чим се „закорачи“ у свет ћелија живих организама, у свет молекула и најзад атома, сва ова мерила времена више ничему не служе, а секунда постаје бесконачно дуго време. У овом свету време се мери наносекундама (милијардити део секунде – 10^{-9} s), пикосекундама (хиљаду милијардити део – 10^{-12} s)

Научници су нашли начин како да посматрају изузетно брзе хемијске реакције које се дешавају међу атомима

и фемтосекундама (милион милијардити део секунде – 10^{-15} s)!

Како су научници успели да измере тако бескрајно мала времена? Каковом се то „штоперицом“ служе? Стручњаци из најмлађе гране хемије – ултрабрзе хемије – своје невероватно тачне „часовнике“ засновали су на најбржој појави која постоји – на кретању светлости, то јест на ласерима (у вакууму је брзина светлости 300.000 километара у секунди)! Тако сада могу да изучавају шта се, на пример, догађа

на површини мрежњаче нашег ока кад на њу падне светлост, како и зашто сунце изазива рак коже, како неки лек делује на одређену беланчевину у нашем организму, шта се дешава у неком организму или материјалу када је озрачен...

Атомски отисак прста

А да би одговорили на оваква или слична питања, научници прво треба да одгонетну низове краткотрајних хемијских реакција из којих се ове појаве састоје. Зато су

морали да нађу начин како да се овакве реакције подстакну, а затим „фотографишу“ у неколико првих, бескрајно кратких, делова секунде јер после је сувише касно. Направљени су ласерски уређаји не да би мерили време, него да би деловали и „снимали“ одашиљући низ ултракратких светлосних блесака на молекуле у току појаве која се испитује.

Добијене „стробоскопске“ слике нису верне слике молекула током хемијске реакције него њихови тренутни светлосни спектри који на посредан начин сведоче шта се током реакције дешава. Пошто сваки молекул или атом има јединствен распоред спектралних линија (као отисак прста код човека), ови спектри помно се проучавају јер говоре која једињења настају у одређеном тренутку. Сваки добијени „снимак“ је јединствен и не може се поновити. Зато су научници морали да нађу начин како да се овакве реакције подстакну, а затим „фотографишу“ у неколико првих, бескрајно кратких, делова секунде јер после је сувише касно. Направљени су ласерски уређаји не да би мерили време, него да би деловали и „снимали“ одашиљући низ ултракратких светлосних блесака на молекуле у току појаве која се испитује.

БЕСКОНАЧНО ВЕЛИКА СЕКУНДА

Лествица трајања

1 секунда

1 милисекунда (10^{-3} s)

1 микросекунда (10^{-6} s)

Умножавање (прести-
квање) 50-микросекун-
да у једној нити молекул-
ске ДНК

Идентификација (визуализација)
неке хемијске реакције
у току стилизоване експерименталне

Прекидање (пробивање) ве-
зе између две базе у
једној нити молекулске ДНК

Лествица раздаљине

150 000 000 km
Растојање
Земље-Сунце

150 000 km ($0.15 \cdot 10^6$ m)
Четвороструки обим
Земље

150 km ($0.15 \cdot 10^3$ m)
Раздаљина (ваздушна
линија) између Београ-
да и Копаника

мак (спектар) раздваја се на црвену, зелену и плаву компоненту, па се све ове боје испитују посебно.

На такав начин су, на пример, хемичари продрли у суштину развијања сребра на осветљеним деловима фотографског филма што им је омогућило да десетоструко повећају осетљивост филма додајући му нови адитив, натријум формијат (HCOONa). По-

ступак који се зове **радиолиза** изводи се помоћу ласера и акцелератора (уређаја за убрзавање елементарних честица) који одашиље електроне у „пакетима“ и то у временским размацима од неколико пикосекунди погађајући узорак док се не изазове хемијска реакција. Затим се ласером гађа исти узорак изузетно краткотрајним светлосним импулсима како би се „снимила“ започета хемијска реакција. Ова два уређаја раде усклађено, с тим што ласер има двоструку улогу: не само да „снима“ ток хемијске реакције, него пре тога подстиче кретање електрона са једне фото-катоде (види цртеж о радиолизи).

Електронски плес

Овим уређајима у скорој будућности проучаваће се и да ли се у озраченој води из нуклеарних централа догађају врло брзе хемијске реакције. Затим, како зрачење утиче на ДНК у ћелијама живих организама, пре свега штетних микроорганизама, приликом стерилизације медицинског материјала. Хемичари ултрабрзе хемије већ су

испитивали ове појаве на ступњу наносекунде, али желе да провере да ли постоје и међупојаве које се дешавају хиљаду пута брже, то јест на ступњу пикосекунде. Циљ ових истраживања је да се у потпуности упозна утицај зрачења како би се омогућило лекарима да на најбољи начин управљају токовима и последицама радиотерапије (зрачења) на ћелије рака и како би се повећао учинак појединих лекова.

Међутим, још пре двадесетак година у неким

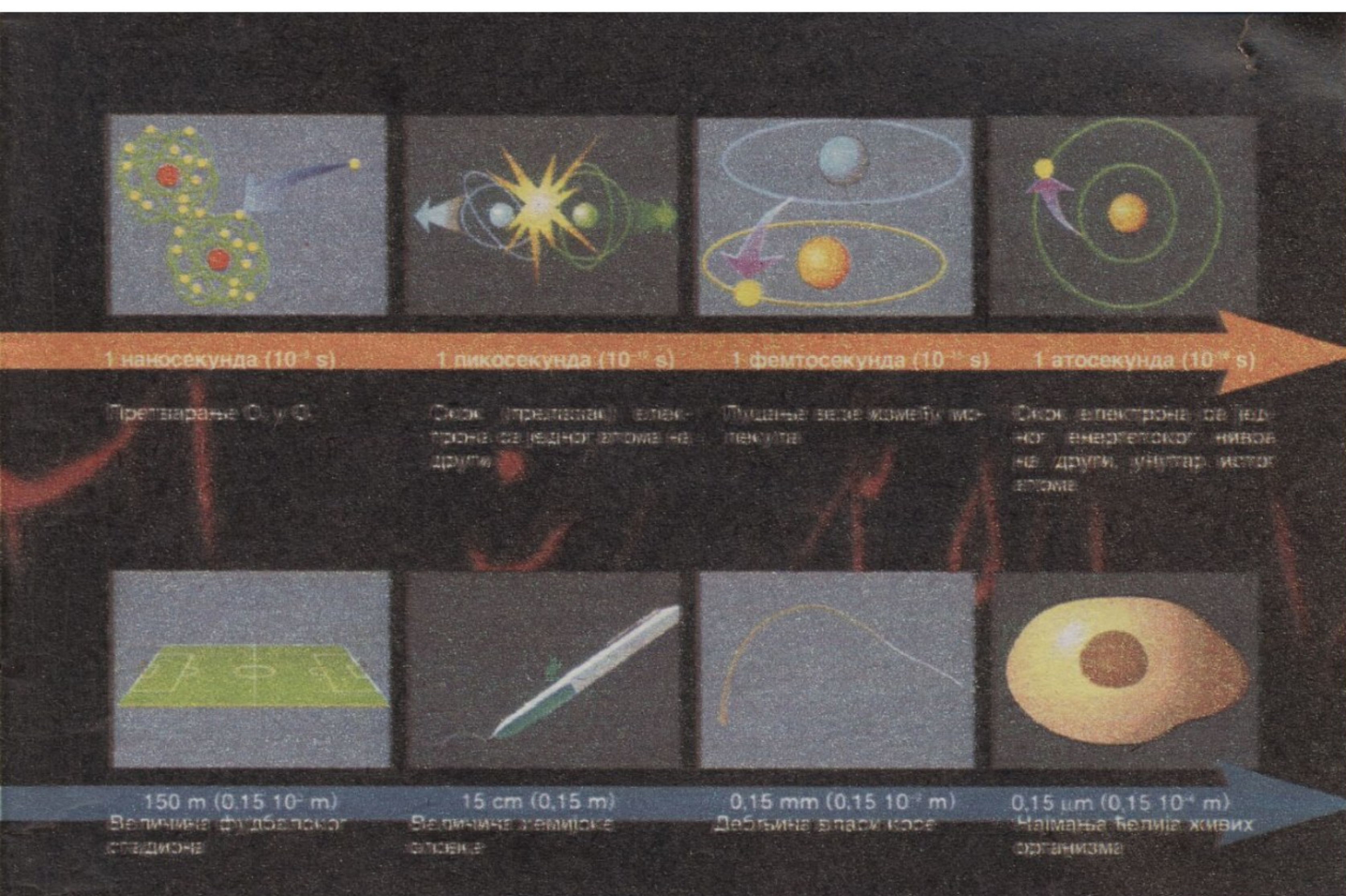
УЛТРАБРЗА

Сматра се да је брза хемија почела да се развија као грана хемије 1957. године када је Британац Џорџ Портер (Нобелова награда за хемију 1967. године) успео да подстакне (покреће) и потом посматра хемијске реакције уз помоћ блеска светлости који су трајали неколико микросекунди (милионити део секунде). Појава првих ласера, почетком шезде-

Фотолиза

Ласерски зрак светлости (блесак) шаље се према полупровидном огледалу које га дели на два зрака. Један пролази кроз огледало и покреће хемијску реакцију док се други одбија и стиже до узорка (осветљава га, „снима“) са закашњењем од неколико фемтосекунди. Светлосни спектар који одашиље узорак хвата се у анализатору и проучава ■

прате успоста-
вљање хемијских
веза јер се сви
хемијски процеси
и заснивају на
преласку елек-
трона (делимич-
ном или потпу-
ном) из спољне
љуске једног ато-
ма у спољну љу-
ску другог (кова-
лентна и јонска
хемијска веза).

„Фемто хемича-
ри“ изучавају та-
кође и „слободне“
радикале и по-
следице које иза-
зивају ова врло
реактивна хемиј-
ска једињења јер
поседују атоме
са непопуњеним
спољним љуска-
ма. Она се јавља-
ју нарочито у слу-
чају неког запа-

љења, узрок су старења
и појаве разних врста ра-
ка.

Нажалост, потребно је
вишегодишње тумачење
података добијених у експерименталном делу истраживања, тим дуже што су испитиване појаве брже. А појаве које „на хартији“ изгледају једноставне често су и најтеже за изучавање и схватање.

Може се поставити питање да ли ова трка са бесконачно малим временима има границе. Јер после нано, пико и фемтосекунде пре нешто више од годину дана једна француско-холандска група научника похвалила се у ревији „Science“ да је успела да на посредан начин постигне и време од једне **атосекунде** (милијардитог дела милијардитог дела секунде, то јест 10^{-18} s)! Ова група научника, која се назвала „Ато група“, још не зна која би могла да буде практична примена њиховог открића, али је сасвим сигурно да више неће бити на подручју хемије, него физике. Јер, на ступњу атосекунде потпуно се излази из подручја хемијских и биохемијских реакција и улази у поље атомске физике.

Припремио Горан Војиновић

ХЕМИЈА

сетих година 20. века, убрзаће пут ка све краткотрајнијим временима. Ускоро ће бити пробијена граница наносекунде, а почетком седамдесетих година и граница пикосекунде. Први ласерски импулси на ступњу фемтосекунде добијени су 1975. године у Беловим лабораторијама у Њу Џерсију (САД).

Средином осамдесетих година египатски органски хемичар Ахмед

Зивил први је успео да уочи покрете атома приликом раздруживања молекула на ступњу од неколико стотина фемтосекунди. За тај успех добио је Нобелову награду 1999. године. Тренутни рекорд деле три научне групе: из Политехничке школе у Цириху (Швајцарска), универзитета у Гронингену (Холандија) и Масачусетског технолошког института (САД): **4,5 фемтосекунде!**

угледним научним установама на Западу физичари и хемичари већ су закорачили у свет који је још хиљаду пута бржи – у свет фемтосекунде. Овде се нису користили акцелератори електрона, него су хемијске реакције подстицане истим ласером са којим су нешто касније и „снимане“. Овај поступак назван је **фотолиза**. А на овом ступњу не само да долази до стварања или нестајања молекула, него и до преласка електрона са једног атома на други! Тако научници чак могу да

ПОЛ И ПЛОДНОСТ

Данас је многим, нарочито становницима градова, плодност земље прилично стран појам док је хиљадама година, заједно с људском плодношћу – што значи продуже-так врсте – била главна брига човечанства. Због тога је свака цивилизација имала богове и богиње плодности у чијој је моћи било да обезбеде добробит друштва. И са-времена култура има сексуалне симболе од којих се не-ки тичу мушко-женских одно-са, а неки родности земље

Шивино
лице
штите
две кобре

ЛИНГА И ЈОНИ

Хиндуистичко божанство Шива поштује се и као мушки створитељски прин-цип, бог плодности, и тада се иконографски приказује у облику фалуса званог линга. На слици се линга налази у јони, женском елемен-ту у виду женског полног органа. Линга и јони заједно означавају стварање и плодност ■

ЈОРГАН СА АНАНАСИМА

Овај невестински јорган украшен је ананасима, симболом живота и плодности, ђурђевци-ма и лалама, знаци-ма љубави. Јоргани су, према традици-ји, део девојачке спреме и шаре на њима често оз-начавају плод-ност ■

Нар

БРАЗИЛСКИ
ПОЈАСНИ
УКРАС

Риба
плодности

СРЕБРНЕ АМАЈЛИЈЕ

Кључ
у женскост

Овај богати украс за појас са амајли-јама везаним за плодност вероватно је био дар младој невести. Са цветног вен-ца од сребра висе сребрни кључеви, ри-ба, нар, грожђе и даире ■

ЛУТКЕ ПЛОДНОСТИ

Луткице попут ових на слици носиле су же-не и девојке у Анголи да би за себе измолиле плодност. Лутке су прављене од рачвастих гранчица и пчелињег воска и клипова кукуру-за који је, такође, симбол плодности ■

СЕКСУАЛНИ СИМБОЛИ

Зависе од културе, стила живота, друштвених пра-вила понашања и забрана. Класични сексуални сим-боли западњачких друштава морају да буду млади и гламурозни и обично су филмске и музичке диве, по-некад принцезе и принчеви. Предмети који симболи-зују мушку сексуалност углавном имају облик фалу-са и снагу док су они који означавају женску кружног облика који подсећа на пријемчивост и изобиље ■

ЕЛВИС

Краљ рокенрола Елвис Присли, звани „Elvis the pelvis“ (= „Елвис карлица или куко-ви“), био је обојаван колико због изванредног гласа толико и због изгледа и бокова који су се заводљиво њихали ■

МЕРИЛИН

Мерилин Монро, идол милиона, би-ла је класични хо-ливудски секс сим-бол коме је предо-дређено да умре млад ■

РАКЕТА

Има класичан об-лик фалуса и огром-ну снагу. Означава и мушку потребу за ос-вајањем: мушкарац-ловац креће у проби-јање нових граница – васионе ■

ВИСОКЕ ПОТПЕТИЦЕ

Ципеле с високим потпети-цама имају двоструку симболику: издужују ногу и тиме нагла-шавају западњачки симбол женственос-ти; танка, шиљата потпетица озн-чава над-моћ ■

Листови
изобиља

ЗЕЛЕНИ ЧОВЕК

Глава обрасла листовима симбол је живота и плодности од времена пре наше ере до данашњег дана. Као детаљ у црквеној архитектури он је снага поновног рађања самога Исуса Христа. Зелени човек (Green Man) прихваћен је као еколошки симбол за заштиту и очување природе ■

РЕЗБАРИЈА
У САМОСТАНУ
КАТЕДРАЛЕ У
НОРИЦУ, ЕНГЛЕСКА

РАЂАЊЕ

Врхунски је симбол стварања и као такво ушло је у митове широм света. У цивилизацији Запада бебе се често појављују као чудо које из космичких вода доносе роде. У другим деловима света тај чин се приказује непосредније и резултат је благословеног сједињења мушкарца и жене ■

ТАЊИР РАЂАЊА

На овом тањиру, успомени на дан рођења, рода доноси бебу и спушта је право у колевку. У народу су роде повезане с рођењем јер су веома одане својим младунцима ■

Жена
на по-
рођају.
Помажу јој
две рођаке

ПОРОЂАЈ У ПЕРУУ

Пошто један чин рађања одражава свеукупно стварање, порођај се сматра тренутком духовне рањивости и окружен је разним обредима. С пупчаном врпцом поступа се с великим поштовањем јер је она веза између два света, па је у Перуу, а и у многим другим крајевима света, па понекад и код нас, чувају као део породичног блага ■

БОГИЊА ПЛОДНОСТИ

Ова златна фигура приказује Астарту, хананску богињу плодности и потиче из 16. века пре наше ере. Мада је веома стилизована, полни органи јасно су означени ■

Истакнуте
дојке

Стилизован
пубични
троугао

Утамаро, 1788.

СНОП ПШЕНИЦЕ

Сноп пшенице и сноп кукуруза добро су познати симболи рађања земље, развитака и изобиља. То је плодно сједињавање Сунца и обрађене земље ■

РОГ ИЗОБИЉА

Толико је пун да се из њега просипа воће. Симбол је плодности и благостања и знак божанстава вегетације. Припада и женском и мушком полу јер је шулаљ и, истовремено, има облик фалуса ■

ШИШАРКА

Ова велика бронзана шишарка део је фонтане из доба древног Рима. Као плод бора моћан је симбол живота и плодности. Стари Римљани повезивали су шишарку с богињом љубави Венером и она је једно од Венериних обележја ■

ЉУБАВНИЦИ

Јапанска илустрација из 18. века једна је од хиљада и хиљада еротских слика које приказују сједињавање мушкарца и жене. Оно може да се посматра само као сексуални чин или као мушки и женски принцип спојени у симболичном чину оплођавања. У то време у Јапану су биле веома популарне илустроване приче о мушкарцима који уживају у гејшама ■

Бојана Дожић

ФРАНСОА ВИЈОН – песник и разбојник

Франсоа Вијон – на српски су га преводили Станислав Винавер и Коља Мићевић. Његове песме певали су Булат Окуцава и Арсен Дедић

Јахач ђавољег

Човек се звао Франсоа Монкорбије или Франсоа Лож, у неким приликама представљао се као Мишел Мутон, али ће у историју светске књижевности ући под именом Франсоа Вијон.

О његовом бурном животу не знамо много. Али, захваљујући сачуваним полицијским и судским досијеима, познајемо неколико упечатљивих детаља. Вијон је био улични песник у правом смислу те речи, песник раскалашног живота, али и песник сете и смрти. Уз све то, био је човек париског подземља, кавгација, лопов, убица и у свему типична бараба свог времена. Знао је да пише песме користећи жаргон разбојника и полусвета, али и да опише најтананија душевна стања. Захваљујући својој поезији и биографији, постаће први у низу „уклетих песника“.

Камен студентског незадовољства

Рођен је у Паризу 1431. године као Франсоа Монкорбије, оне исте године када је у Руану као вештица спаљена Јованка Орлеанка. Био је сироче без оца, а своје најраније детињство провео је у беди и сиромаштву. У Паризу је у то време било веома тешко услед исцрпљујућег Стогодишњег рата између Француске и Енглеске који је опустошио земљу. Околину Париза пљачкале су банде, енглеска и француска војска. У граду је владала глад за којом је обично долазила куга. Само 1438. године у Паризу је умрло више од 50.000 људи и било напуштено више од 24.000 кућа. Зиме су биле јаке, а летописци тог времена често помињу вукове који су улазили у град и односили децу са улица.

У таквом страшном окружењу одрастао је мали Франсоа. Како због сиромаштва није могла да га подиже, мајка га је, кад је имао седам година, дала

И данас се често за оно што је неповратно прошло каже да су то „лањски снегови“ или да је све „развејао ветар“. То су, заправо, два стиха која је у својим „Баладама о пролазности“ испевао један француски песник још пре петсто педесет година. Имао је преку нарав и живот пун свакојаким узбуђења

на старање Гијому Вијону, капелану цркве Сен Беноа ле Тур. Гијом Вијон је био професор права на париском универзитету и угледна личност. Његов углед био је толики да је имао и једну необичну привилегију – било му је дозвољено да на свом имању у унутрашњости може да држи вешала за разбојнике. Гијом ће постати моћни заштитник свом посинку и омогућити му студије на Сорбони, а Франсоа ће, у знак захвалности према свом поочиму, узети његово презиме.

Франсоа Вијон је 1452. године завршио први степен студија и тако стекао

ститутки које забавља веселим и блудним песмицама за које поседује необичан дар. С времена на време придружује се својим другарима у њиховим пљачкашким походима који и њему доносе новац за лагодан живот.

Исте године када је завршио први степен студија, у Паризу је дошло до првог студентског протеста у историји универзитета. Отпочео је због једног сасвим необичног разлога: париски студенти одлучили су, из обесне шале, да украду лепо исклесан камен који се налазио испред куће мадмоазел де Бријер на Гревском тргу. Камен је

БАЛАДА С ТАКМИЧЕЊА У ЗАМКУ БЛОА

Крај извора мрем с жеђи и несна,
Врућ к'о ватра, а цвокоћем цео;
Родна земља страна ми и тесна;
Уз огњиште дрхтурим сав врео;
Као црв го, на трон бих се пео;
Злу се смејем и чекам без нада;
Радост вучем из тужног ненада;
Веселим се док сав сам чемеран;
Моћник ја сам без силе и града,
Лепо примљен, од свакога теран.

Блиска ми је тек ствар неизвесна;
Јасне ствари скрива мрачан вео,
Сумњу буди само ствар извесна;
Сву науку на случај сам свео;
Све добијам, а губим свој део;
„Добро вече!“ кажем док дан влада.
На тлу лежим, а плашим се пада
Богаташ сам и пропали деран;
Крошњу имам али немам хлада,
Лепо примљен од свакога теран.

Свеједно ми, ал' слева и здесна
Тражим добит, коју не бих хтео;
Волим оног што чини зла свесна;
А лажац је створ што ми се клео;
Пријатељ ми тај ком лабуд бео
Са гавраном враним има склада;
Ко ме гњави, том ми душа рада;
Лаж, истина – обема сам веран;
Све почињем, све ми се распада,
Лепо примљен од сваког теран.

Кнеже добри, сазнајте то сада
Да све схватам и без умног рада;
Бунција сам, свакој правди смеран.
Шта ми треба? Шта? Моја награда,
Лепо примљен од сваког теран ■

КАТРЕН

КОЈИ ЈЕ ВИЈОН
САСТАВИО

ОЧЕКУЈУЋИ ДА БУДЕ
ОБЕШЕН

Ја сам Франсоа, то ми казна,
Из Париза крај Понтоаза,
А врат под омчом ће да сазна
Кол'ко ми тежи гуз'ца празна ■
Превео Коља Мићевић

У овим догађајима учествовао је и Вијон. Можда и због тога студије никад неће завршити, али ће зато поводом догађаја у Паризу, чији је учесник и сведок био, написати свој први роман у облику бурлеске који је сасвим пригодно и назван – „Ђавољи прдеж“. Овај роман за нас је, нажалост, изгубљен.

Чудо под мукама

Песниково име први пут се у судским архивама Париза јавља 5. јуна 1455. године. Тада је у некој свађи Вијон ножем смртно ранио извесног свештеника Филипа Сермоаза и побегао из града. У одсуству је осуђен на смрт вешањем, али је после неколико месеци стигло писмено помиловање, које је потписао Шарл Седми, с образложењем да се радило о самоодбрани. Изгледа да се за

Илустровао Бобан Савић

добрио чудно име „le Pet au Diable“ – што ће рећи, да извините, „ђавољи прдеж“ – и послужио је студентима да се око њега ноћу окупљају и ту пију и плешу уз звуке флаута и лаута. Увређена госпођица тужила их је властима, па је на крају управник града Париза морао да употреби силу и тако студентима одузме камен.

Овакав поступак власти разгневио је више од 16.000 студената, колико их је тада било у Паризу, и они су у знак негодовања изашли на улице и поскидали велики број натписа са кућа, хотела и крчми, а затим направили праву збрку спајајући натписе у необичне парове. Убрзо је проглашен штрајк, а немири на универзитету трајаће, с прекидима, следеће три године.

статус „клерика“, што је значило да припада свештеничком staleжу. Међутим, свештеничка одежда није могла да га одвоји од распусног живота Париза и... Франсоа Вијон је редовни гост париских крчми и јавних кућа где се дружи са највећим олошем Париза. Париским улицама креће се у друштву разбојника, лопова и про-

Biffon

Se iapme et fers la belle de bon hait
 A'en deuez vous tenir a vil ne sot
 Elle a en soy des biens a son souhait
 pour elle seings le boucler et passot
 Quāt biennēt gēsie co's et happe en pot

На овом старом дрворезу је Франсоа Вијон и стихови из једне од његових балада

Вијона заложио његов моћни поочим.

Неће проћи много времена када ће Вијон са дружином извести једну од својих већих похара. Око Божића 1456. године четворочлана дружина прескочила је зид богатог Наварског колежа и опљачкала 500 златних шкуда, што је тада било право богатство. Одмах после провале Вијон је отишао у Анже да се распита о имовини једног имућног свештеника који је требало да постане следећа жртва његове злогласне дружине. Али, ова провала значајна је и због нечег другог. Ноћ уочи намеравање пљачке Вијон саставља своје прво песничко дело у четрдесет строфа под називом „Мало завештање“. У њему најпре пева како мора да бежи из Париза у Анже због једне бездушне даме која је одбила његову љубав (какав алиби!) и, пред одлазак, својим пријатељима, непријатељима и познаницима завештава разне дарове. Циничан, скарадан, духовит и двосмислен, Вијон поклања оно што нема онима којима такви дарови не требају. Богаташима оставља своје замкове и новац, које наравно не поседује, сиромасима ударац испод ока, испичутурама воду Сене...

О виновницима провале у Наварски колеж случајно се дознало две године касније пошто се један члан дружине неспретно одао, хвалећи се по крчма-

четрнаест

ма својим неславним подвизима. Сазнавши да га власт јури због пљачке, Вијон се склања из Париза и следећих неколико година путује Француском.

Знамо да је Вијон у овом раздобљу боравио у замку Блоа чији је власник био војвода и песник Шарл Орлеански. Ту је победио на једном песничком турниру и постао војводин миљеник. То му је добро дошло када је 1460. године из неког разлога први пут допао затвора. Отуд га је извукао управо Шарл Орлеански, али не задуго.

Године 1461, под оптужбом да је опљачкао једну цркву, Вијон је прослеђен у затвор у Мену, где је цело лето био подвргаван најстрашнијим мучењима којима је руководио орлеански бискуп Тибо д'Осињи. Већ на измаку снага, док му се смрт под мукама чинила сасвим извесном, десило се чудо. Новокрунисани француски краљ Луј XI прошао је кроз Мен и помиловао

Једне новембарске вечери 1462. године Вијон се с пријатељима враћао из крчме. Пролазећи поред куће епископског бележника Франсоа Феребука, весела дружина застала је задиркујући његове младе писаре. Ово се изродило у свађу, а онда и у тучу у коју се умешао и Феребук лично. Севнуо је нож и Феребук се срушио на земљу тешко рањен. Вијон је са друговима одмах ухапшен и спроведен у Шатле. Пресуда је гласила да Вијон буде „попет на вешала“.

Док у тамници чека позив целата, у грозници ишчекивања сигурне смрти, Вијон пише своје најважније дело „Велико завештање“. Ова збирка песама – у коју ће осим строфа у стилу „Малог завештања“ ући и чувене „Баладе о пролазности“, затим „Балада о дебелој Маргот“, „Балада обећених“ и многе друге песме пуне „смећа кроз сузе“, што је још један славан Вијонов стих – вековима касније биће повод за стоти-

ВИЈОНОВО ДОБА

Париз 15. века је град којим владају све страсти и узбуђења „јесени средњег века“, како ово раздобље називају хроничари. Као што се данас иде на фудбалске утакмице, тако се онда ишло на јавна погубљења, међу којима су најчешће дисциплине биле вешање, спаљивање и одрубљивање главе. На градским трговима који су постајали губилишта навигало се, плакало, и смејало, за осуђењем, а нарочито лепа и узбудљива погубљења после су се годинама препричавала. У уским и ноћу мрачним улицама Париза чије је обриси надвисивала блештавобела црква Нотр-Дам и који је био опасан зидовима и окружен каменим и дрвеним мостовима, средином 15. века било је 4000 кафана. У њима се дневно точило чак седам стотина буради вина. Главно састајалиште и „корзо“ Париза, место проповеди, верских поворки и свечаности било је Гробље невиних на чијем зиду је био насликан страшни „данс макабр“ – плес Смрти која одводи душе умирућих. На гробљу дуж зида између костурница са остацима несрећника ископаних да

би направили места својим суграђанима налазиле су се мале продавнице, а испод сводова су стајале проститутке, добацујући пролазницима у летњој шетњи скарадне позиве на дружење.

Упоредо с верским фанатизмом и аскезом постојала је и „општа распуштеност нарави“ како каже један хроничар, и то у свим слојевима друштва – и међу властелом, и међу свештенством, и међу обичним народом. Тако су на богатом бургундском двору високе етикеције главна забава били призори мучења и погубљења, а војвода Филип Лепа по својим дворанама постављао је „справе“ које су званице ударале, посипале брашном и чађу или дамама под сукње бацале млазове воде. У развратним забавама свештеници нису били ништа бољи од студената и њихових професора. Судије су самовољно судиле, отимајући имовину осуђеницима коју су потом делили тужилац, судија, краљ и његове милоснице.

Ето, то је био свет и време Франсоа Вијона, свет који ће и те како оставити трага у његовој поезији ■

неколико заточеника менског затвора. Вијон је поново на слободи.

Смеј се и плачи!

Слободан, али измучен и болестан, Вијон креће у Париз иако зна да га тамо чекају због провале у Наварски колеж. У Париз се враћа у новембру и одмах га спроводе у затвор Шатле. На суђењу се обавезује да у року од три године врати свој део плена у износу од 130 шкуда, што је била велика свота, и пуштају га на слободу. Вијон је тако поново почео да са старим друштвом обилази своја омиљена париска свратишта. Неће проћи дуго до нове неприлике, овога пута веома озбиљне.

не есеја и тумачења, међу којима и оне Роберта Луиса Стивенсона, Осипа Мандељштама, Марсела Швоба, Пола Валерија и многих других.

Иако је Вијон већ видео своје тело како се „на ужету клима“ и овог пута десило се чудо које је опет својим везама вероватно припомогао његов поочим. Жалба на пресуду је прихваћена и 5. јануара 1463. године казна преиначена у десетогодишње изгнанство из Париза. Три дана касније Франсоа Вијон напушта Париз и одлази у непознатом правцу.

О њему се више никад ништа није чуло ■

Небојша Грујичић

ПОДНИКИ
ЗАБАВНИК

21.12.2001.

ЦВРКУТАВЕ ПАНТАЛОНЕ

Цариницима на аеродрому у Мајамију није могао да промакне путник с необично широким панталонама. Кад су га претресли, имали су шта да виде: у широким панталонама нашли су 44 кубанске зебе, полуживе, а неке и угинуле. Признао је да долази из Хаване, а намера му је била да у Америку прокријумчари скупе птице и на њима добро заради. Птичицама је пре пута ставио у храну неко благо омамљујуће средство, али за многе зебе је то било кобно.

Необичног шверцера чека казна, а то може да буде и затвор■

СТОП ЗА ПОЛИТИЧАРЕ

У америчком граду Берлингтону сваке године одржава се надметање у лагању на коме могу да учествују сви осим оних који се баве политиком.

– Они су у овом послу (читај лагању) професионалци, а ово је такмичење аматера – каже Џон Сут, председник Клуба лажова Берлингтона.

Такмичење има и своја правила, а једно од њих је да се не прихватају лажи о људима јер лаж, ипак, не сме никог да

повреди. Сви који желе да учествују могу и писмом, или електронском поштом да шаљу своје „истините лажи“ организатору такмичења. Учешће на такмичењу је бесплатно, али да би неко постао почасни члан, довољно је да пошаље само један долар.

– Многи напишу да желе да постану почасни чланови и да прилажу долар, али коверат је обично празан. Слагали су као и обично – каже Џон Сут■

ПАЖЊА, КОРЊАЧЕ!

У близини турског града Тусле постоји истоимено језеро познато као омиљено боравиште корњача које, да би дошле до њега, морају да пређу преко веома прометног аутопута према Истанбулу. Прелазећи га, многе страдају под точковима аутомобила, па су власти Тусле на молбу Друштва за заштиту човекове околине поставиле многобројне табле са упозорењем аутомобилистима: „Пажња, прелазак корњача“.

Али, ово није било довољно, па су и полицајци почели да дежурају на местима на којима корњаче обично прелазе аутопут. Помажу им и чланови Друштва за заштиту природе – кад полиција заустави возила, они брже-боље носе корњаче преко пута■

ЛАВИРИНТ — КАКАВ ИЗЛАЗ!

Недавно је шведски дневник „Дагенс нихетер“ писао о јединственом археолошком „открићу“ обелодањеном прошлог лета. Пре две године археолози су за камени лавиринт на плажи острва Макхолмен, на југозападу Шведске, једногласно изјавили да је начињен пре више векова. И можда би ово археолошко откриће то и остало да се на острву неочекивано нису појавили Петер Вит и Томас Карлен који су ту последњи пут боравили као једанаестогодишњи дечаци.

У лето 1974. године дечаци су одлучили да од лепог облог камења, кога је на плажи било у изобиљу, направе лавиринт од десет кругова. Завршили су

га за неколико дана, забавили се и на њега заборавили након завршетка краткотрајног летовања. Песак и морски таласи убрзо су прекрили њихову грађевину која је, као велико археолошко откриће, ископана пре две године.

Петер и Томас били су веома изненађени када су на истој плажи поред ископине, односно њиховог лавиринта, угледали таблу одељења за археологију обласног музеја у Бохуслену с натписом: „Лавиринт, стар најмање пет векова“. Испод њега је писало да су рибари вероватно у лавиринту одржавали обреде уочи поласка на море не би ли умилостивили више силе да им обезбеде добар улов■

Илустровао Зоран Петканић Петко

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Стојећи за кормилом бродича „Каиро III“, тридесетдвогодишњи капетан Херардо Обрегон гледао је кроз прозор благе таласе и ведро небо. Било је недељно јутро 24. јануара 1988. године. Херардо и његова четворочлана посада ловили су већ пет дана рибу у дубоким водама на пучини Костарике и улов им је био сиромашан.

Ни приликом претходна два рибарења нису били срећне руке што је за рибаре и њихове породице значило гладовање. Док се „Каиро III“ све више удаљавао од обале, капетан Херардо чуо је радио-поруку с рибарског бродича који се враћао у луку са уловом од 3000 килограма рибе. Али, упозоравали су да је ветар необичан.

Херардо је управрио бродич према рту Пунта Гијонес. Ту су бацили велику мрежу. Следећег јутра таласи су порасли. Трдући се да сачувају равнотежу на палуби која се љуљала, рибари су повукли мрежу и одмах осетили да је улов богат.

И заиста, на бродичу једва да је било места за ајкуле и разне друге одличне рибе које су се током ноћи ухватиле. „Ово нас је спасло“, рекао је капетан. Уловили су укупно 1750 килограма рибе, далеко више него што обично доносе осмодневно рибарење.

Кад улов продају, око 900 долара добиће власник бродича, капетан Обрегон око 300, а остали чланови посаде по 150 долара. Још један или два оваква срећна дана и те своте могле би да се удвоструче.

Дуноу је Ел норте

Око подне, када је ветар почео јаче да дува, уморни и гладни чланови посаде повукли су се у кабину да се почасте. Најстарији члан четрдесетшестогодишњи кувар Хуан Боливар спремио им је печену пилетину, кромпир, пиринач и грашак.

Херардо се машио радија да би чуо какво их време очекује. Дувао је Ел норте, оштар, северни ветар без кише, који шиба и подиже таласе од девет и више метара. Али, радио је крчао и није се чуло ништа.

С палубе се изненада огласио Пастор Лопес. Он је приметио две коче с туњевином око два километра од њих. „Враћају се у луку!“, рекао је гледајући кроз дурбин. „Не, уопште се не крећу, не ви-

Када су чланови посаде
рибарског бродича из
Пунтаренаса у Костарики
запловили у вишедневни лов,
нису помишљали да срљају у
опасну пустоловину. Још мање да ће
постати светски рекордери

диш добро!“, одговорио му је Херардо који је изашао да види зашто Лопес виче.

„Ипак се враћају“, поновио је Пастор. „Како би било да се и ми вратимо?“

„Ловио сам и по јачем ветру. Остаћемо још ноћас и онда идемо кући!“, рекао је капетан.

Нешто после 20 h рибари су угасили светлост и полегали. Спуштена мрежа служила им је уместо сидра, а бродич се све јаче љуљао на све већим таласима. Мада су били уморни, људи нису могли да засну. Вода је засипала кабину и пролазила кроз пукотине на њеном крову.

Негде око 4 ујутро Херардо је изашао из кабине и пошао према прамцу. Покушао је да напипа уже мреже и није га нашао. Вратио се и саопштио посади: „Откинула се мрежа!“

„Идемо да је тражимо. Ако је не нађемо, враћамо се кући!“, предложио је Хорхе Хернандес и окренуо бродич супротно таласима. Пастор Лопес машио се цигарете, а Херардо му је довикнуо да се ухвати за нешто – ишли су право према циновском таласу.

Хорхе и Пастор бацили су се на под, Херардо и Хоел Гонсалес ухватили су се за кормило. Хуан је био на свом лежају. Пре удара таласа потонуо је прамца бродича и све је на тренутак постало црно. Источно небо се руменило. Рађао се нови дан.

Данима пре поласка на ово рибарење чланови посаде припремали су бродич. Код куће у лучком граду Пунтаренасу уочили су пукотине и рупе и на крову бродске кабине и на самом кориту.

Још горе су биле пукотине на вишим,

сунцу изложеним плочама прамца. Људи су на брзину рупе и пукотине запушили конопљом, али су и даље били забринуте за стање бродича. За изнајмљивање бољег нису имали новца.

Око поднева су били спремни да крену. Преко пукотина и рупа бродича дугачког девет метара закуцали су дашчице које су им се нашле при руци. У потпалубљу се налазило шест лежајева, сасвим мала кухиња и орман с намирницама. Врата су се отварала према задњој палуби где су, испод надстрешнице од цераде, држали уловљену рибу у кутијама с ледом у потпалубљу.

Где ли је обала

Циновски талас, који је Пастор први видео, ударио је у бок бродича. „Кофу!“, викнуо је и сви су се бацили да је нађу. Вода им је допирала до чланака, а таласи су достигли висину од девет метара и играли су се бродичем као да је љуска од ораха.

Од раног јутра у уторак 26. јануара, када су се циновски таласи подигли, па до после један сат после поноћи капетан Херардо остао је на ногама за кормилом борећи се да се задржи на курсу који ће их довести до близине обале. Како је увек пловио и ловио водећи рачуна да му обала буде на виду, није му било потребно ништа друго осим оштрог вида и уређаја за навигацију.

Данас није видео ништа осим непрегледног запенушаног мора испод и испред себе и неба изнад себе.

Капетан је, најзад, препустио кормило Хоелу. Око 17 h Сунце се спуштало и

ПРОТИВ МОРА

неко је у кабини упалио светло док се Хоел трудио да има што бољи преглед кроз пластично стакло. Сенка слична планини изненада се указала испред бродџа.

Талас их је снажно ударио. Оборио је Хоела и поплавио део где се налазио мотор као и кабину. Бродџ се нагнуо на страну, затим се сам исправио. „Каиро III“ почео је да тоне.

Нема више горива

Чланови посаде дограбили су кофе, лонце, шерпе и разне кутије и почели да избацују воду кроз задња врата кабине и прозоре.

После пола сата престали су да тону, али их је ударио други огроман талас, снажан као и претходни. Бродџ је поново почео да тоне и посада је поново навалила да избацује воду.

Пуна три сата борили су се с њом. Око осам увече, пошто се море мало примирило, капетан их је зауставио. „Одмор!“, рекао им је објашњавајући да ће бацити сидро да не би отпловили негде даље. Људи су полегали и одмах заспали.

Рано ујутро у среду 27. јануара капетан је упалио мотор и наредио да се дигне сидро. Људи су наставили да избацују воду из бродџа. Хоел је покушао да поправи радио, али није успео. Са осталим светом нису имали никакву везу.

Следећег дана, после вишечасовне борбе с ветром и морским струјама, утврдили су да у резервоару од 90 галона имају још

Посада „Каира III“: (слева) Хорхе Хернандес, Хуан Боливар, Херардо Обрегон, Хоел Омар Гонсалес и Пастор Лопес

само осам галона горива. Капетан је угашио мотор. С тако мало горива није било могуће стићи до обале. Мораће да плутају, чекају да прође неки брод и остатак горива употребе да би до тог брода стигли.

Најгора бура у међувремену је престала и 11. фебруара, у струји која их је носила на запад, људи су се плашили да би брод могао да скрене с правца север – југ куда су се кретали бродови, њихова једина нада у спас.

Сва петорица лежала су на палуби око прамца на подневном сунцу. Протекле две недеље пили су само по две чаше воде дневно. Али, и те воде им је понестајало, па су били принуђени да штеде још више.

Око 16 h Хорхе је изненада викнуо: „Бродови на видику! Два брода!“, показујући прстом у правцу танких димова. „То су три брода, зар не умеш да бројиш?“ рекао му је Херардо. „Нека их је и десет!“, викнуо је Хуан и потрчао да упали сигналну буктињу направљену од крпа умочених у дизел.

Два брода прошла су у правцу запада на око 800 метара од „Каира III“. Трећи, који је личио на танкер с нафтом, ишао је право према њему. Људи с „Каира III“ викали су, скакали, махали крпама... Када се танкер нашао на свега 80 метара од њих, два човека појавила су се на његовом мосту. Један од њих гледао их је кроз двоглед.

Неколико минута посада с танкера, који је био азијски, само их је посматрала. Онда је танкер мирно прошао мимо њих. „Враћа се!“, викнуо је Хорхе. „Враћа се“, потврдио је Пастор. Овога пута зауставио се на 40 метара од њих.

Нису их спасли

Један члан посаде танкера бацио им је челично уже које је пало у воду око седам метара од прамца. „Пали мотор!“, викнули су Хорхе и Пастор капетану. Бродџ је одскочио и кренуо. Успели су да дохвате уже и капетан их је довео до отприлике двадесет метара од танкера. „Шта вам се десило?“, викнуо им је на шпанском један морнар.

Хоел је, с крова кабине, објаснио шта је било и замолио је да их спасу, али морнар као да га није разумео. Хоел је, најзад, на енглеском језику рекао: „Вода!“ „Вода?“, поновио је морнар и добацио им цево. Пастор га је ухватио, а Хуан почео да пуни резервоар од 45 галона.

На палубу танкера изашао је униформисани човек издајући наредбе и љути-

то машући рукама. То је био официр и, како је Хоел схватио, одлучио је да их не спасу. Цево за воду повучено је истог часа. Танкер се полако удаљио својим путем.

Крици с „Каира III“ одјекивали су још дуго и када људи с танкера више нису могли да их чују. Најзад су падали по палуби, разочарани и запрепашћени. Струја их је носила већ 17 дана.

Јуриш ајкула

Капетан Херардо спустио се на колена да би проверио висину воде која је расла око мотора. „Потонућемо ако је не будемо непрекидно избацивали!“, викнуо је. „Пукотине су све веће!“. Одлучили су да воду избацују без прекида и то два човека по два сата и дању и ноћу.

„Како би било да направимо јарбол и једра?“, предложио је Пастор. Сви су се сложили.

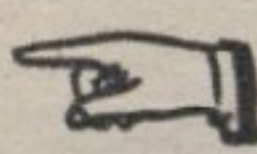
Скинули су већи део горње надстрешнице и направили простор за јарбол и коси подупирач начињен од попречних греда које су држале кров кабине. Остатак дрвета искористили су за кување да би приштедели оно мало преосталог бутана. Једра су склепали од својих чаршава, комадића винила са жицом и најлонског конца за пецање. Јарбол је био висок шест метара. Два дана касније могли су да плове покретани ветром.

Пловили су према југу, а од кише није било ни трага. И даље су се редовно смењивали избацујући воду из бродџа и дежурајући поред кормила и једара. У страху да ће остати без воде за пиће, Хоел је у море бацио металну кутију на којој је урезао: „Каиро III“, Пунтаренас, Костарика. Ако ово нађете, молим обавестите власти. Имамо воде још за 15 дана. 23. фебруар 1988.“

Почетком марта воду су пили на кашике, свакоме по једна на свака два сата. Чак и тако вода је могла да им потраје мање од недељу дана. Питали су се да ли ће умрети од жеђи, да ли ће се подавити када бродџ, најзад, потоне или ће их пре тога појести ајкуле.

„Каиро III“ плутао је по мору. Киша није падала, а људи нису успевали да се договоре око курса којим ваља пловити. Плашили су се да би, ако често мењају курс, могли да заврше крећући се у истом кругу. Најзад су одлучили да

 се пусте куда их струја носи и окренули су бродић на 330 степе-ни север – северозапад јер је то био нај-природнији и најлакши курс.

Једне ноћи пунога Месеца, око поло-вине марта, киша је изненада пљуснула. Људи су напунили водом све посуде ко-је су имали. Играли су голи по пљуску, подигнутих глава и отворених уста јер су сви били ужасно жедни. Расположе-ње им се поправило, а с њим се поново вратила и нада.

Али, око „Каира III“ појавиле су се ајку-ле. Покушавали су и да их лове и да их терају од корита које би веће могле лако да пробију. Од оних које су уловили до-били су довољно меса.

Пастор је управо димио месо одржа-вајући ватру када су његови другови, 20 метара од бродића, угледали ајкуле ко-је су, за тили час, навалиле на „Каиро III“. Неке су, у жестини напада, досеза-ле и до саме палубе. Јуриш су прекину-ле изненада као што су га и започеле.

Долази кит!

Месец април почео је оштро, с јаким ветром и огромним таласима. „Каиро III“ скакао је и падао по таласима шкрипећи

као да ће свакога ча-са да се распадне. Људи су целе ноћи непрекидно избаци-вали воду. Олуја је до јутра престала, море се смирило и поново су могли да подигну једро.

Ова априлска олуја била је за посаду „Ка-ира III“ прекретница. До тог дана они су сваку невољу, глад или жеђ схватали као кризу из које нема из-лаза. Уколико би не-ко јео или пио мало више од других, пре-ма њему су се пона-

шали као да је криминалац. Када су се из ове олује извукли живи и здрави, почели су стварно да верују да ће и преживети.

Њихово новостечено самопоуздање на-шло се на испиту када су угледали нешто тамно и огромно што им се приближавало тик испод површине воде. То нешто уско-ро је изронило избацујући увис млаз воде. Кит! Са запрепашћењем су гледали како иде право на њих.

Ухватили су се један за другог у оче-кивању силовитог судара, а Херардо је зграбио харпун, у ствари обичну дршку од старе метле с ексерима на једном крају. Кит је заронио и само што се није очешао о корито бродића што је могло да га разори на комадиће. Било је до-вољно да кит удари репом „Каиро III“ и да се све распадне.

Једе се сирово месо

Средином маја пукло је кормило тако да више нису могли да управљају броди-ћем. Пукотине и рупе у њему бивале су све веће и непрекидно избацивање воде постало им је свакодневна, тешка ду-жност. Нису роптали знајући да им од тога зависе животи.

Тада их је Пастор обавестио да немају више ни бутана ни дрва за кување. „Од данас се све једе сирово!“ А како им је поново понестало воде за пиће, одлучи-ли су да дневна следовања сведу на по једну кашику по особи.

Двадесет шестог маја прославили су Хорхеов 27. рођендан са по две кашике воде. Знаци дехидрираности већ су по-чели да се виде на измученим људима. Свађе без повода и ноћни кошмари били су све чешћи. Неки од њих пили су сво-је следовање воде одједном, неки су ту јадну кашику делили на два пута днев-но. Свако је шпијунирао свакога.

Најзад су сасвим остали без воде за пи-ће. Од претходне кише прошло је већ ме-сец дана. Језици су им одебљали, грла се сузила. У главама им се вртело и воду су избацивали тетурајући се као у грозници.

Усред опште мрзовоље и патње огла-сио се Пастор: „Како би било да поправи-мо кормило?“ Остали су га погледали сумњичаво. „Морамо да покушамо. Мо-жда нећемо успети и можда ћемо помре-

ти, али нека то буде мушки!“, наставио је Пастор и посада се тргла из мртвих.

Херардо и Хуан успели су да поправе кормило, остали су окрпили једра. Када су завршили, „Каиро III“ заплвио је на за-пад у нади да ће улетети у кишу. До по-днева трећег дана сви су били на колени-ма плачући и молећи Бога да падне киша.

Херардо је ухватио малу морску кор-њачу, на палуби је положио на леђа и обема рукама које су подрхтавале за-рио јој нож дубоко у грло и груди. Шик-нула је крв коју је покупио у зделу, забацио главу и попио је. „Хоће ли неко да се послужи?“, питао је другове. Само је Па-стор попио неколико гутљаја.

Предвече 4. јуна осетили су прве капи кише. Поустајали су и, гледајући у небо, халапљиво гутали воду. Киша им је на-квасила одећу, косу, тела и повратила им снагу. Али, пљусак је трајао само де-сетак минута и нису сакупили довољно воде.

На срећу, убрзо се појавио велики, тамни облак и киша је пљуснула као из кабла. Тада су напунили све резервоа-ре и посуде. Херардо и Пастор први су поново почели да једу: мало сировог корњачиног меса, мало сирове рибе. Ни-

су имали довољно хране, тек толико да не помру од глади.

Око 16.45 h морнар Фумија Сато био је при крају дежурства на мосту јапанског рибарског брода „Кинеи Мару 128“. Два-десетдогодишњи механичар посма-трао је таласе и пену коју су правили. Само три недеље раније брод је испло-вио из матичне луке Кесенуме, града који се десет година раније побратио с градом Пунтаренасом у Костарики.

Фумија Сато угледао је таман предмет како скакуће на таласима. Помислио је да то може да буде неки стари, напу-штени бродић. Принео је двоглед очима и на бродићу угледао два човека која су му очајнички махала. Одмах је обаве-стио капетана брода Тацуа Кајаму, а овај се посаветовао са својим првим официром Осаом Кумогајијем.

Били су опрезни када се радило о нео-бичним бродовима где им место није и љу-дима на њима. Смркавало се и, ако одлу-че да спасу ове људе, припреме морају одмах да почну, пре него што падне ноћ.

„Хајде да једнога од њих попнемо и ви-димо ко су и шта желе“, предложио је ка-петан. Брод се зауставио на 50 метара од „Каира III“ и његова посада сада је лепо

видела људе на палу-би који су нешто вика-ли и показивали.

Дочек на Хавајима

„Они очекују да пре-пливамо до њих!“, пр-ви се сетио капетан Херардо. Хоел је осмотрио воду. Ајкула није било на површи-ни, али су могле да се налазе под водом. Че-лично уже бачено с ја-панског брода пало је наред палубе „Каира III“. На једном његовом крају био је закачен прслук за спасавање.

Одлучили су да Хоел крене први.

Четворица на бродићу почела су да скачу од радости када је Хоел препли-вао до брода. На реду је био Херардо, за њим остали. Када су се сви нашли на палуби, извесно време су, држећи се за ограду, посматрали „Каиро III“ који се удаљавао. Пет пуних месеци тај бродић је био њихов дом.

Домаћини су их одвели на туширање, дали су им чисту одећу и ставили пред њих велику количину хране... Те прве ноћи нико од њих није ишао на спавање. Бродски кувар нашао их је пре зоре на палуби прамца лица окренутих Сунцу које се рађало.

Посада „Каира III“ спасена је на 880 километара југоисточно од Хонолулуа на Хавајима и „Кинеи Мару 128“ упутио се тамо да их изручи. Дочекали су их као јунаке, у њихову част приређена је мала прослава.

Тек ту су сазнали да су поставили нови светски рекорд у преживљавању на мору од 142 дана, од 25. јануара до 14. јуна 1988. године. Хранећи се рибом и корња-чама и пијући кишницу, превалили су 5760 километара и четири временске зоне! ■

Б. Д.

ПОД СЈАЈЕМ ДРАГУЉА

У поређењу са персијском ризницом која се од 1937. године налази у техранској Централној банци, и Аладинова пећина личила би на обичан подрум

Највећа збирка драгуља, накита и драгоцености на свету чува се у трезору иранске Централне банке у Техерану. Смештена је у две просторије у које се улази уз изузетне мере обезбеђења.

У тој збирци сакупљено је богатство персијских краљева из различитих династија. Мада неке драгоцености које се овде чувају потичу, по свој прилици, још из 6. века пре нове ере, историј-

ске белешке најчешће су с почетка 16. столећа.

То је било доба династије Сафавида која је владала Ираном више од два века и донела једно од најблиставијих раздобља у његовој историји. Сафавидски краљеви су, поред велике политичке и ратничке умешности, показивали и велико занимање за уметност и за драгоцености.

Али, за владавине последњег сафавидског владара, султана Хусеина, Иран је пао под власт авганистанског освајача Махмуда који је, поред осталог, опљачкао и краљевску ризницу и благо пренео у Индију. Десетак година касније нови ирански шах Надир Афшар ослободио је земљу и кренуо у потрагу за драгоценостима. Како индијски владари нису били расположени да врате драгуље, он је једном приликом кренуо по драгоцености са својом војском. Велики део блага тада је, ипак, враћен у земљу и сачуван до данашњег времена.

У време династије Гаџар велики број драгоцених предмета је прерађен, а многи од драгуља уграђени су у нове круне, краљевске престоле и скиптаре. Године 1937. ризница је предата иранској Централној банци, а 1955. уређена и отворена за посетиоце.

Ризница је подељена у две просторије. У првој, ма-

њој, чува се само чувени „Пауничин престо“ – краљевски трон израђен почетком 19. века по поруци шаха Фат Алија, а намењен његовој вољеној жени „Госпи пауници“. Престо је дугачак готово три метра, а широк метар и по. Целом дужином обложен је златом и опточен свим врстама драгог камења: дијамантима, рубинима, смарагдима, тиркизима.

Друга просторија тако је крцата драгуљима да би у поређењу с њом Аладинова пећина изгледала као обичан подрум. Просторија је у полумраку и све светло у њој потиче из витрина из којих се цакле и блистају непрегледни низови брилијаната, сафира, бисера, смарагда, рубина.

Највећа драгоценост је чувени Дарја-и-нор (Море светла), највећи ружичасти дијамант на свету. Дугачак је 38 милиметара, широк 25, а дебљина му је 10 милиметара. Уграђен је у златни рам, опточен са 457 дијаманата и 4 рубина! Као и још славнији дијамант Кох-и-нор (Планина светлости), припадао је својевремено шаху Надиру. За овог шаха везана је још једна драгоценост ризнице – копча за капу од дијаманата и великих смарагда.

У витринама, поред круна, дијадема, огрлица, наруквица, бурмутица, музичких кутијица, има и предмета за свакодневну употребу, али у краљевским рукама. Ту се могу наћи златни свећњаци, тањери, чиније за воће, наргиле, чаше, корице за књиге. Све то прекривено је блиставим драгуљима. Једна бурмутица, на пример, направљена је од 92 смарагда. Могу се видети и кићанке за завесе, направљене само од низова ситних бисера. Најнеобичнији украси су они намењени краљевским коњима. Нису биле богато украшава-не само њихове главе, већ и копита и репови.

Најблиставији предмет у овој колекцији ипак је златни глобус. Направљен је 1869. године по поруци шаха Насер-ед-дина. Пречник глобуса је 66 центиметара, а заједно с постољем нешто је виши од једног метра. У њега су уграђена 34 килограма злата и 3656 грама драгог камења! Океани и мора представљени су смарагдима, а копно рубинима. Југоисточна Азија, Иран, Енглеска и Француска исцртане су дијамантима, Индија тамним рубинима, а централна и јужна Африка сафирима. Било би узбудљиво проучавати географију на таквом глобусу! ■

И. К.

Несрећна љубав и велика дела

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ПОМЕРАО СТЕНЕ

Често је несрећна љубав била покретач великих дела.

Један од таквих примера је и индустријска револуција до које је дошло захваљујући развоју система канала у 18. веку

Изградњу канала у Енглеској започео је Франсис Игертон, трећи војвода од Бригвотера. Он је у својој двадесет првој години запросио прелепу војвоткињу од Хамилтона и с нестрпљењем ишчекивао брак са њом. Међутим, веридба је раскинута, а млади војвода се повукао из друштвеног живота и посветио се управљању имањем.

Његов посед био је веома богат угљем, али је рудник био превише удаљен од луке тако да је превоз био тежак и скуп. Прокопавањем канала од рудника до Манчестера и других градова Бригвотер је ставио на располагање и гориво и мрежу веза на којима је почивала индустријска револуција. Надокнада за његово љубавно

Едвард Лидскалнин испред своје алегоричне тврђаве на најјужнијој тачки Флориде

разочарање био је занимљив, препун живот који је окончао као невероватно богат човек. Да је имао више успеха у љубави, вероватно се овим другим не би ни бавио и свет би остао ускраћен.

Прави подвиг, на свој начин, јесте чудесно градилиште Едварда Лидскалнина са Флориде. Чак и у Америци, земљи најневероватнијих архитектонских подухвата, овај је сврстан међу необјашњива чуда.

Сам против природе

Раних двадесетих година прошлог века Лидскалнин је емигрирао у Америку из родне Летоније трудећи се да заборави прекинуту романсу са шеснаестогодишњом девојком која га је оставила на дан венчања. Извесно време провео је у Калифорнији и Тексасу прихватајући најразличитије послове, а тражећи заправо место на коме би живео заклоњен од људских погледа и најзад се скрасио на најјужнијој тачки Флориде. Стене у околини биле су од врло тврдог облика корала који је Лидскалнин успео да обради уз помоћ примитивног алата, углавном начињеног од делова старог аутомобила. Најпре је себи направио кућу од корала и дрвета, а онда је започео невероватан пројекат који га је закупио наредних тридесетак година.

ПОПУЛТАРНИ
ЗАБАВНИК

21. 12. 2001.

Тешко је тачно описати шта је он то саградио. Ради се о некаквој врсти алегоричне тврђаве. Радио је сам и у тајности користећи једноставне направе начињене од дрвета или металних отпадака, вадио је блокове корала тешке и по тридесет тона, често веће од просечне тежине стуба у Стоунхенџу. Положај његовог градилишта био је заклоњен масивним стенама тако да је могао да ради неометано.

Годинама је Лидскалнин клесао било фантастичне предмете, било неке из области науке. Неки од њих су: огромна стена – уређај за осматрање неба и бацач сенки, шупља стена за гледање звезде Северњаче, споменици разним планетама и обелиск висок 7,50 метара. Међу његовим радовима је и велика камена плоча у облику карте државе Флориде са дванаест исклесаних камених фотеља око ње. Лидскалнинова замисао била је да позове гувернера и његове саветнике да на том месту одрже скупштину.

Приликом прављења необичног намештаја никада није заборављао изгубљену невесту у Летонији. Била је ту и опрема за спаваћу собу начињена од корала: две исклесане камене постеље које су стајале једна до друге, колевка и још један мали дечији кревет. Све је стајало спремно за слу-

Све је било спремно у случају да се девојка предомисли: сто, дванаест фотеља, две постеље, колевка, дечији кревет, све од камена.

чај да се девојка предомисли и ипак му се придружи.

Камени намештај никада није стварно употребљаван, али је током каснијег живота скулптор правио дечије забаве на свом поседу и усхићивао децу чудима од којих је једно била кућа Три медведа са свим предметима из истоимене бајке, укључујући и чиније са овсеном кашом од корала.

Главни улаз био је пролаз с покретном плочом начињеном од девет тона тешке коралне стене која се пажљиво ослањала на центар равнотеже тако да је био довољан додир прста да се она заљуља и отвори. Инжењери су још у недоумици како је Лидскалнин тако тачно нашао тачку баланса за једну тако велику камену плочу. То је само једна од многих тајни овог градилишта. Друга је како је Лидскалнин обрађивао корал. Његов камени намештај нема по себи трагове клесања и изгледа баш као да га је обликовала природа. Такође, тајна је и како је он померао циновске камене блокове које је користио за градњу. Правоугаони двоспратни торањ у коме је живео и радио направљен је од четвртастих стена тешких и до девет тона, а ради се о чове-

ку просечне тежине и витке грађе. Када су га замолили да објасни своје методе, само је наговестио да је открио велику тајну: на који су начин радиле Инке и градитељи пирамида у старом Египту.

Током времена његова потреба за самоћом се угасила и био је спреман да свој рад прикаже посетиоцима. Сматрајући првобитно градилиште за неприступачно, изнајмио је камион са возачем и преместио свој дом и стене на прометније место, у близини главног аутопута, удаљеног око двадесет пет миља од Мајамија. Како је утоварио, истоварио и разместио своје скулптуре, такође је тајна. Урадио је то, као и све остало, сопственим рукама и сакривено од радозналих погледа. Камено утврђење, касније названо Корални замак, употпунио је у новом седишту где је несвакидашња чуда изложио погледима посетилаца.

Не смејте се, људи!

Постоји могућност да Лидскалнинов начин рада буде откривен помоћу познатих чињеница из области физике, у неком од необичних памфлета или брошура које је аутор штампао.

Између осталог, Лидскалнин је написао и штампао једноставну књижицу филозофије и савета како живети под називом „Књига у сваком дому“. Многи од тих савета веома су корисни. Неки читаоци вероватно ће бити разочарани изрекама издвојеним из поглавља о домаћем владању. Последња од њих каже:

„Свако треба да научи да не излази из куће пре него што неко други не провери да ли је напољу све у реду. Такво понашање многе би људе сачувало од неочекиваних незгода.“

Главни део ове књиге је расправа о начинима праћења одгоја младих девојака. Неки од савета су општеприхваћени, а неки су прилично неусклађени. На пример, писац упозорава: „Не дозволите да девојка превише порасте услед појачане исхране, или да, због занемаривања, има лоше држање и криву кичму“. Био је велики противник америчког култа широког осмехивања. Деца не би требало превише да се смеју зато што то криви уста и оставља ружне боре. „Имао сам прилике да видим филмске звезде, познате певаче и неке друге личности са устима толико отвореним да сте могли помислити како је особа непристојна. Сигуран сам да би, само да су знали колико то ружно изгледа, одмах затворили уста.“

„Књига у сваком дому“ има сваку леву страну празну. Објашњење за то писац је дао у предговору: „Читаоче, ако се из било којих разлога не слажеш са ставовима које сам изнео у овој књизи, оставио сам леве стране празне да би ти дописао своје мишљење о њима.“

Едвард Лидскалнин је умро 1951. године. Последњих неколико година живео је на необичној дијети са сардинама и крекерима, а током својих последњих опита са магнетизмом потпуно је заборавио да једе тако да је умро од глади ■

Снежана Ђукановић

двадесет један

МАРШ ВАТРЕНИХ

У Холандији је позната легенда која каже како је неки дечак пролазио поред насипа што штити копно од подивљалог Северног мора. На насипу се налазио мали отвор кроз који је истицала морска вода претећи да поплави ровиту холандску обалу. Дечак је пришао и прстом затворио отвор на насипу, те тако спречио поплаву.

Како је један мали дечак зауставио огромно Северно море? Одговор је крајње једноставан. Притисак који је дечак осећао на свом прсту зависи само од дубине на којој се отвор налазио (дакле на мање од метра) а не и од величине мора. Аналогно затварању отвора на пробушеној бачви. Ево неколико сличних примера.

ДВОСТРУКА ТРУДНОЋА

Италијанка Флавија ди Анђело вероватно је прва жена у историји која има двостру-

Није непознато да природа понекад заобилази устаљена правила. Иако строго одређени, токови у природи понекад доводе до необичних, помало необјашњивих појава: сијамских близанаца, најезде скакаваца, циновских таласа... патуљака, камења сложеног у кругове...

ШАШАВИ БРАЗИЛСКИ ОРАСИ

Један на изглед небитан случај збуњује физичаре још од тридесетих година двадесетог века. Када протресемо посуду пуну бразилских ораха, крупнији комади испливаће на површину, а ситнији ће се спустити на дно посуде. Шта лежи у позадини ове појаве? Ово је загонетка и за физичаре са Универзитета у Чикагу који су спровели исцрпно истраживање овог феномена.

Слично се дешава и у лонцу са шпагетима. Приликом кувања, крупнији шпагети испливавају на површину, док ситнији падају на дно. Ефекат који на изглед нарушава гравитационе законе назван је ефекат бразилских ораха, а његово објашњење објављено је у чувеном часопису „Nature“.

У опиту који су извели ис-

ку трудноћу. Лекари су јој рекли: крајем новембра први порођај, а за три месеца

други. За невероватну истину сазнала је у шестом месецу трудноће када је отишла на редовни преглед ултразвуком. Поред девојчице која је, надамо се, већ срећно дошла на свет, у Флавијиној материци развијају се још три бебе које су зачете три месеца касније.

Професор Јан Крафт са лондонског Института за гинекологију каже да никада у својој каријери није срео сличну трудноћу. Он сматра да не постоје теоретске могућности да код жене дође до зачећа када је већ трудна јер је редовни процес овулације заустављен. Код животиња се понекад јавља такозвана супероплодња, али је готово немогуће да се деси код људи. Са друге стране, изгледа да се добију тројке износе 1:6000. По мишљењу доктора Крафта, комбинација оба ова случаја је незамислива случајност■

МРАВА

траживачи из Чикага под руководством доктора Сиднија Нејцела коришћене су стаклене грануле постављене у четвртасту посуду. Гранулама су додате крупније честице, такозвани уљези, а онда је посматрано њихово понашање док се у посуду правио вакуум и мењао ваздушни притисак. Мерена је брзина којом крупне честице стижу до вр-

МЕТЕОРСКА ОЛУЈА

Сваког новембра Земљу погађа такозвани метеорски пљусак леонида, али овогодишњи је, кажу астрономи, био највећи и најлепши у деценији. Леониди настају када реп комете Темпел-Татл прође у близини Земље и њени делићи, мањи од зрнаца песка, уђу у атмосферу где се запале. Падајући попут ватрених стрела, комадићи комете остављају на небу чаробан приказ који већ вековима одушевљава астрономе. Ове године Земља пролази кроз нарочито густ део репа комете и зато је и очекиван незабораван

метеорски пљусак који је могао да се види у Америци, Азији и на Тихом океану.

Комета Темпел-Татл обилази око Сунца за 33,5 година, а пролазећи непосредно поред Сунца 1998. године, сакупила је огромну количину материјала. Овогодишњи пљусак био је величанствен управо због тог материјала чији су делићи улетали у Зе-

мљину атмосферу. Поред тога, Земља ове године пролази кроз остатке кометиног репа настале проласком комете поред Сунца 1699, 1767. и 1866. године. Астрономи су зато очекивали праву метеорску олују у којој су срећни посматрачи у Америци, Азији и на Пацифику гледали како с неба пада киша ватрених стрела■

НАЈЕЗДА „НЕПОБЕДИВИХ“

Незапамћена најезда ватрених мравва забележена је ових дана у Аустралији. Такозвани „непобедиви“ мрави уништавају све што им се нађе на путу и крећу се кроз државу Квинсленд у источном делу Аустралије. Велика штета нанета је усевиима и природној околини. Становништво је упозорено на најезду ових црвенкастосмеђих инсеката који, иначе, и у Сједињеним Америчким Државама сваке године усевиима нанесу штету од милијарду долара. Научници са државног института Квинсленда за пољопривреду започели су посебан програм за искорењивање ових штеточина које су засад примећене на 750 различитих места.

Ватрени мрави потичу из Јужне Америке и донети су на трговачком броду у Бризејн, главни град државе Квинсленд. Далеко насртљивији од обичних, ватрени мрави (*Solenopsis invicta*) названи су непобедиви јер се крећу у великим групама остављајући пустош иза себе. Будући да на новом континенту не-

мају природних непријатеља, брзо се размножавају и неометано шире. Нападају биљке, животиње и човека. Њихов ујед је жесток и болан, понекад, мада ретко, изазива чак и смртоносну алергијску реакцију. У Сједињеним Америчким Државама појавили су се 1930. године и изазвали неколико смртних случајева. Најезда је била таква да су морали да се затворе поједине школе, спортски терени и паркови.

У поменутом аустралијском институту најпре је урађен програм заштите људи. Становништву су дати савети како да се заштити

од ватрених мравва. У случају уједа ових инсеката потребно је ставити хладне облоге на то место, пажљиво испрати рану сапуном и водом, не дирати отеклину и одмах се јавити најближем лекару. Особама алергичним на уједе инсеката саветовано је да избегавају шетње по природи. Стручњаци Института упозоравају да би најезда „непобедивих“ црвених мравва могла заувек да промени живот Аустралијанаца и да дечије игре у дворишту, излети у природу и шетње парковима постану само пусти снови■

Слободан Бубњевећ

ха посуде и утврђено да она зависи од величине ситних честица, али и од њихове интеракције са ваздухом у посуду. На подизање крупних честица утиче неколико чинилаца: ваздух међу ситнијим честицама, њихова величина и густина честица у посуду. Овим је оповргнут раније уврежен став да силе конвекције (конвекција – провођење или струјање неког гаса или топлоте; силе конвекције – силе које настају при струјању), подижу бразилске орахе на врх посуде пошто оне подједнако делују и на крупне и на ситне честице.

Врло сложена једначина коју су истраживачи из Чикага добили могла би да има далеко озбиљнију примену од задовољавања пуке радозналости. У индустрији где је потребно одвајати честице, као што су грануле минерала, ово истраживање могло би да има значајну примену■

Илустровао Добросав Боб Живковић

Забавник

21. 12. 2001.

ПОРЕКЛО АПЛАУЗА

ПОЗДРАВ ВРЕЛИХ ДЛАНА

тоније извештава да је цар Нерон наредио да 5000 младих људи научи „александријски начин аплаудирања“ и да га примењује сваки пут кад он буде певао. Ово исказивање поштовања састојало се од три врсте плескања: „пчела“, што је подразумевало гласно, одобравајуће мрмљање, „црепова“ – тапшања савијеним длановима, и „цигли“ – тапшања исправљеним длановима.

Чак и данас, обичаји плескања разликују се од земље до земље. У Немачкој, на пример, публика своје одушевљење исказује тако што снажном тапшању додаје и гласно трупкање ногама. У Русији је обичај да извођачи, после првог повратка на бину, тапшањем отпоздраве публици. У Великој Британији усталила се пракса да оркестар аплаудира диригенту.

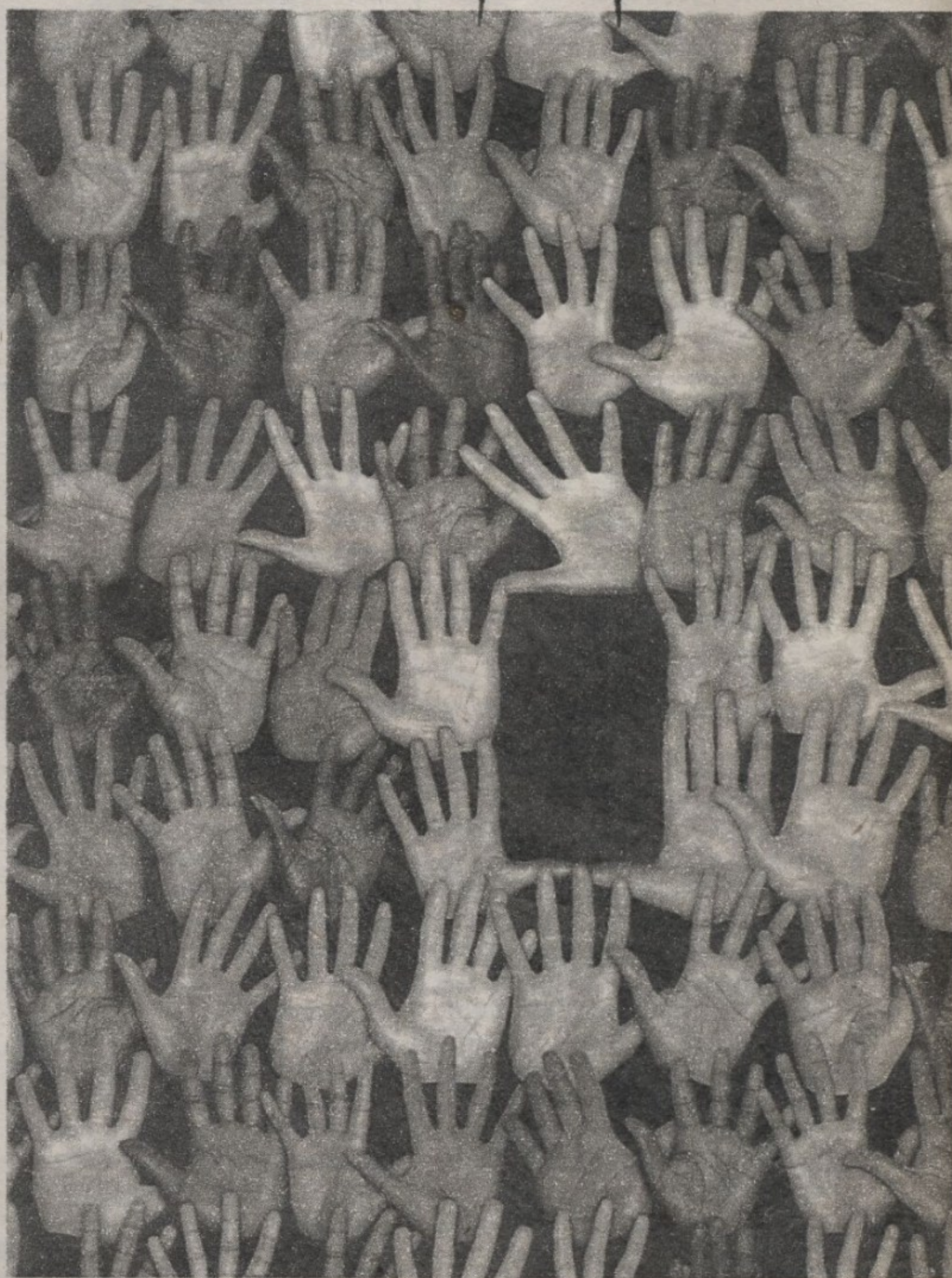
Најбучнија је, вероватно, америчка публика: она је спремна да омиљеном извођачу приреди „стојеће овације“ и охрабри га бројним повицима „Браво!“

Јапанци су, пак, суздржани, нарочито на концертима камерне музике. Дешава се да после завршене композиције остану потпуно неми, али да зато музичаре дарују пригодним поклонима.

Најватренија оперска публика су Италијани: своје неодобравање због грешке коју почини неки певач исказују веома гласним хучањем, а понекад се догоди да у жару расправе чији је љубимац бољи прораде и песнице!

Браво, виолине, браво трубе!

Постоје, међутим, и неки обичаји у аплаудирању који важе у читавом свету. Најва-

жнији је, свакако, уздржавање од аплауза између ставова једне исте композиције или између песама које су сакупљене у циклус. Али, све до почетка 20. века било је сасвим природно, најчешће и пожељно, да се тапше не само после сваког става, већ и на било

ком другом месту у композицији које публика оцени као вредно похвале.

У Риму је у 18. веку био, на пример, обичај да публика гласно оцењује извођење. „Браво, виолине!“, „Браво, трубе!“, били су повици који су се чули

ПОДНАТИКНИ
ЗАБАВНИК

21. 12. 2001.

Обичај бурног плескања, којим публика ватрено исказује своје одушевљење и тражи од музичара да свира још, настао је у 19. веку. Историчари музике доводе га у везу са променом положаја који је уметник имао у друштву

Са подијума се чују последњи акорди, слушаоци у дворани одушељено аплаудирају, музичар се клања публици, чују се повици „Браво!“, уметник се неколико пута враћа на бину, свира још нешто...

И музичари и публика тако несвесно учествују у једном ритуалу који је веома стар.

Пчеле, црепови и цигле

Није забележено ко је и где почео да аплаудира. Међутим, римски историчар Све-
двадесет четири

усред концерта. Поред тога, као посебан знак лепог васпитања и одличног познавања музике сматрало се гласно примећивање неке „музичке крађе“. Повикати, на пример, „Браво, Чимароза!“, приликом извођења неке Паизјелове опере значило је објавити да је дотични маестро позајмио арију свог колеге.

У једном од својих писама Волфганг Амадеус Моцарт

НОВА

овако описује како је изгледала премијера његове „Париске симфоније“:

„Почео сам са виолинама соло које свирају тихо целих осам тактова. Онда уследи изненадни форте. Публика се, као што сам и очекивао, потпуно утишала током првих осам тактова, а онда је, наравно, чим је почео форте, кренула снажно да аплаудира.“

Оваква пракса пренела се и у доба романтизма. Феликс Менделсон описивао је једном свом пријатељу облик свог најновијег „Концерта за виолину“: „Пошто ће, наравно, публика аплаудирати после солистичке каденце, ја ћу после ње додати један гласан оркестарски део који ће их сигурно утишати тако да ће следећи солистички одломак моћи да се изведе без узнемиравања.“

Пљескање између ставова

Неке композиције и писане су у намери да подстакну публику да узме учешћа тапшањем. Најчувенији пример свакако је „Радечки марш“ Јохана Штрауса. Вероватно нема никог ко је гледао телевизијски пренос Новогодишњег концерта из Беча, а није упамтио разгаљене Бечлије које длановима прате ритам овог марша.

Аплаудирање између ставова почело је да смета неким композиторима – Макс Брух зато је свој виолински концерт написао тако да се ставови изводе један за другим, без паузе између. Још даље је отишао Густав Малер, чувени аустријски композитор и диригент. Он је почетком 20. века дириговао оркестром Бечке филхармоније. Тапшање је, наводно, толико реметило његову пажњу да га је једноставно – забра-

нио. Историчари сматрају да је управо од њега и потекао тај обичај да се аплауз пре краја читаве композиције сматра непожељним.

Пљескање је ипак преживело међу оперском публиком. Не наградити аплаузом певача после успешно изведене арије сматрало би се неучтивим. Неке велике оперске куће, као што је Париска опера или Њујоршки Метрополитен, раније су чак унајмљивале „вође навијача“ који су аплаудирали, а за ту услугу давале су им новац или бесплатне улазнице.

Неки савремени диригенти, као што је Роџер Норингтон, који су се посветили извођењу барокне музике на оригиналним инструментима, сматрају да се треба вратити и старом начину понашања публике, па на својим концертима охрабрују слушаоце да се огласе после сваког одсвираног става.

Можда би се и неки солисти обрадовали када би се оваква пракса вратила. Замислите само какво би то олакшање било за једног виолинисту када би после сјајног завршетка првог става Брамсовог виолинског концерта чуо аплауз као награду за велики напор који је издржао, а поред то-

га добио и прилику да бар мало предахне пре следећег става...

Аплаудирање није само начин да се похвали вештина неког уметника, већ је и изражавање осећања оних који пљескају. Да би то осећање још продужили, слушаоци често узвикују „Бис!“ тражећи од извођача да, после завршеног програма, одсвира још нешто.

Похлепни слушаоци

Данас то подразумева извођење неке краће композиције која, најчешће, захтева виртуозност и која није била најављена програмом. Међутим, ни тај обичај није био увек такав. Све до краја 19. века било је уобичајено да се поново одсвира читав један став неке композиције са концертног програма.

Џорџ Бернард Шо сматрао је да се тај обичај претворио у чисту злоупотребу музичара. „Људи су постали похлепни тражећи бисеве“, писао је он. „За исте паре, они, заправо,

хоће да чују двоструко више.“

Нешто касније усталила се пракса да се на „бис“ свира упечатљива композиција од 15 минута. Тако су, у оркестарској музици, настале многе популарне увертире писане баш за ту намену. Оне су окончавање громогласним каденцама које су просто мамиле публику да завршне акорде предухитри пљеском.

Код неких композиција, а и у извесним приликама, чини се да је аплауз на крају сасвим неумесан. Такав је случај са концертима који се одржавају у црквама – ту би се тапшање сматрало нарушавањем светости места. Слично је и приликом извођења неког ораторијумског дела које, на пример, описује Христова страдања, као што је „Пасија по Матеју“ Јохана Себастијана Баха. А на фестивалу у немачком граду Бајројту, на коме се изводе искључиво опере Рихарда Вагнера, није дозвољено тапшати између чинова опере „Парсифал“ јер се први чин завршава приказом причешћа.

Обичај бурног аплаудирања, у коме публика ватрено исказује своје одушевљење и тражи од музичара да свира још, настао је у 19. веку.

ња и наложи им да свирају брже или спорије.

Изласком са дворова, најпре у грађанске салоне, потом и у концертне сале, све се то променило. На концерт је могао да уђе свако ко је платио улазницу, а упоредо с тим почео је да расте и углед уметника. Он се постепено издвојио, а потом и уздигао над својим слушаоцима који су му, понекад, приписивали и натприродне способности.

Чувени су примери падања у несвест на концертима виолинисте Никола Паганинија или пијанисте Франца Листа. Њихове обожаваатељке приписивале су им демонску моћ, падале ничице пред њима, слале љубавна писма и поклоне...

Не треба заборавити ни другу страну медаље. Мада се то данас више нигде не може чути, некада се сматрало да је сасвим у реду да публика гласно исказе своје неодобравање нечијим извођењем или композицијом.

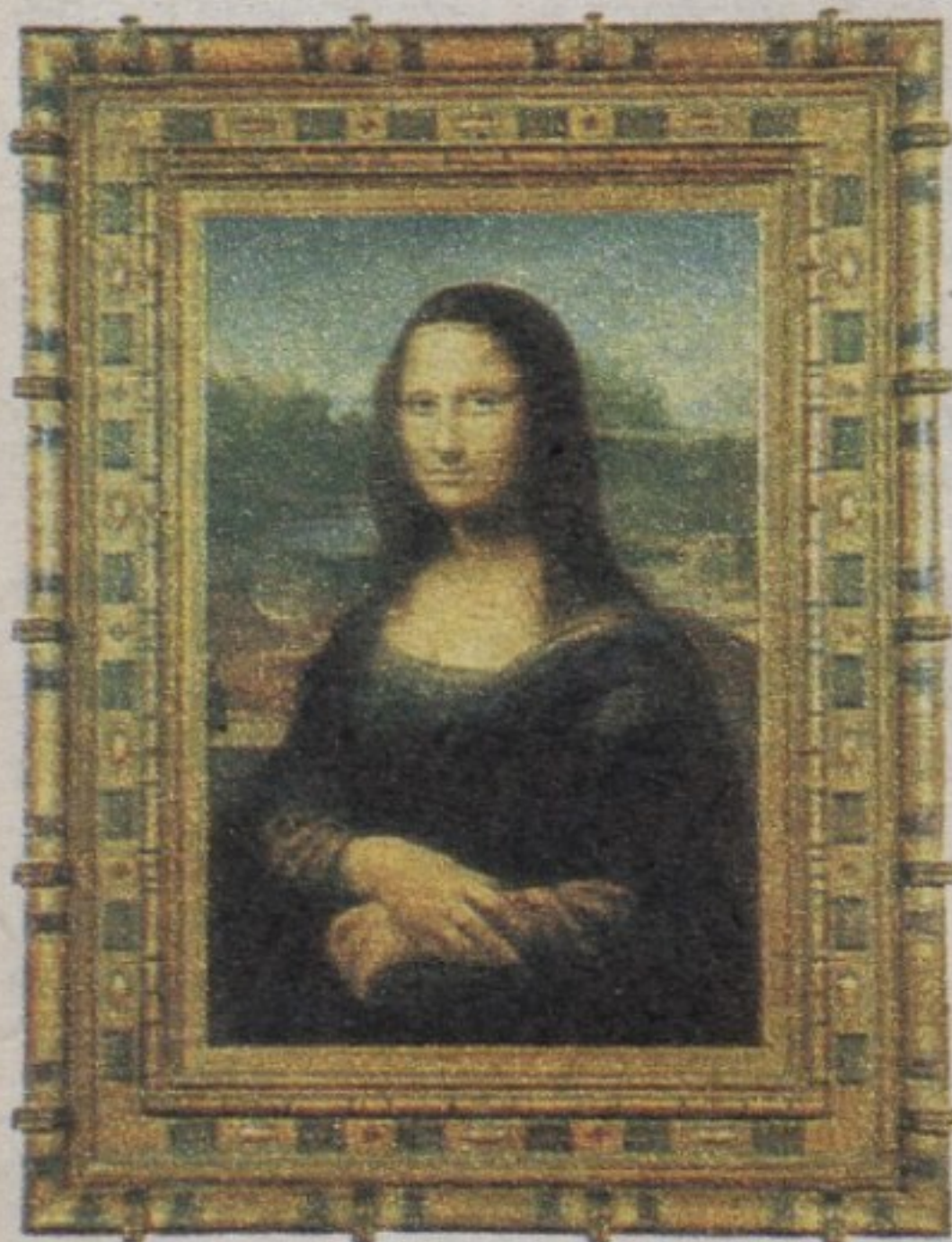
Велики скандал збио се 1913. године на париској премијери балета „Посвећење пролећа“ Игора Стравинског. И музика и начин игре били су до те мере изненађујући и нови да већина присутних уопште није била у стању да препозна да присуствује историјском тренутку. Врло брзо након почетка чули су се први узвици неодобравања, а онда су се претворили у звиждање и урликање које је потпуно заглушило звуке који су долазили са бине.

„Ћутите ви, блуднице из 16. кварта!“, викао је чувени композитор Флоран Шмит на најотменије даме Париза које су звиждале. Не треба ни помињати да њихов одговор уопште није био дамски. Тај неуспех на премијери није, наравно, осујетио судбину ове величанствене музике, али је свакако придонео њеном миту.

Срећом или не, тек, такву искреност и спонтаност публике више није могуће доживети на концертима класичне музике. Млак аплауз постао је најгора казна коју неки музичар може да добије. Таква врста уздржаности, која се граничи са лицемерјем, засметала је својевремено и Бернарду Шоу који је једном приметио да су „људи склони да аплаудирају баш свему што се дешава у соби у коју им није дозвољено да уђу ако за то нису платили улазницу“. Ипак, закључује Шо, „најгори преступници су они који тапшу јер су по природи доброћудни онда када то ништа не кошта и они који тапшу само зато што то чине и други“.

Ивана Комадина

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

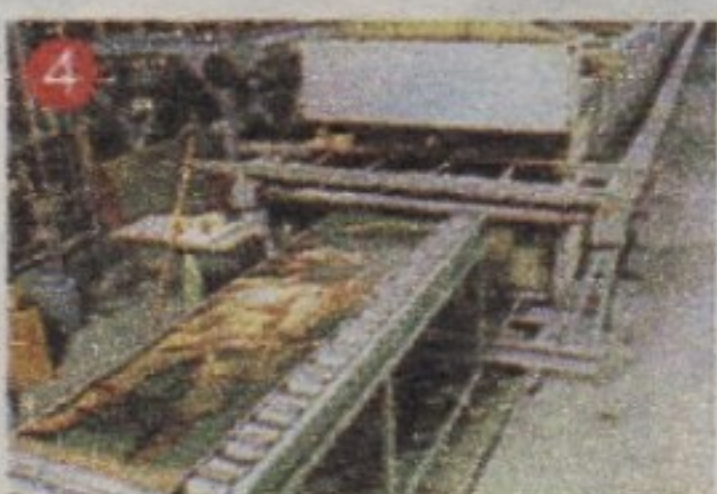
Копија Да Винчијеве „Мона Лизе“ у оригиналној величини мајсторски је урађена на једној керамичкој плочи

МОНА ЛИЗА НА КЕРАМИЦИ

У јапанском граду Наруту недавно је отворен необичан музеј уметности. У њему је изложено 1026 дела познатих светских сликара. Али, нису у питању оригинали стваралаца, већ савршене копије на керамичким плочама које не измењеног квалитета боја могу да трају два до три миленијума.

Власник музеја је богати индустријалац Масахито Отсука. Када је сазнао за откриће технолога да се уљане боје нанесене на керамику под високом температуром уопште не мењају, пожелео је да сачува вредне уметнине правећи њихове копије. Окупио је стручњаке и уложио 730 милиона марака у опремање постројења у којима најсавременијом технологијом настају ове беспрекорне копије.

Рад је сложен. Свака слика се фотографише и стручњаци с ње најпре издвајају четири основне боје (црвена, жута, плава и црна). Потом рачунар подели фотографију и сваки издвојени део скенира да би се у лабораторији, сразмерно увећан, одштампао на посебном премазном папиру. Затим се нагоревањем, при температури од 1300 степени Целзијуса, утискује на керамичке плоче величине 100 x 270 центиметара. Плоче се на крају спајају у слику на којој тек помоћу лупе могу да се уоче линије састава ■

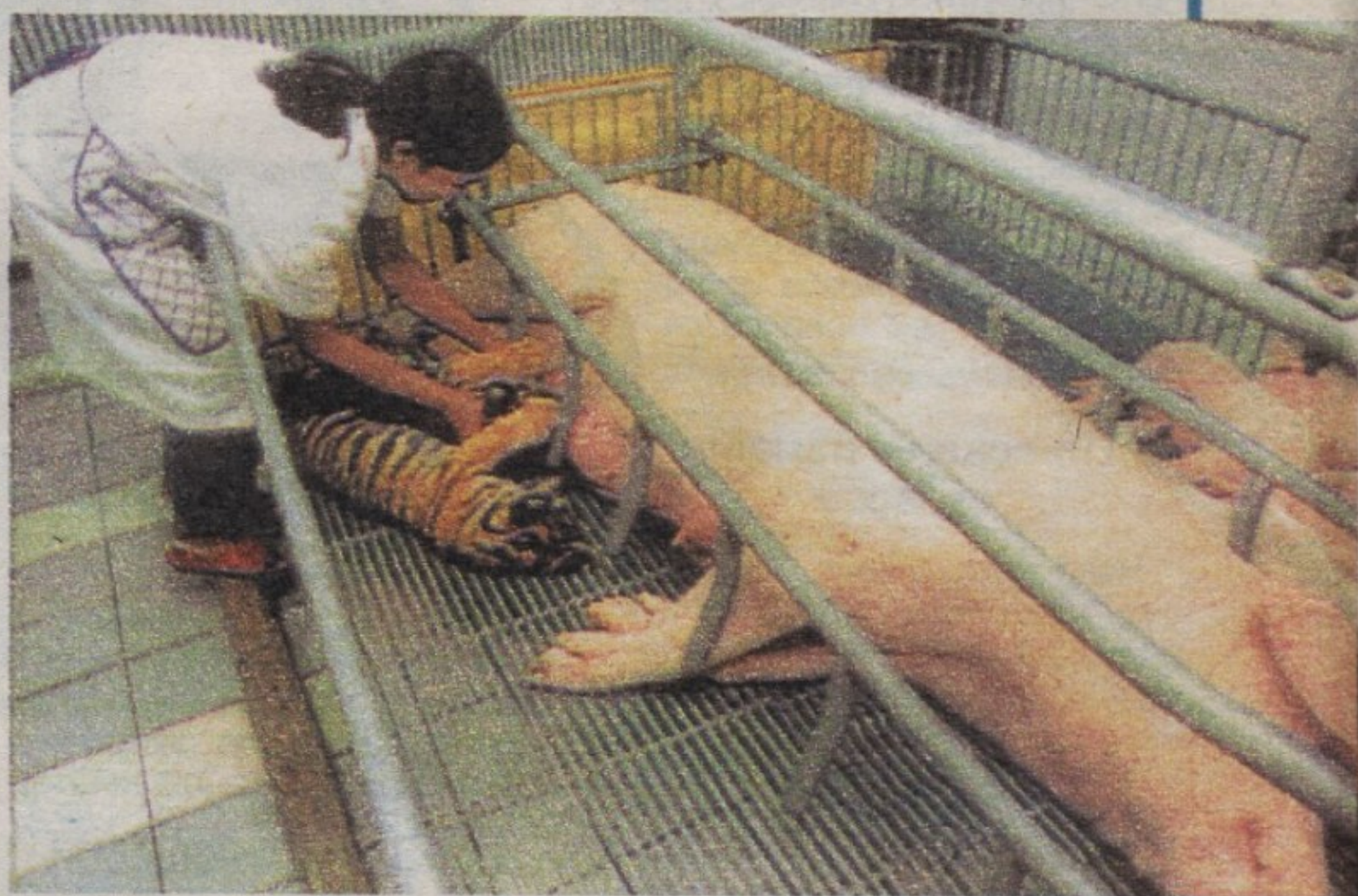
Претварање Рембрантовог „Бдења“ у керамичку копију: Фотографију слике рачунар разлаже на делове (1), скенира их и са сваког издваја четири основне боје. У лабораторији се за сваки део припрема сразмерно увећање (2). На посебном премазном папиру штампа се сваки део (3) као припрема за керамичку плочу (4). Под високом температуром боја се утискује на плоче које се потом спајају у слику (5)

Копија Сикстинске капеле у Отсукином музеју: Фреска је направљена од 110 керамичких плоча

МАМА ГИЦА, БЕБА ТИГАР

На Тајланду постоји необично прихватилиште за животиње. У њему уточиште налазе сви – дивље звери, одбачени кућни љубимци и домаће животиње. Посебна пажња посвећује се младунцима угрожених врста. Стручњаци улажу велики напор да им омогуће опстанак, па прибегавају и вештачкој оплодњи. Пре годину дана успели

Млеко свиње хранљиво је и готово истог састава као и тигричино, па младунче лепо и брзо напредује

су на тај начин да добију првог потомка тигра. Али, нежно младунче је уз слабу и исцрпљену мајку имало мало изгледа да преживи, па су му нашли дојиљу – крмачу која се тек опрасила.

Гица је без противљења прихватила туђе младунче као своје. Тигрић је лепо напредовао јер се млеко свиње по саставу готово уопште не разликује од млека тигрице.

За протеклих дванаест месеци на овакав начин у овом прихватилишту је одгајено 70 младунаца тигра ■

ЛЕТИ, ЛЕТИ... ПИРАМИДА

Пустиня наомак
Палмдејла, САД:
професор Гариб и
његова екипа
усправљају обелиск
виши од четири
метра и тежак три и
по тоне уз помоћ
једног јединог змаја,
котурова и веома,
веома малог броја
„робова“...

До сада се веровало да су египатске пирамиде подигнуте на зноју и муци стотина хиљада робова који су, често остављајући кости у пустињском песку, уз помоћ клада и полуга мукотрпно обртали камене громаде померајући их ближе градилишту метар по метар.

Стручњак за аеронаутику професор Мори Гариб са Калифорнијског технолошког института (Калтек) недавно

је доказао да подизање пирамиде можда и није био тако убитачно напоран подухват као што се донедавно чинило. Што се њега тиче, подједнако је вероватно да су камене громаде летеле с краја на крај пустиње уз помоћ змајева којима су управљале групе од по четири, највише пет радника.

Све је почело пре две године када је Морин Клемонс, иначе успешна пословна жена из Калифорније, обелоданила теорију да су стари Египћани навелико користили снагу ветра да себи олакшају живот и да су је, највероватније, применили и при грађењу пирамида. Озбиљни

египтолози који су нашли времена да се уопште осврну на лаичку претпоставку немилоsrдно су је исмејали. Морин је на то одлучила да потврду за своју тврдњу потражи у круговима чију стручност нико неће моћи да оспори. Испоставило се да је Калтек погодан за тако нешто.

Служећи се искључиво опремом и материјалима доступним старим Египћанима, Мори Гариб и његова екипа успели су да у пустињи наомак Палмдејла у САД усправе обелиск висок четири и по метра и тежак три и по тоне уз помоћ једног јединог змаја, котурова и потпорне конструкције.

Ових дана професор Гариб спрема се да на исти начин подигне са земље обелиск тежак десет тона, такође на тлу САД. Прође ли све према очекивањима, професор и Морин Клемонс надају се да ће им египатске влати дозволити да из једног каменолома у Египту најзад извуку обелиск који тамо лежи вековима. Успеју ли у томе, бар неко из преозбиљне заједнице египтолога ваљда ће морати да одговори на питање јесу ли пирамиде грађене баш онако како се до сада веровало или, можда, повољни ветрови и змајеви ипак имају некакве везе са свим тим ■

Вештачки
гвоздени зуб уграђен
право у вилицу (стрелица)

ВЕШТИНА РИМСКИХ ЗУБАРА

Антрополози су с неверицом посматрали једну лобању из првог века наше ере ископану недавно у близини Париза: на њој се јасно види вештачки зуб кутњак савршено уграђен у виличну кост.

Доскора су антрополози и археолози

сматрали да су римски зубари израђивали зубне протезе или њихове делове искључиво из естетских разлога и да су оне биле малтене неупотребљиве јер не би издржале честит загрижај.

Вештачки кутњак у лобањи нађеној крај Париза начињен је од гвожђа и милиметарском тачношћу био је усађен у празно место у горњој вилици. Научници претпостављају да је он неколико седмица по усађивању био учвршћен кожним трачицама све док га кост није прихватила.

— Директну имплантацију нису у свом раду усвојили ни многи данашњи зубни лекари — каже Луј Жирад са медицинског факултета у Бордоу који је пажљиво прегледао нађену лобању са уграђеним зубом ■

ДЕВОЈЧИЦА ПОД НЕВЕСТИНСКИМ

1.

Кога су нашег познатог књижевника због његовог ниског раста звали Киш Иштван?

- А: Ђуру Јакшића
- Б: Јована Јовановића
- Змаја
- В: Војислава Илића
- Г: Миленка Грчића

2.

Како се зове масноћа која се скупља на кожи овце, а која се користи у козметици?

- А: Ланолин
- Б: Турмалин
- В: Формалин
- Г: Ималин

3.

Роза Луксембург је била...

- А: Оснивач Луксембурга
- Б: Данска краљица
- В: Немачка социјалисткиња
- Г: Белгијска хемичарка

4.

Како се назива справа за мерење густине течности?

- А: Барометар
- Б: Лактометар
- В: Аерометар
- Г: Ареометар

5.

Берлин је првобитно био насеље Полапских Словена. Касније су га населили Германи. У ком је веку Берлин постао немачки град?

- А: Тринаестом
- Б: Дванаестом
- В: Четрнаестом
- Г: Једанаестом

6.

Шта, у ствари, значи „џамбас“, реч из персијског језика која код нас означава трговца коњима?

- А: Човек који воле коње
- Б: Човек који чува коње
- В: Човек који узгаја коње
- Г: Човек који се игра својом главом

7.

Прелазећи за време једног војног похода једну велику реку Цезар је узвикнуо: „Alea iacta est!“ (Коцка је бачена!) Која је то река?

- А: Еуфрат
- Б: Тигар
- В: Рубикон
- Г: Тибар

8.

Од чега се праве најфиније сликарске четкице?

- А: Од длаке из репа јелена
- Б: Од коњске гриве
- В: Од бркова пацова
- Г: Од длаке јазавца

9.

Која је међу нашим птицама певачицама најмања и која, кад се излеже, није тежа од једног грама?

- А: Врабац
- Б: Црвендаћ
- В: Царић
- Г: Славуј

ВЕЛЮМ

10.

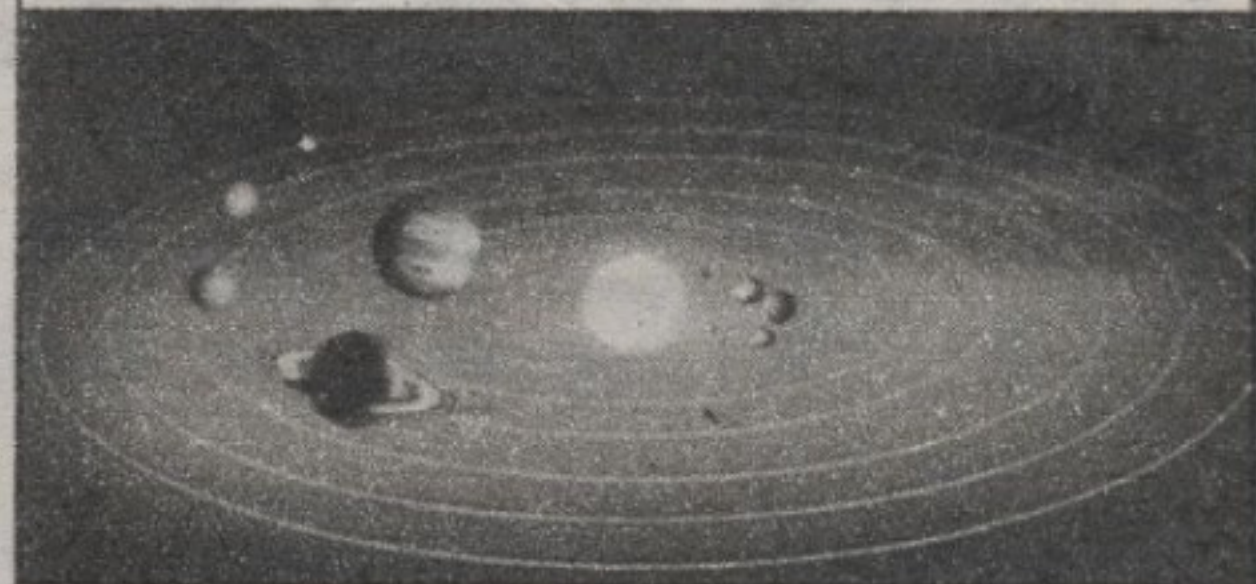
Од ког се века у ћиричним рукописима употребљава запета? Пре тога користила се само тачка.

- А: Десетог
- Б: Једанаестог
- В: Тринаестог
- Г: Четрнаестог

11.

У ком је месецу Земља најближа Сунцу?

- А: Јануару
- Б: Мају
- В: Августу
- Г: Септембру

12.

„Гроб је довољан ономе коме сав свет није био довољан“ – било је, према предању, исписано на гробу једног великог војсковође. Чијем?

- А: Цезаровом
- Б: Наполеоновом
- В: Александра Великог
- Г: Џингис-кановом

13.

Један предмет којим се свакодневно служимо звао се у време деспота Ђурђа Бранковића „бадаљка“. Који?

- А: Игла
- Б: Виљушка
- В: Чиода
- Г: Чачкалица

14.

Сведи дећи див Аргус из грчке митологије имао је очи по целом телу. Колико очију укупно?

- А: 70
- Б: 80
- В: 90
- Г: 100

15.

У ком се веку у Европи догодила прва забележена велика епидемија грипа?

- А: Осмом
- Б: Десетом
- В: Четрнаестом
- Г: Шеснаестом

16.

Које је највеће острво у Средоземном мору?

- А: Малта
- Б: Сардинија
- В: Сицилија
- Г: Корзика

17.

Како се назива једина течност, смеша азота и хлороводоничне киселине, у којој се растварају злато и платина?

- А: Племенита вода
- Б: Царска вода
- В: Краљевска вода
- Г: Жива вода

18.

Према грчком миту, краљевић Јасон је са својим Аргонаутима лађом Арго кренуо да тражи златно руно. Шта је значило име Јасонове лађе?

- А: Златна
- Б: Непотопљива
- В: Брзопловећа
- Г: Сигурна

19.

Колико највише ногу може да има стонога?

- А: 150
- Б: 250
- В: 300
- Г: 400

20.

Византијска принцеза Симонида била је још дете када су је удали за већ старог српског краља Милутина. Историчари не знају колико је тачно имала година и већина њих даје их само оквирно. Која је процена најближа истини?

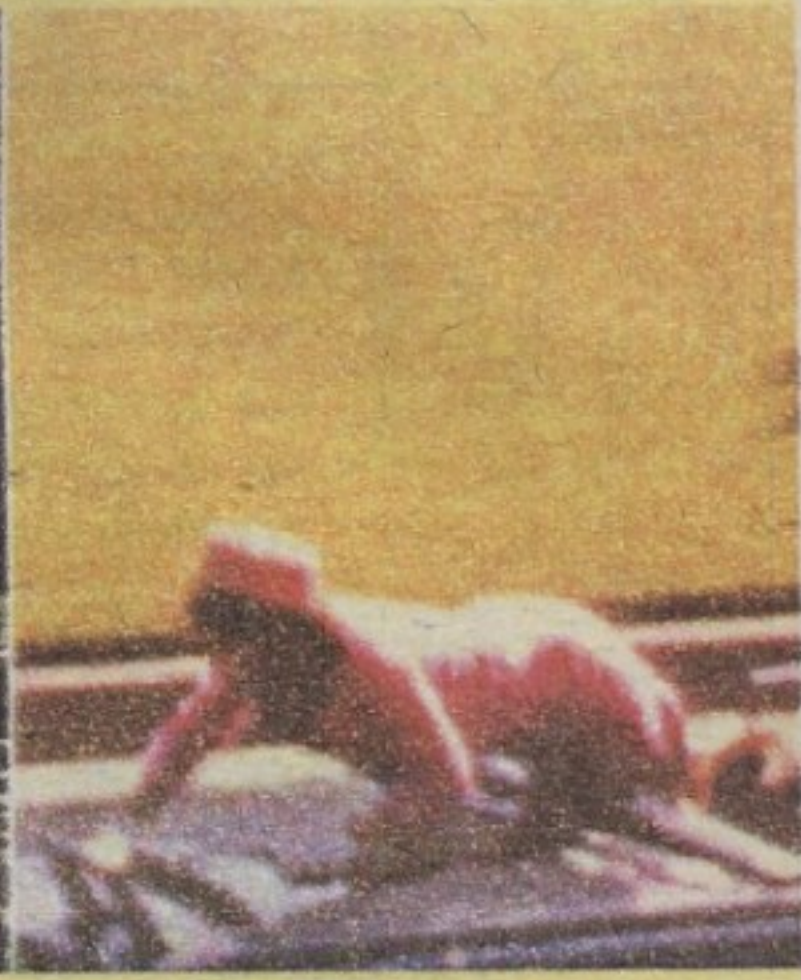
- А: 6–8
- Б: 7–9
- В: 10–12
- Г: 12–14

УПОЗНАЈ СВЕТ У ПОНОЋ И ПЕТ

Најбољи светски документарни програм

на телевизији ПОЛИТИКА

РЕПРИЗЕ наредног дана 10³⁰ - * СУБОТОМ у 17⁰⁵

ПОНЕДЕЉАК
ГЕОПОЛИТИКА

УТОРАК
СТИЛ ЖИВОТА

СРЕДА
КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЈА

ЧЕТВРТАК
У ДИВЉИНИ

ПЕТАК
ИСТРАЖИВАЧ

СВИЛЕНА КОКА И КАМЕНА БИЉКА

● **Да ли сте знали** да литопис или камена биљка изгледа тако да збуњује животиње које пролазе поред ње? Њена два округла сочна листа и њихов посебан положај дозвољавају да се биљка стопи са окружењем. Биљоједи у потрази за сочном послastiцом пролазе крај ове неупадљиве биљке и не погледавши је. Али, њен посебан облик изазвао је занимање људи. Ова породица сићушних биљака сада је заштићена законом и може да се нађе и у баштама у предграђу. То су биљке способне да направе јединствену представу, посебно када има доста сунца, али, нажалост, тада и откривају своје право порекло јер ко је још чуо за цветајући камен. Када баштенски шљунак почне да се претвара у нешто дивно слично белим радама, људи и животиње не могу се више заварати...

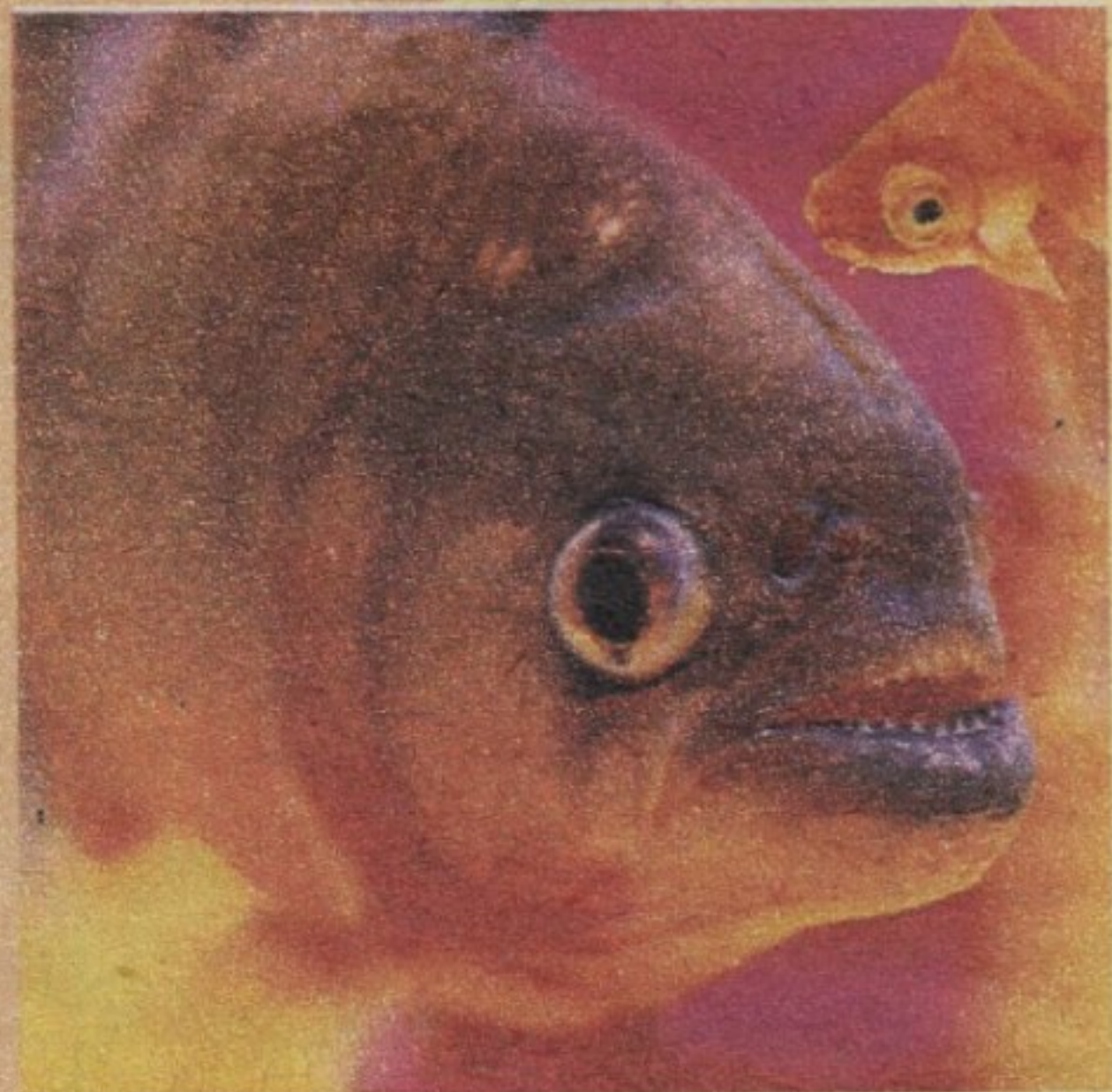
● **Да ли сте знали** да је јапанска свилена кока најстарија домаћа врста? Свиленкасте коке могу бити изврсне мајке туђем леглу. У ствари, сељаци користе ове коке покушавајући да узгоје фазане. Свиленкаста кока уместо уобичајеног има свиленкасто перје у више боја, од снежнобеле, преко боје лаванде до црне као угаљ. Њихове ноге такође имају свиленкаст „покривач“ и пет прстију уместо четири. Кресте су им живописно шарене,

па није необично што их Јапанци држе као украс. Још једна разлика између свилене и нама познатих кока: свиленкасте се никада не једу.

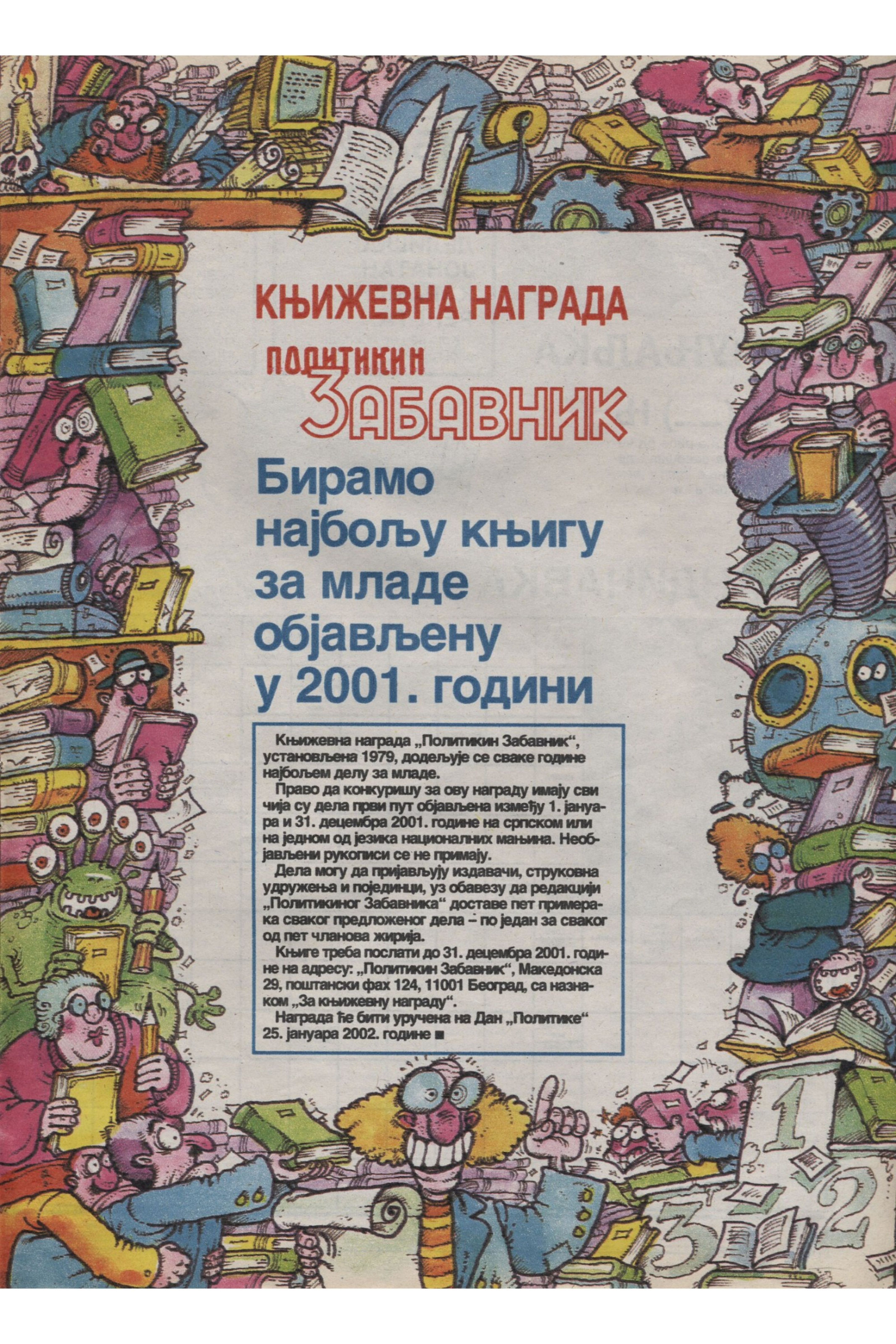
● **Да ли сте знали** да пиранине које се узгајају у заточеништву морају да буду научене да не једу своје комшије у акваријуму? Све то има везе са примарним и секундарним инстинктима. Мала пирана рађа се са инстинктом за јело (то је примарни инстинкт), али шта ће уврстити у јеловник – мора да научи.

Ако се њена основна храна потроши, она се аутоматски окреће ка другој врсти. То је секундарни инстинкт. Ако нема ничег другог за јело, буди се примарни инстинкт и она ће јести сопствену врсту. Одгајање пиранине са свим другим врстама подразумева програмирање њеног секундарног инстинкта – што значи – обезбедити храну само за њу, а не остатак беспомоћних бића у акваријуму.

О ретким животињским примерцима и непознатим чињеницама о домаћим животињама, али и о биљкама и природним појавама, гледаоци Телевизије Политика могу да сазнају у епизоди из серијала четвртком под називом „У дивљини“ ■

Ана-Марија Симоновић
ПОСРЕДНИК
ЗАБАВНИК

КЊИЖЕВНА НАГРАДА ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Бирамо најбољу књигу за младе објављену у 2001. години

Књижевна награда „Политикин Забавник“, установљена 1979, додељује се сваке године најбољем делу за младе.

Право да конкуришу за ову награду имају сви чија су дела први пут објављена између 1. јануара и 31. децембра 2001. године на српском или на једном од језика националних мањина. Необјављени рукописи се не примају.

Дела могу да пријављују издавачи, струковна удружења и појединци, уз обавезу да редакцији „Политикиног Забавника“ доставе пет примерака сваког предложеног дела – по један за сваког од пет чланова жирија.

Књиге треба послати до 31. децембра 2001. године на адресу: „Политикин Забавник“, Македонска 29, поштански фах 124, 11001 Београд, са ознаком „За књижевну награду“.

Награда ће бити уручена на Дан „Политике“ 25. јануара 2002. године ■

ДОПУЊАЉКА

ГА (----) Њ

Назив једне рибе од че-
тири слова завршава пр-
ву, а почиње другу реч.
Која је то риба? ■

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

ДЕЛИШЕС
ЈОНАТАН
КАРАМАНКА
РЕНЕТА

Која реч не припада
овој групи?

ЛОГИЧАН ЗБИР

По једном начелу доњи
зборови су исправни:
НОВИ САД + КИКИНДА = 8
СМЕДЕРЕВО + ВАЉЕВО = 9
ЧАЧАК + БЕЧЕЈ = 6

Недостаје још један збир:
БЕОГРАД + КРУШЕВАЦ = ?

СКАНДИНАВКА

"УНУТРАШ- ЊА СТРАНА ВЕТРА"	ОБЛИК ПЛОДА КУКУРУЗА	РУБЉА	НАШ ПИСАЦ ЛУДИЋ	ГРАДУ ЕКВАДОРУ	"МЕСЕЧЕВ КАМЕН"	НАЈВЕЋЕ ОСТРВО У ЈАДРАН- СКОМ МОРУ	ГРЧКО СЛОВО	УРЕЂАЈ	ДВОЧЛА- НИ МА- ТЕМА- ТИЧКИ ИЗРАЗ	КВИ КРАЉА МИНОСА ИО ГРЧ МИТА
СИМБОЛ ХРИШ- ЋАНСТВА					МОРСКИ РАК НАРОДНО МУШКО ИМЕ					
ЛОВАЦ У ШАХУ		ЛАКОМН- ЛЕН ЧОВЕК ДЕО ПЕДА- ГОГИЈЕ								
КЊИГА СА СЛИСКОМ ИМЕНА							ГЛУМИЦА ЖИРАРДО ТРЕЋИ ДЕО			
МУЖАК КОКОШ- КЕ						АТЛЕТИЧАР КЕМП "ЗАГРЉАЈ У БОКСУ"				
"ПРЕДЕО СЛИКАН ЧАЈЕМ"	ТАНТАЛ ЕВРОПСКА ДРЖАВА			ТАНКА КОРА УСРЕД						
ГРАД НА ДУНАВУ У МАЂАРСКОЈ (ВЕЛИКА БИТКА ТУРСКЕ И МАЂАРСКЕ ВОЈСКЕ 1526. ГОДИНЕ)	НАША ГЛУМИЦА ЖИГОН	НАШ ГЛУМАЦ РИСТОВ- СКИ	САМОЉА	УЗПРИ РАДЉУС	НАСРТ ПОДИЗАЊЕ НИВОА МОРА				ЛИНАР РАСКРЕД РАДНОГ ОДНОСА	
НАШ ПИСАЦ СА СЛИКЕ								ЛИЧНА ЗАМЕННИЦА ПРАВИТИ ОДЕЋУ		
ВРСТА ЖИТАРИЦЕ				НАУЧНИК БОР РАЗРЕД		НИМАЛО, НИКОЛИКО ПЕВАЧИЦА ЛЕНОКС				
ДЕЛО ПИСЦА СА СЛИКЕ										ЕГИПАТ- СКО БОЖАН- СТВО
СТАРО ИМЕ ВИЈЕТ- НАМА				СТЕНА ПАРА			СЕОСКО ПОДРУЧЈЕ ОБНИМ			
ДЕО ОДЕЋЕ					ИТАЛИ- ЈАНСКИ ПОЗДРАВ			ПОЗАДИ		

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1									■				
2							■						
3						■							
4					■					■			
5				■								■	
6			■								■		
7		■								■			
8				■					■				
9								■					
10							■						
11					■								

ВОДОРАВНО: 1. Саставити, заклопити – Име шаховског велемајстора Евеа, 2. Име немачког фудбалског голмана Кана – Безбојна течност ароматичног мириса, стирен, 3. Чињеница, факт – Домовина глумице са слике, 4. Женско име – Животиња позната по непријатном мирису – Наш авио-превозник, 5. Јужноафричка Република (скр.) – Прерађивање – Ознака за келвин, 6. Прво и 27. слово азбуке – Систем размене добара којим роба робу плаћа узајамним обрачуном дуговања и потраживања – 25. и 10. слово азбуке, 7. Ознака за литар – Главна награда – Жућкасто-смеђа боја, боја песка, 8. Орган чула вида – Теодор, Теодосије одмила – Име бившег боксера Листона, 9. Осветљење – Утицај, деловање, 10. Страно женско име (анаграм: ТЕРАСЕ) – Име писца Ђопића, 11. Хемијски елемент из групе племенитих гасова – Марљивост ■

УСПРАВНО: 1. Име и презиме славне глумице са слике, 2. Узак пролаз између планина – Благајна (мн.), 3. Слатко алкохолно пиће – Постотак, одсто, 4. Врста житарице – Иницијали песника Рацина – Скраћеница за Венецуелу, 5. Прост број – Ограда од преплетеног прућа, плетар, 6. Символ иридијума – Стих од три метра (од шест стопа), 7. Ознака за тону – Даска од пресованог иверја – Ознака за ампер, 8. Једна друштвена наука – Ауто-ознака за Будву, 9. Суво тесто зрнастиг облика – Удружење ратних инвалида (скр.), 10. Енглески филозоф Џон – Иницијали глумца Гловера – Преписивач из 13. века, Теодор (анаграм: ПАНС), 11. Мелодија, напев – Веома тужно, 12. Корњача, витез из цртаног филма – Птица која се, по легенди, рађа из пепела, 13. Чувени филм Федерика Фелинија из 1960. године са Марчелом Мастројанијем у главној улози ■

Називе држава помакните лево-десно, тако да у две узастопне колоне добијете називе евроазијске и афричке државе.
ЕРИТРЕЈА
УРУГВАЈ
СИРИЈА
КИПАР
КОЛУМБИЈА
ВАТИКАН

● решења на страни 49 ●

РАДИО ПОПИТИКА

105,2 и 91,5 MHz

БРОЈ 25 (15-22.12.2001.)

Субота, 16-18 h

ЛИСТА ИНОСТРАНИХ СИНГЛОВА

(у сарадњи са Round Records-ом и IPS-ом)

- (1) → **NEW ORDER** - 60 Mils An Hour (5)
- (3) ↑ **NATALIE IMBRUGLIA** - That Day (5)
- (4) ↑ **CREED** - My Sacrifice (3)
- (2) ↓ **EELS** - Souljacker pt. 1 (6)
- (6) ↑ **MICK JAGGER** - God Gave Me Everything (3)
- (8) ↑ **A CAMP** - I Can Buy You (3)
- (5) ↓ **THE STROKES** - Last Nite (3)
- (9) ↑ **U2** - Walk On (2)
- (4) ↓ **SMASH MOUTH** - Pacific Coast Party (5)
- (7) ↓ **LENNY KRAVITZ** - Dig In (6)
- (-) и **STAIN'D** - Outside (1)
- (17) ↑ **MACY GRAY** - Sexual Revolution (2)
- (12) ↑ **GROOVE ARMADA** - My Friend (4)
- (14) ↑ **CYPRESS HILL** - Trouble/Lowrider (2)
- (7) ↓ **ALIEN ANT FARM** - Smooth Criminal (6)
- (16) ↑ **CHER** - The Music's No Good Without You (3)
- (-) и **THE CHARLATANS** - A Man Needs To Be Told (1)
- (20) ↑ **JAMIROQUAI** - You Give Me Something (2)
- (11) ↓ **HIM** - In Joy And Sorrow (8)
- (-) и **FAITH HILL** - There You'll Be (1)
- (13) ↓ **TORI AMOS** - Strange Little Girl (4)
- (10) ↓ **SUM 41** - In Too Deep (8)
- (-) и **ANASTACIA** - Paid My Dues (1)
- (15) ↓ **PJ HARVEY** - This Is Love (9)

Испали:

DEPECHE MODE – Freeloze
GORILLAZ – Rock The House
BASEMENT JAXX – Where's Your Head At
JOHN MELLENCAMP feat. **INDIE ARIE** – Peaceful World

Листу уређује и води Ах-Неша

ЛИСТА СИНГЛОВА ДОМАЋИХ

- (-) и **EYEBURN** – Pop No Style (1)
- (1) ↓ **NEGATIVE** – Крај (5)
- (2) ↓ **ЈАРБОЛИ** – Хајде, хајде (2)
- (5) ↑ **МАРИЈА МИХАЈЛОВИЋ** – Самба (2)
- (3) ↓ **БОРБЕ ДАВИД & FUZZBOX** – Само свој (6)
- (-) и **RARE** – Little Tree On Top (1)
- (6) → **РИБЉА ЧОРБА** – Љубав више не стањује овде (5)

Испали:

(7) ↑ **КОЉА И СМАК БЕЛОГ ДУГМЕТА** – Ја глупан
(4) ↓ **A. K.** – You And Me

Листу уређују и воде:
Давид Вартабедијан и Зорица Бајић

Мини топ-листе
сваког дана од 18.30 до 19.00
(live, независна, рок, реп,
алтерготик, reggae, club)

РАДИО ПОПИТИКА

ААААХХ!

9 МИНУТА И
45 СЕКУНДИ!
ПРЕДУ-
ХИТРИО СИ
ГОМР!

ЦЕРЕНАЈА
ТОМ МОТОРА...
ИЛИ ЧЕТУРИ...
ИДЕО

ГРАД... НАЈЗАД...
НЕ ПОПУШТАЈ... НА...
НАСТАВИ... ВИНСТО-
НЕ...

У РЕАУ, НАПРАВИЋЕМО
ЕКИПУ... АЛИ, ПОД ЈЕДНИМ
УСЛОВОМ: ТИ СЕ НЕГЕШ МЕ-
ШАТИ У НАШЕ СТВАРИ, А
НИ МИ У ТВОЈЕ! ВА-
ЖИ?

ПРОДАТО! И ЈА
ТАКО РАДИМ СВОЈ
ПОСАО!

ТРЕБА ЛИ ДА СЕ СНАБ-
ДЕМО ТЕЖИМ НАОРУ-
ЖАЊЕМ? КОЛИКО
ИХ ЈЕ У БАРАЦИ?

НАЈ-
ВИШЕ
ЧЕТВО-
РИЦА! ЈЕ-
ДАН МОЈ
ЧОВЕК
МОТРИ
НА ВРАТА!

ОКЕЈ! ОНАД,
ПОЛАЗАК У ПЕТ!
МЕСТО-ИСТОНИ
ИЗЛАЗ! ДОТАД,
КЊАВАЊЕ!

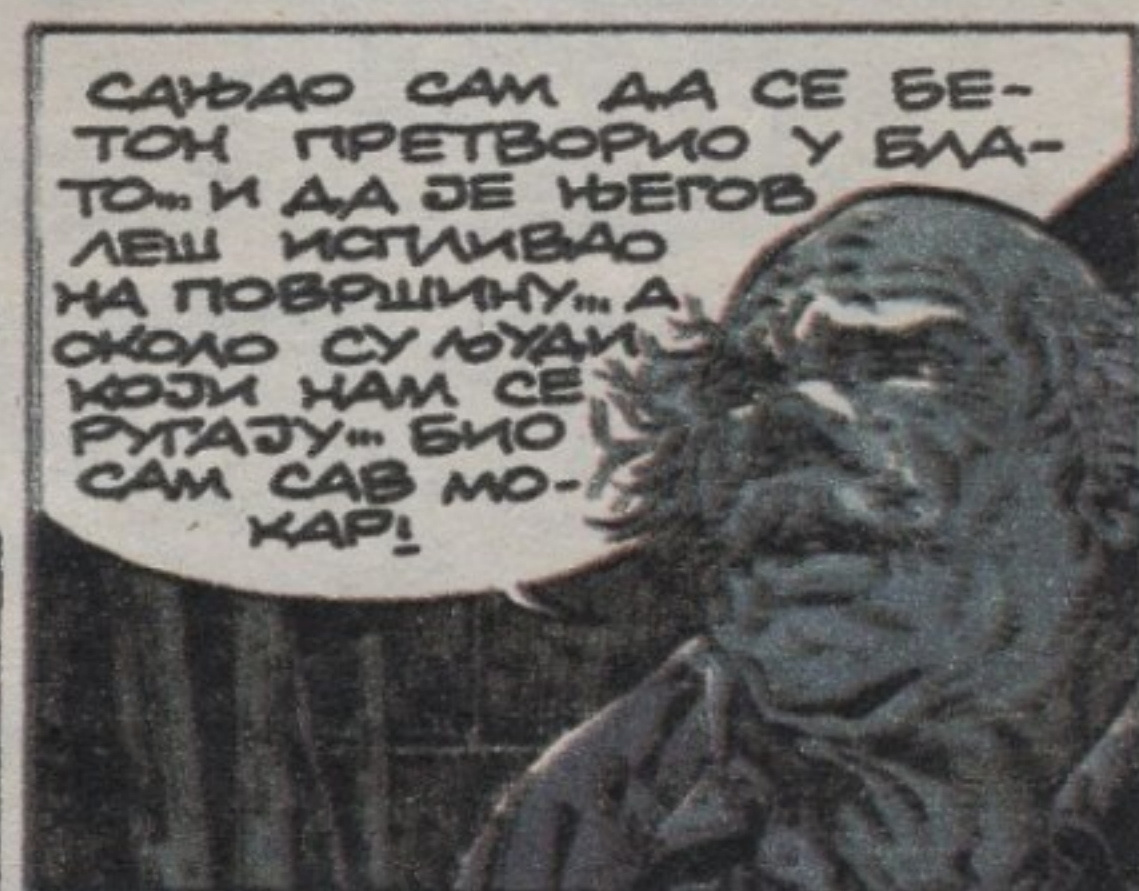
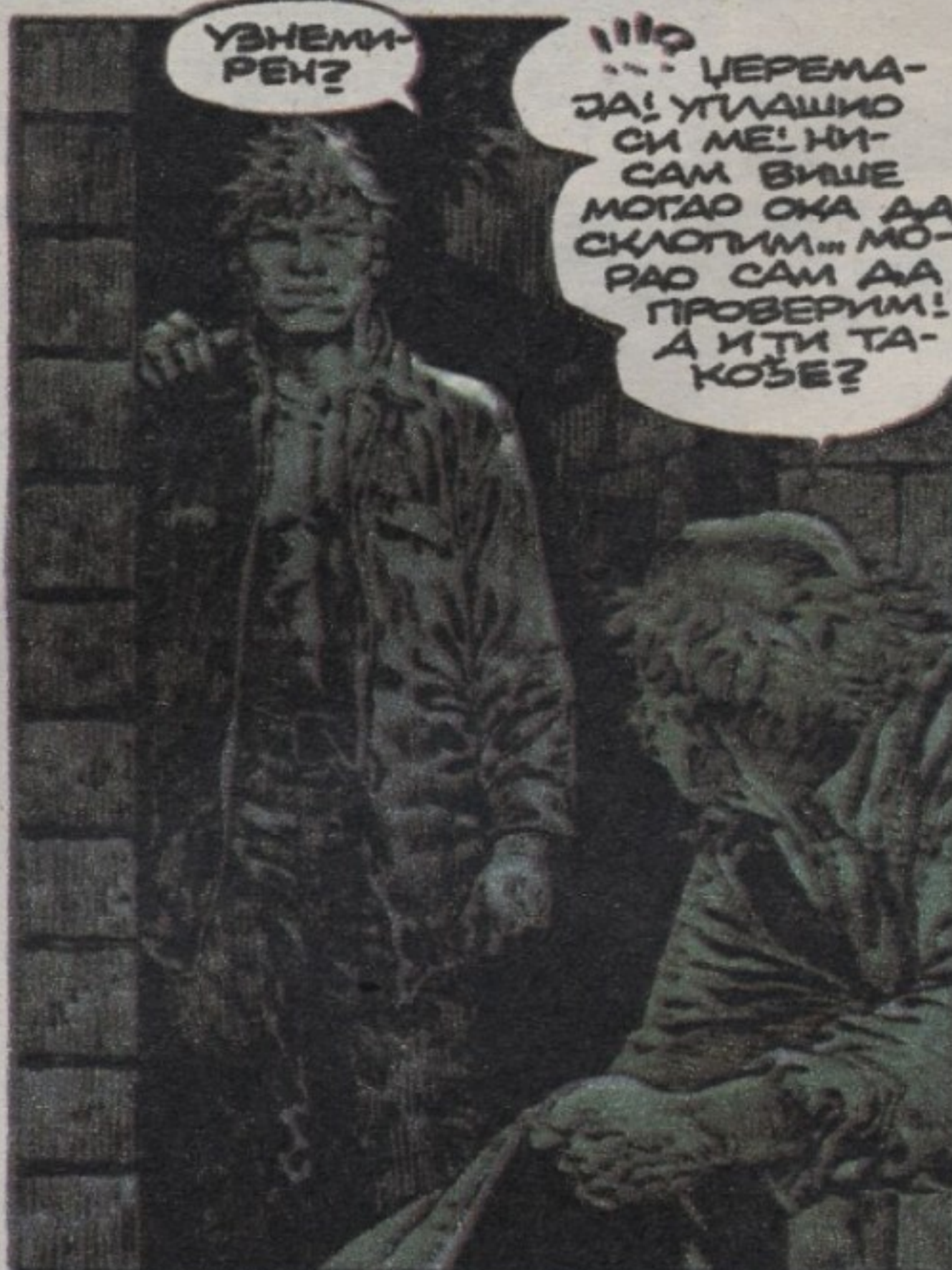
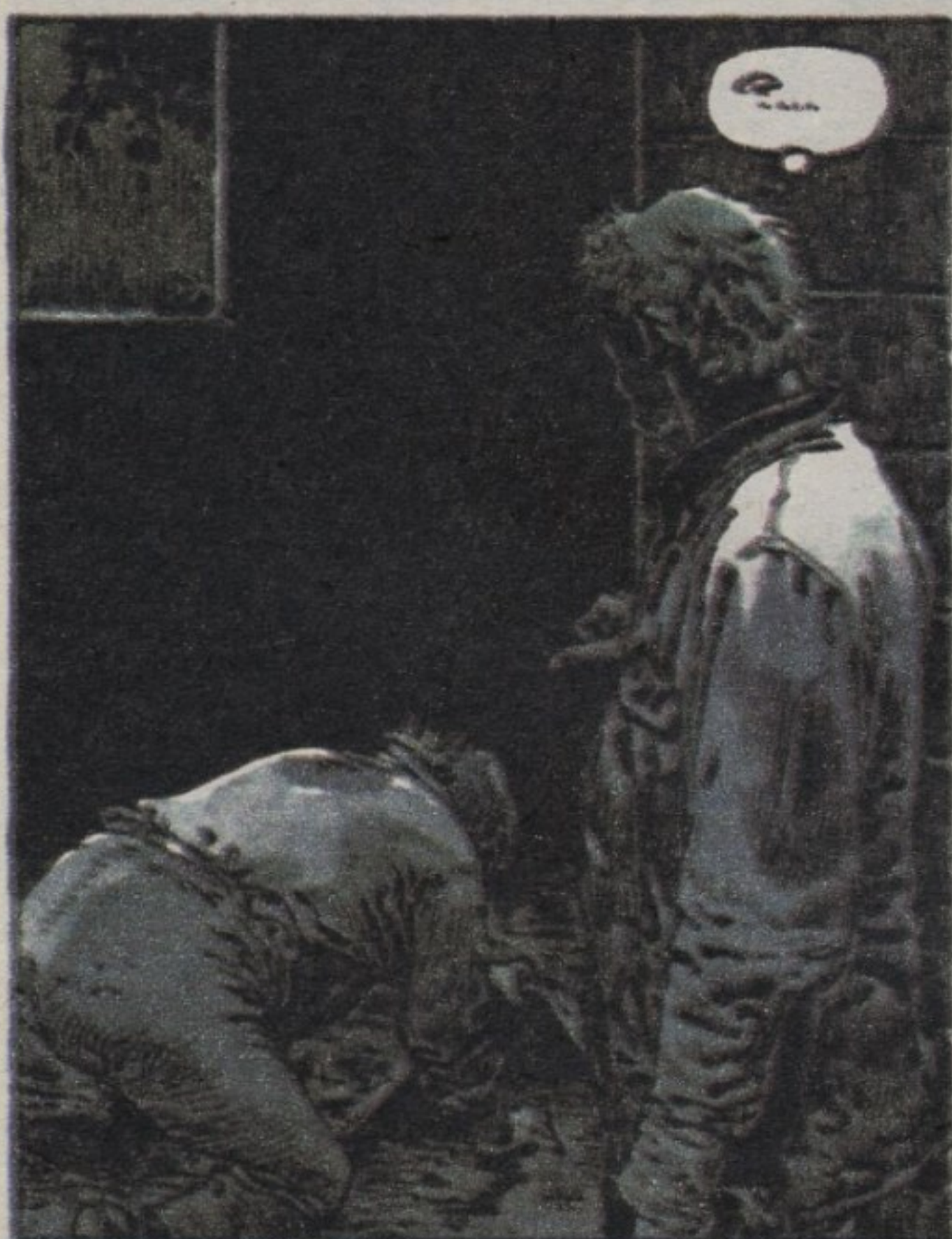
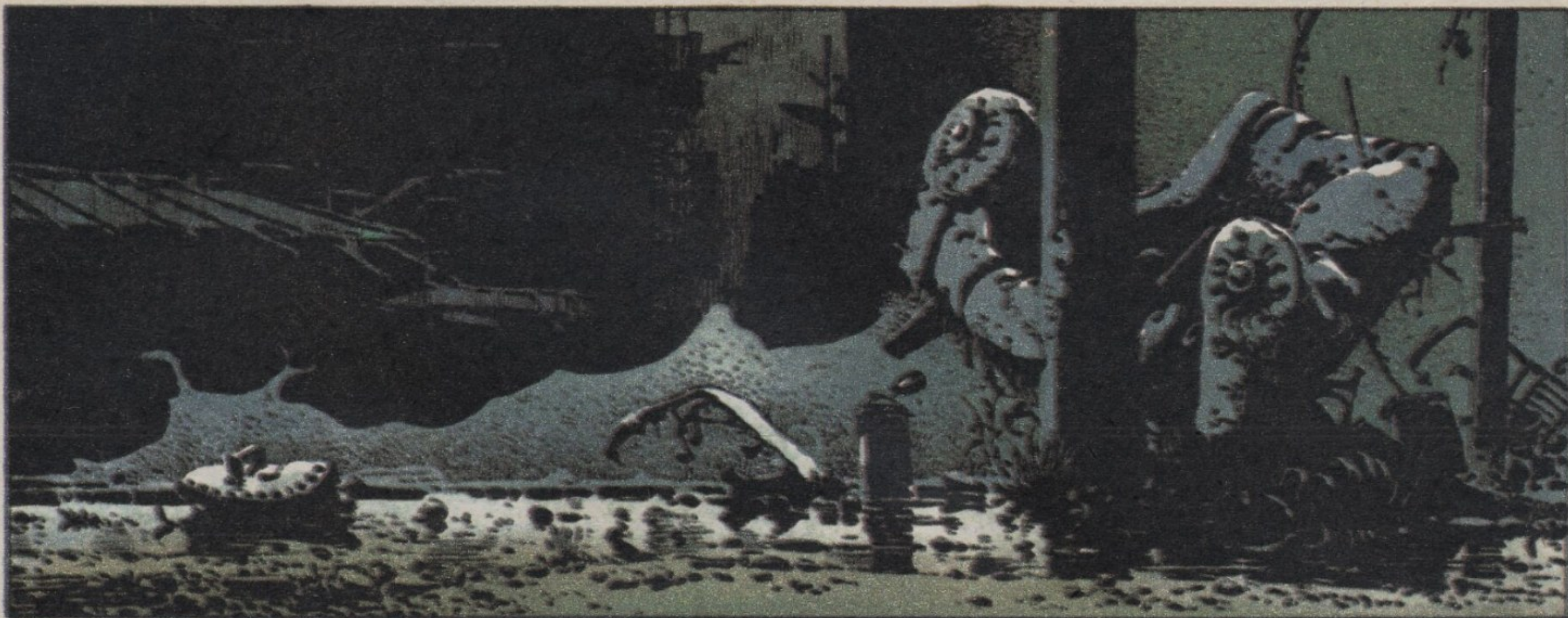
ПРИНЦЕЗО, ТО ЈЕ СУПЕР! А
ОВАЈ ТИП С ИЗГЛЕДОМ КРА-
ПИНЦА ТОЛИКО ЈЕ ОПСЕДНУТ
СВОЈОМ БЕДНОМ ОСВЕТОМ
ДА ЈЕ ЗАБОРАВИО ДА ТРАЖИ
ПРОТИВУСЛУГУ! КАД ПО-
МИСЛИМ ДА И
ОВАКВИ ИМА-
ЈУ ЖЕН-
СКУ!

ДОБРО...
ШТА ЈЕ?
ИДЕМО
ЛИ?

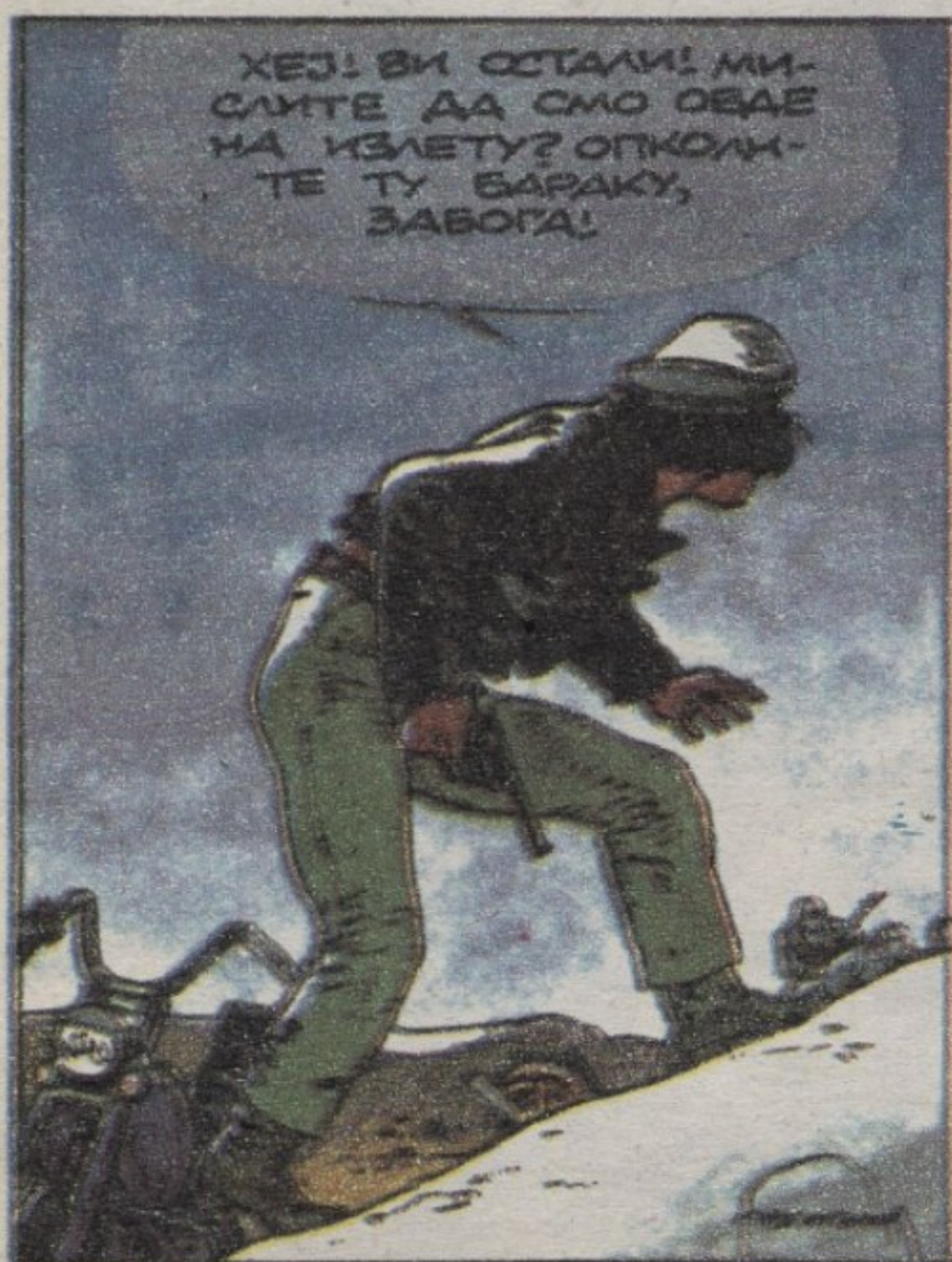
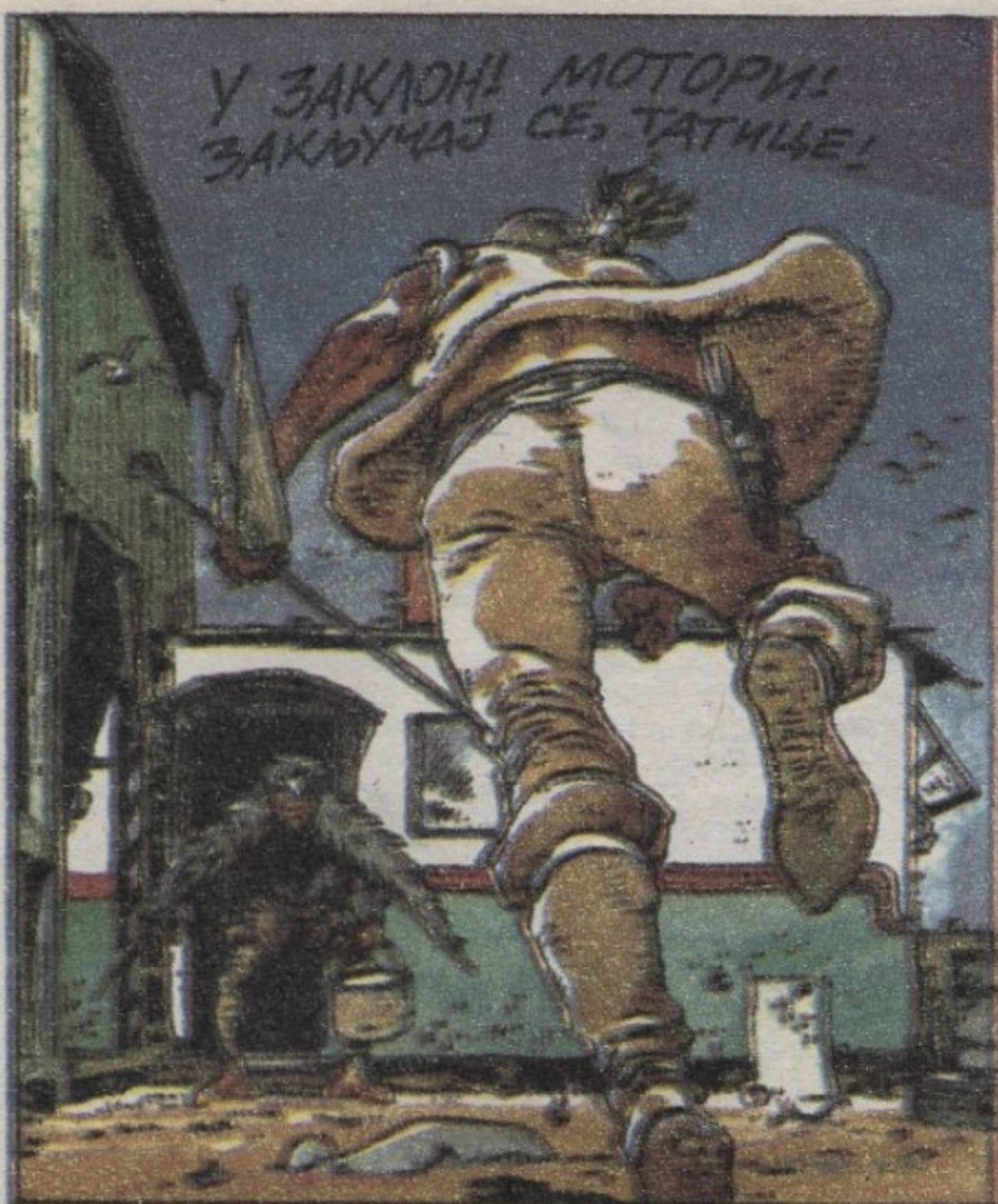

И... НЕ...
НЕМОЈ
ПАСТИ...
НЕ...

ДЕЈЗИ!

НЕ-ШТО СЕ ДОГОДИЛО ВИНСТОНУ! ПУЦАЛИ СУ У ЊЕ-ГА!

ШТА? ГДЕ ЈЕ САД?

У БОЛНИЦИ!

ЈЕ Л' ОЗБИЊ-НО?

НЕ МОГУ ДА ПРОЦЕНИМ! ЛЕКАР КАЖЕ ДА НИЈЕ! У ГРОЗНИЦИ ЈЕ ОТКАКО СУ СА НАШЛИ НА УЛАЗУ У ГРАД! ДА МУ ВИДИШ РУКЕ! ДОШАО ЈЕ НА ЊИМА СВЕ ДОТЛЕ... А ЈА САМ СА-ЗНАЛА ТЕК ПРЕ АВАДЕ-СЕТ МИ-НУТА!

МОЖЕШ ЛИ МЕ ОДВЕСТИ ТАМО? ОДМАХ!

У БОЛНИЦУ?

МА НЕ! ТАМО ГДЕ СТАЊУЈЕ И ГДЕ ЈЕ КУРАК!

А, ТАМО? ПА... МО-ГУ!

ЦЕРЕМАЈА... НА ТВОМ МЕСТУ БИХ РАЗМИСЛИО ПРЕ НЕГО ШТО...

АХ... ДО-БРО!

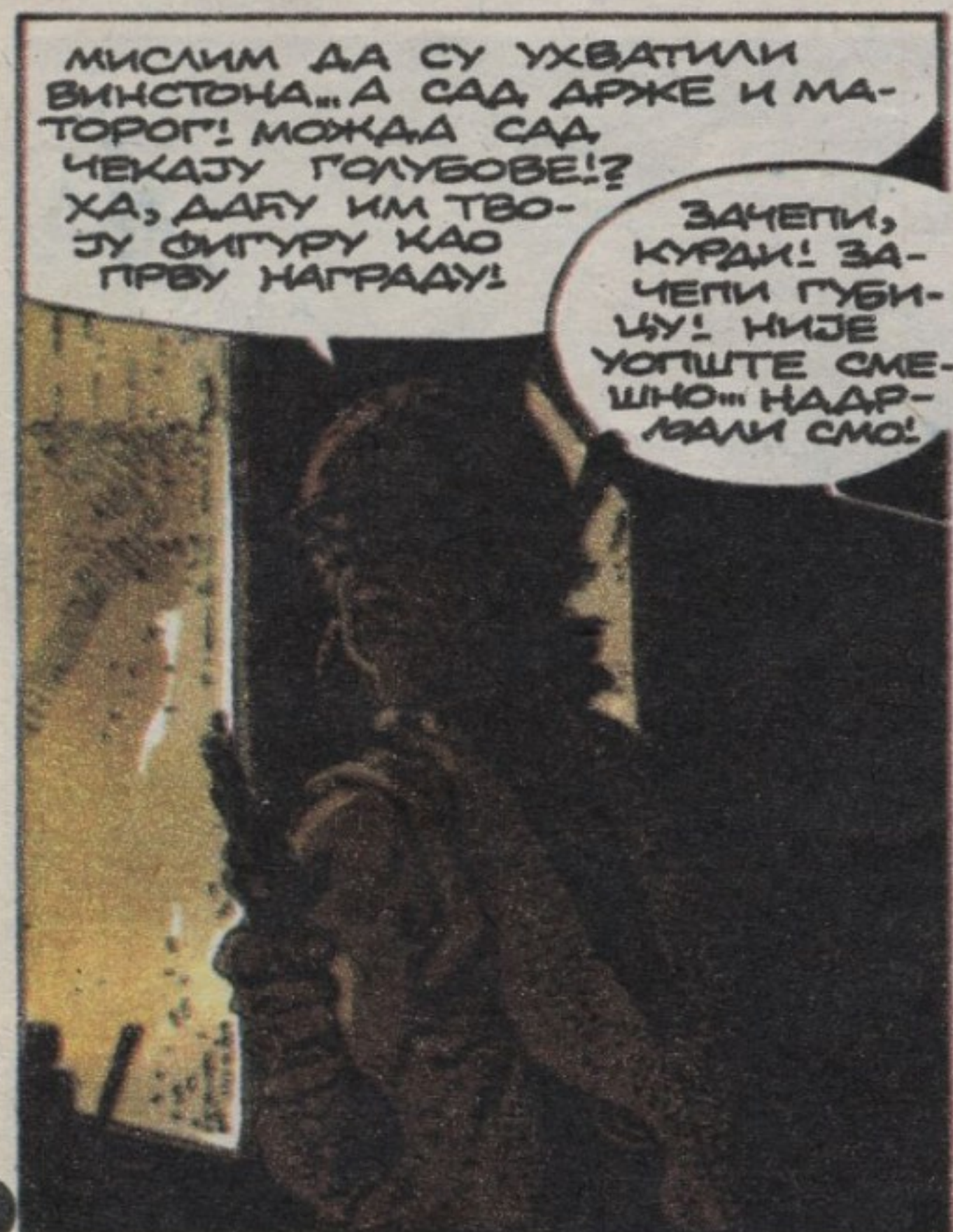
МОНТАНА... ТРЕБА МИ ЛЕКАР... НЕГЕШ ВАЈДА ДОЗВОЛИТИ ДА ЦРКНЕМ... ЖИТНО ЈЕ...

САМЕКАЗ, КАЖЕМ ТИ! ИМАД МАЛО СТРЕЛОВА! ЗАР БЕШ ДА МИ УПРО-ПАСТИШ СЛАВУБЕ ЗБОГ ЈЕДНЕ СТРЕЛЕ У РУЦИ?

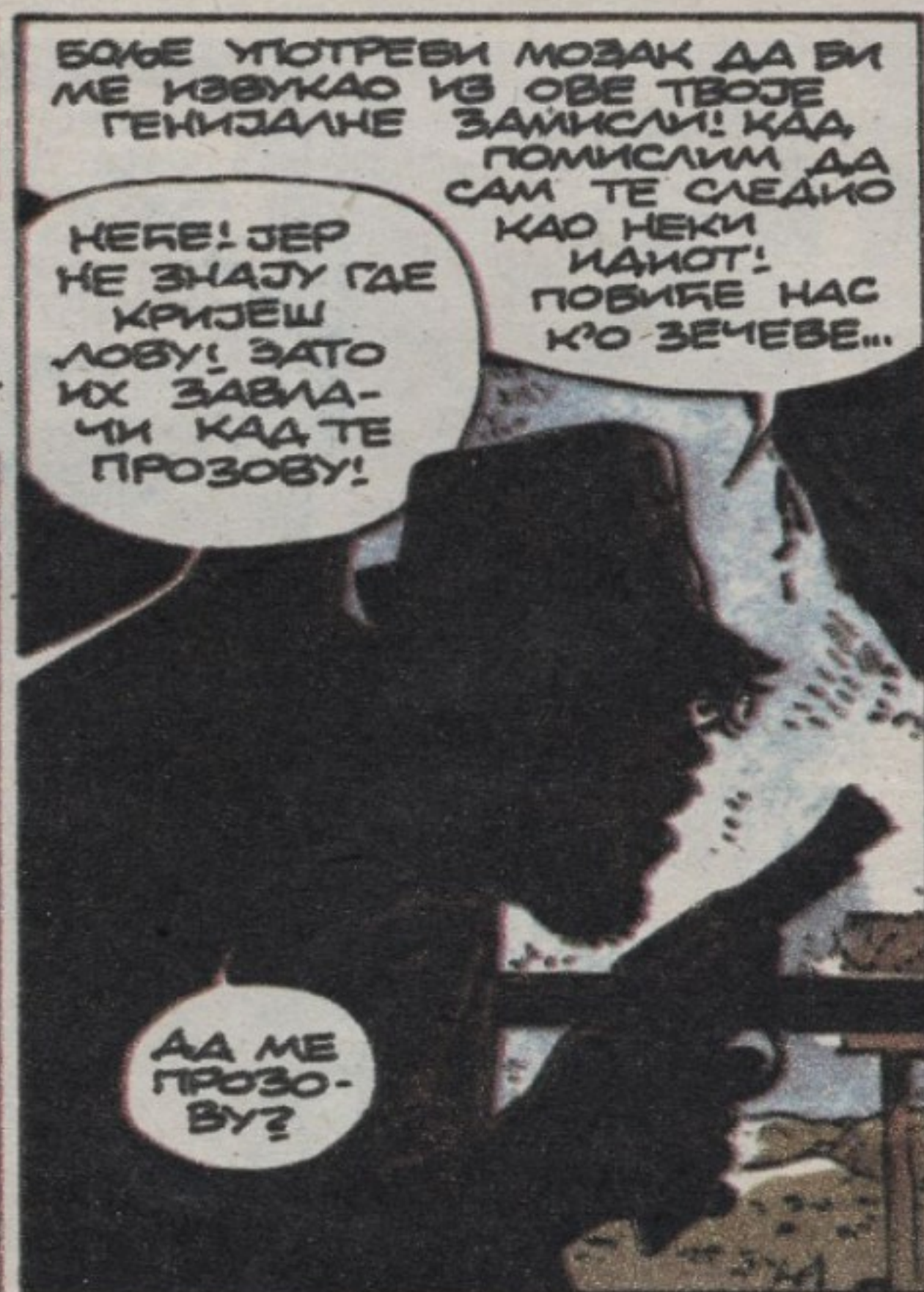
СТРЕЛА... СТРЕЛА МИ ЈЕ И АУБЛО... ПРОШЛА ЈЕ КРОЗ РУКУ... НЕ ТРЕБА ЧЕКАТИ... МОНТАНА... НЕ ТРЕБА...

ПОЗАБВИ-ГУ СЕ ТО-ВОМ ЧИМ СЕ ОВО ЗА-ВРШИ! ОБЕ-ФАВАМ!

МИСЛИМ ДА СУ УХВАТИЛИ ВИНСТОНА... А САД ДРЖЕ И МАТОРОГ! МОЖДА САД ЧЕКАЈУ ГОЛУБОВЕ!?! ХА, ДАГУ ИМ ТВО-ЈУ ФИГУРУ КАО ПРВУ НАГРАДУ!

ЗАЧЕПИ, КУРАК! ЗА-ЧЕПИ ГУБИ-ЦУ! НИЈЕ УОПШТЕ СМЕ-ШНО... НАДР-ВАЛИ СМО!

БОЈЕ УПОТРЕБИ МОЗАК ДА ВИ МЕ ИЗВУКАО ИЗ ОВЕ ТВОЈЕ ЗАМИСЛИ! КАД ПОМИСЛИМ ДА САМ ТЕ СЛЕДИО КАО НЕКИ ИДИОТ! ПОВИКЕ НАС К'О ЗЕЧЕВЕ...

НЕГЕ! ЈЕР НЕ ЗНАЈУ ГДЕ КРИЈЕШ ЛОВУ! ЗАТО ИХ ЗАВЛА-ЧИ КАД ТЕ ПРОЗОВУ!

ДА МЕ ПРОЗО-ВУ?

СТОУНБРИЦ! ЗНАМ ДА СИ ТАМО! ЗАТО СЛУШАЈ! ИМАМ ПРЕДЛОГ!

ЕТО ТИ! НИЈЕ ИЗО-СТАЛО! АЛИ, ЗА МЕНЕ ЈЕ ТО-ОВО!

СТАНИ! ПА ЈОШ НИ-ШТА НИЈЕ РЕКАО!

ТИ ЗНАШ ШТА ТРАЖИМО!
НЕМАШ БАШ
ИЗБОРА! ЈЕДИНО
АКО НЕ ЖЕЛИШ
ДА СЕ УБИ-
ЈЕШ!

ДОБРО РАЗМИСЛИ!
НЕ ЖУРИ ПРЕ-
ВИШЕ, АЛИ...

ЕТО, БИЋЕМО И
ДАРЕЖЉИВИ ПРЕ-
МА ТЕБИ! ВРАТИ
ЛОВУ, А МИ ТЕ
ПУШТАМО ДА
БРИСНЕШ СА
500 ОД 30.000!
ВРЕДИ...

БУМ!

ДЕНДИ!

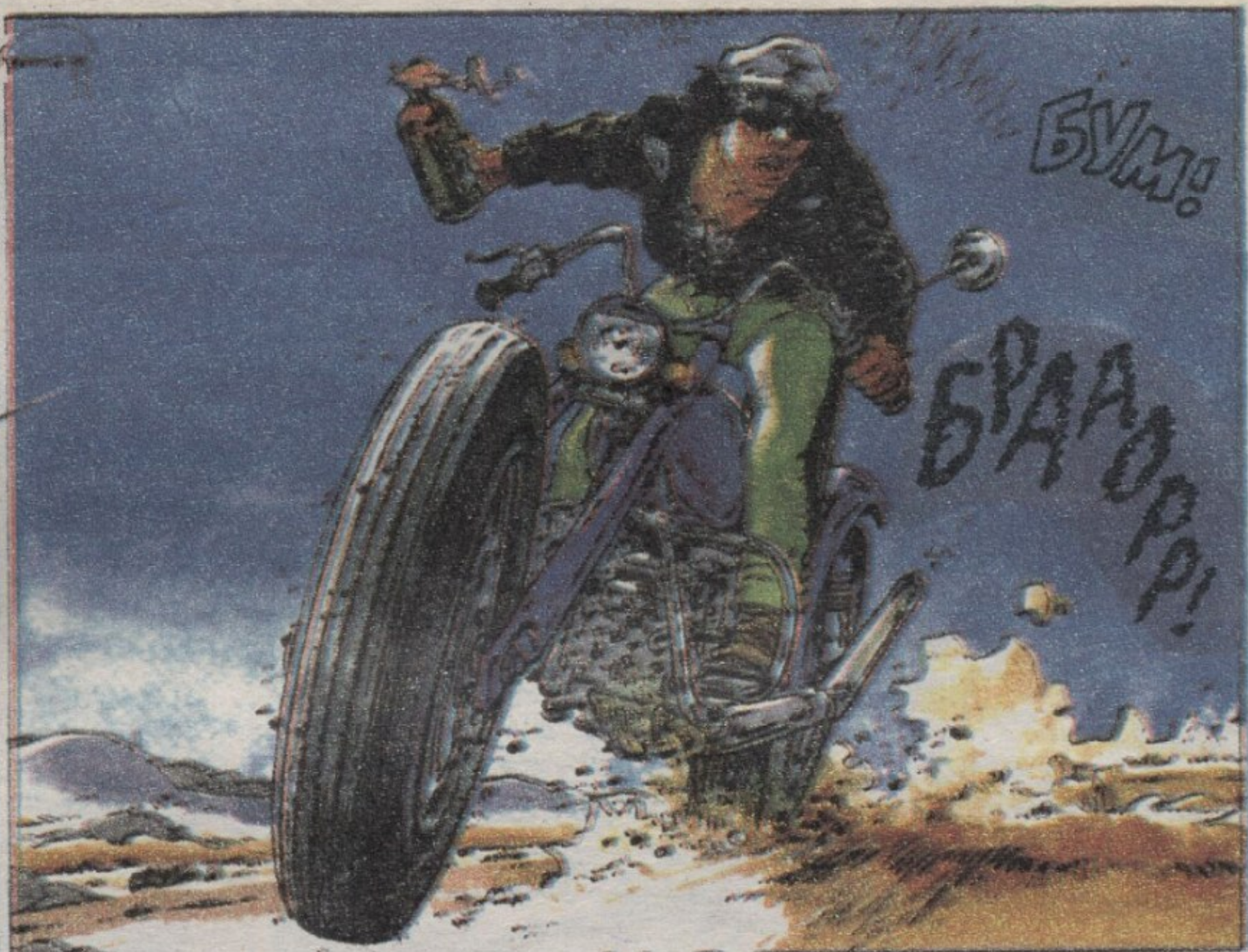
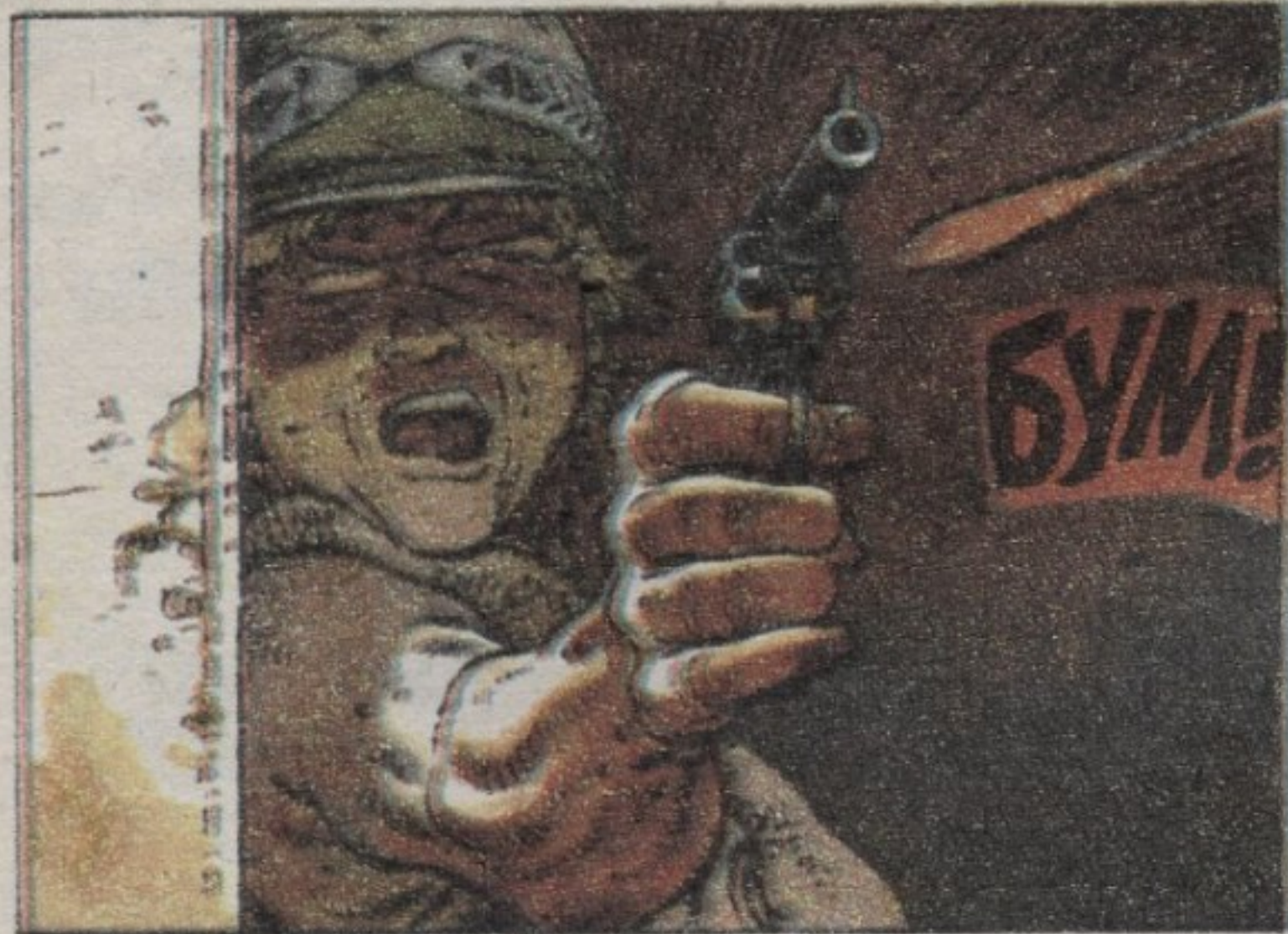
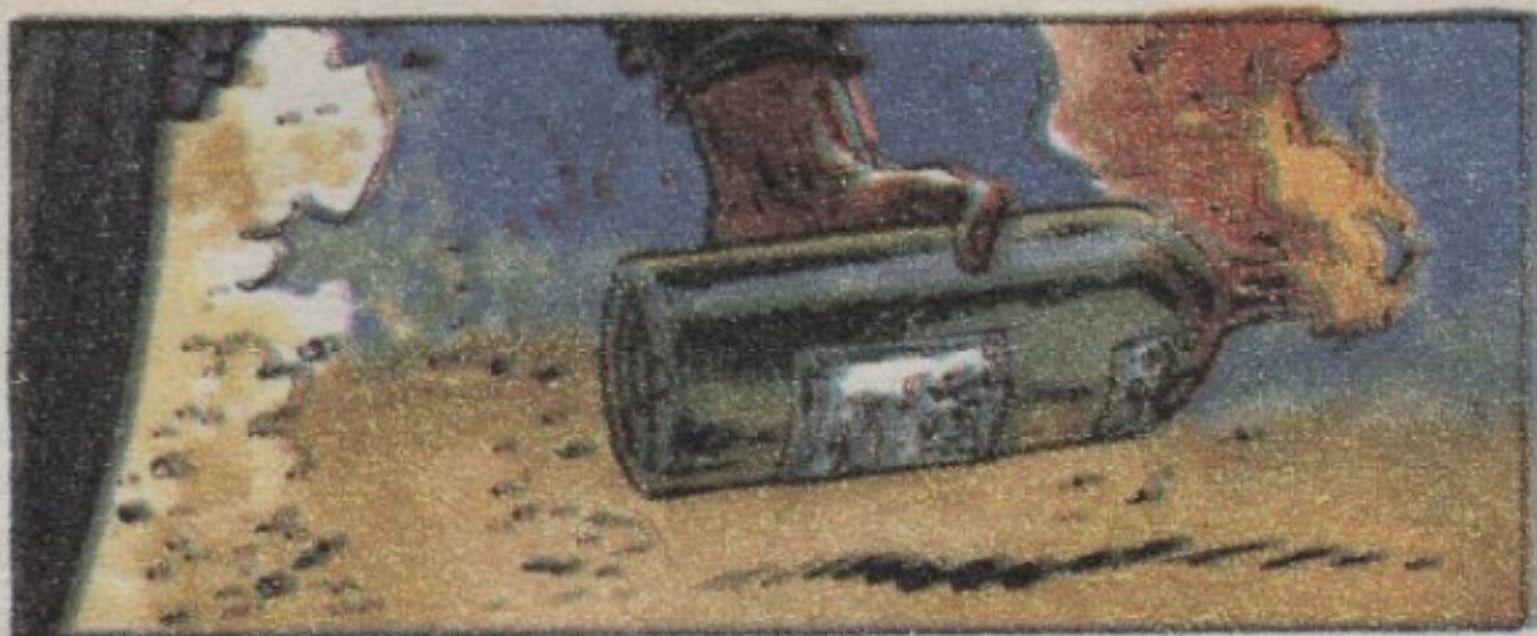

ЈЕСИ ЛИ ЈОШ РАСПОЛО-
ЖЕН ДА ЧУДЕШ ЊИХОВЕ
ЛАЖИ, СТОЈ!
- БИЗ!

ОВО
ЈЕ БИО
ДЕНДИ!

МРЦИНЕ!
ХОБЕ
ДА НАС
ПЕКУ НА
ЖАРУ!

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ПОДМТНИК
ЗАБАВНИК
21. 12. 2001.

Čix CHIPS

SLAN I NEODOLJIV

OSTRA

Proizvođač: ETNO ART - Koštunici; tel. 032/ 224-133, 841-113; fax: 222-676
Distribucija: ATERA PLUS - Beograd; tel. 011/ 184-565, 639-423; fax: 632-243

Палеонтолог Натан Мирволд рачунарском симулацијом доказао је да се реп апатосауруса вртео брзином од 1200 километара на сат што је изазивало пробијање звучног зида, али и оштећење репног скелета ове животиње.

ДИНОСАУРУСИ ПРОБИЈАЛИ ЗВУЧНИ ЗИД

Амерички палеонтолог Натан Мирволд, запослен у рачунарској кући „Мајкрософт“, недавно је дошао до веома занимљивог открића. Оповргао је веровање да су људи брзим летелицама и разним механичким средствима успели да пробију звучни зид. То су пре њих свакодневно, још у мезозоику, радили диносауруси својим бичастим репом!

Мирволд је, као пример, одабрао апатосауруса, изумрлог гмизавца чији је реп био дугачак 14 метара, и убацио га у програм за „оживљава-

ње“. Рачунарском симулацијом установио је да се реп ове животиње вртео брзином од 1200 километара на сат што је изазвало громогласан прасак. Иако му је створио све неопходне животне услове, Мирволд није успео да установи због чега је апатосаурус грмео својим бичастим репом. Претпоставка је да је то радио или да привуче женку или да противнику да до знања колико је снажан и убојит његов реп.

С Мирволдовом теоријом слажу се и стручњаци за кибернетику који кажу да су на фосилним остацима скелета диносауруса нашли механичка оштећења репних пршљенова која су могла да настану само услед брзог покретања репа ■

Експресна оправка пута: откривање скенером оштећеног места (1), чишћење (2), пуњење (3), прелазак ваљком (4), провера (5).

МОСТ КЛАТНО

Пионирски подухват: Мост крај Кобеа, дугачак око четири километра.

Горе: Један од два стуба који носе мост. У челичној конструкцији високој 283 метра налази се 20 тегова клатна, тешких 10 тона (жуто), који су окачени на опругу (1) и клизни механизам.

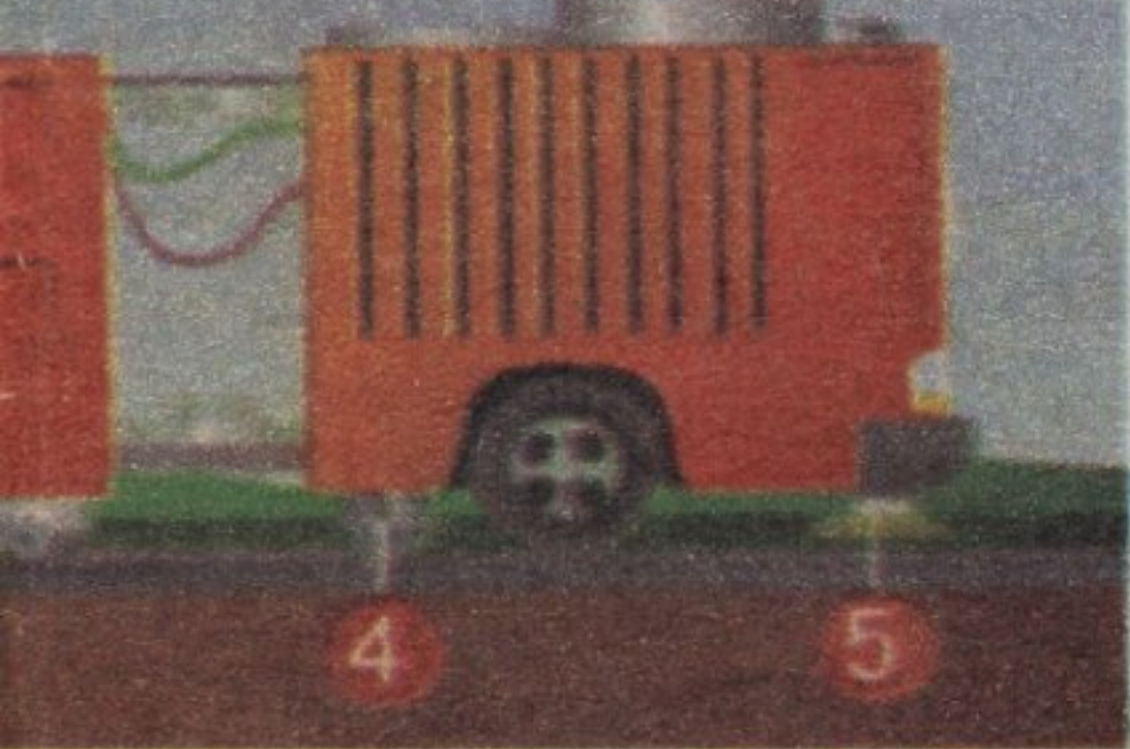
ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК
21.12.2001.

МУЊЕВИТА ОПРАВКА АУТОПУТА

Лео Мара, сарадник Истраживачког института у калифорнијском граду Ливермору, патентирао је своје возило које само једном возњом преко пукотине или мањег удубљења у асфалту поправља оштећено место на аутопуту.

Возило које на предњем бранику има скенер открива оштећена места возећи брзином од 15 километара на сат. Рачунар у возилу одређује величину и облик оштећеног места да би одмах потом ваздушне бризгалице, које се налазе испод предњих точкова, очистиле удубљење. Затим се оно аутоматски попуњава потребним материјалом преко кога одмах прелази ваљак који је део приколице. На крају те приколице је други скенер задужен да провери да ли је, и колико, муњевита оправка успела.

Ако возило наиђе на већа оштећења, компјутер у њему истог тренутка о томе обавештава сталну дежурну службу чији радници сместа долазе да на уобичајен начин оправа пут.

Најдужи висећи мост или, како га популарно називају, „мост клатно“ налази се у Јапану крај града Кобеа и сматра се најсигурнијим мостом на свету. Дугачак 3910 метара, спаја обале острва Хоншу и Шикоку, а ослоњен је на само два стуба висока 283 метра. Ипак, посебан начин градње чини га отпорним и на земљотресе од 8,2 степена Рихтерове скале и на тајфуне који дувају брзином од 300 километара на сат.

Конструктор Акаши Каикио уградио је у стубове посебне клизне механизме, опруге и тегове клатна који ублажавају и потресе и љуљање моста. Челична конструкција састоји се од 20 тегова тешких 10 тона који су окачени о опругу. Тежина омогућава стабилност моста који изнад површине Тихог океана на неким местима понире са висине од 210 метара на 180 метара, а опруге ублажавају подрхтавање и поскакивање.

ПОПУЛАРНИ
ЗАБАВНИК
21.12.2001.

МЕЛИСА, КУВАРИЦА С МАРСА

Сад бар има наде да на дугом путовању до Марса астронаути неће помрети од глади. Група научника из неколико земаља недавно је обелоданила заједнички пројекат уређаја који отпадне материје људског порекла разлаже на кисеоник, воду и хранљиве материје помоћу микроорганизама.

Пројекат је тек једна од степеница на путу до дугорочног циља да се једног дана све отпадне материје настале унутар свемирских станица и, нарочито, бродова чије крајње одредиште подразумева изузетно дуготрајна путовања (какво је, рецимо, оно до Марса) обраде и разложе на састојке који би могли поново да се употребе за исхрану, односно одржавање животних система (кисеоник, вода за пиће...) космичких посада. Примера ради, постојећи уређаји на међународној свемирској станици способни су искључиво за пречишћавање отпадних материја у воду и прераду угљен-диоксида.

MELISA (енг. скраћеница Micro-Ecological Life Support Alternative), како гласи зва-

Свемирска технологија: модул с прототипом уређаја (MELISA) захваљујући коме астронаути на путу до Марса (ваљда) неће помрети од глади и недостатка кисеоника

нични назив уређаја, „космичко ђубре“ разлаже слично процесу разлагања органских материја у природи. Баш као да се нашао на дну каквог земаљског језера, уређај разлаже свемирски отпад на саставне делове у пет узастопних фаза. Прва се одвија у потпуној тами без и трага кисеоника, у другој свемирско ђубре пролази кроз обраду у условима у којима светлости има напретек, али не и кисеоника, у трећој се даљој обради отпада додаје кисеоник захваљујући чему се, у четвртој фази, обезбеђују услови за производњу хране и кисеоника за астронауте. Пета фаза подразумева узгој прехранбених биљака унутар одговарајуће космичке станице или брода.

Пуштање прототипа у пробни рад очекује се 2005. године. Улога заморчића

поверена је пацовима зато што, према прорачунима научника, три пацова потроше заједно отприлике исту количину кисеоника коју би у датим условима потрошио човек и произведу једнаку количину угљен-диоксида. Прође ли све како се очекује, кренуће се с изградњом „свемирске куvariце“ у природној величини:

— Колико ће то тачно на крају износити, зависиће од броја астронаута које ће уређај опслуживати и врсте исхране која се жели. За посаде које се одреде за пшеницу биће потребно десет квадратних метара по особи да би се она произвела; за оне који се задовоље алгama, далеко мање! — објашњава Холанђанин Кристоф Ласер, један од стручњака који учествују у пројекту.

НЕСКВИК ЗЕКА ДОЧЕКАО НАЈЛЕПШИ ЦРТЕЖ!

Само што је у "Забавнику" објављен конкурс "НЕСКВИК ЗЕКА ВАШ ЦРТЕЖ ЧЕКА",
затрпали сте нас цртежима - вредно сте цртали, сликали, маштали и сваштали.

НЕСКВИК ЗЕКИ бридели су дланови од посла. Није му било лако да одабере
најлепше цртеже, па му је у помоћ притекао наш стручни жири. Ево ко су, по његовом
мишљењу, најмаштовитији сликари. НЕСКВИК ЗЕКА обрадоваће их наградама које
је и обећао.

Сви сте били вредни, сликовити и маштовити, али неки су ипак били малчице вреднији!
НЕСКВИК ЗЕКА посебно похваљује малу ликовну школу "Пинки" из Земуна из које је стигло
највише цртежа. Њих чекају Несквик пакети и Несквик изненађење!

СОНИ ПЛЕЈ СТЕЈШН
Ђорђе Радонић, Грчића Миленка 46, Београд

РОЛЕРИ
Милица Познановић, Владе Ђетковића 3, Змајево

ДИСКМЕН
Сава Станисављевић, Мутапова 65, Београд

Nestlé
Nesquik

неодољив укус чоколаде

Молимо све награђене да се јаве у редакцију Политикиног Забавника!

НЕСКВИК КАПЕ

Петар Холенда, Р. Јовановић 9, Раља
Стефан Вељковић, Ратка Павловића 2, Пуковац код Ниша
Катарина Јовановић "О.Ш. Радоје Домановић", III-4, Нови Београд
Ненад Стајић, Тозе Марковића 11/2, Тител
Стефан Кукучка, Ђоке Радака 2 III/9, Кикинда
Рада Радовановић, Ваљевски пут 66, Коцељева
Ивана Здравковић, Пива Караматијевића 23, Београд
Оливера Цветковић, Војводе Миленка 44, Београд
Ана Ђурић, Мештровићева 19, Београд
Његош Дамљановић, Заплањска 84, Београд
Лука Брдар, 35. нова 4, Ветерник, Нови Сад
Вук Касалица, VI црногорска С2-1, Никшић
Стојан Вуковић, Бањалучка 61, Футог
Милица Грујић, Шпанских бораца 46, Нови Београд
Ана Милосављевић, Доситеја Обрадовића 79, Лесковац
Бранка Стевановић, Орловића Павла 1а/12, Ниш
Милан Ђорђевић, Драге Дејановић 17, Нови Сад
Александар Јакшић, Скерлићева 9, Нови Сад
Наташа Петронић, Сердара Јанка Вукотића 11, Пале, Република Српска
Стефан Јанежић, Сељаново 38, Тиват
Стефан Калајић, Драгана Веселића 5, Брчко
Лука Кадак, Сутјеска II / 15, Београд
Ивана Савковић, Митрово поље, Плеш
Лидија Палфи, Мађарске комуне 89, Мужља
Милош Радичевић, М. Грујића 20, Врњци
Стефан Јевђеновић, Вука Караџића 99, Обреновац
Владимир Мартић, Мише Димитријевића 24, Нови Сад
Даниела Девин, С. Михалја 50, Суботица
Милица Марковић, Ж. Жујовића 15, Лајевац
Ана Милојковић, Булевар Ленјина 5/58, Нови Београд
Зорица Буквић, Немањина 20, Прибој
Ана Ферлуга, Стоје Тошић 8, Чачак
Наталија Недељковић, Београдска 64, Београд
Наташа Шупут, Биће Кесића 47а, Степановићево
Војин Радосављевић, С. Чупића 160, Салаш Ноћајски
Марко Ђукић, Ђоке Радосављевића 5, Салаш Ноћајски
Сонја Костић, Алексиначких рудара 75/44, Нови Београд
Бранко Костић, Алексиначких рудара 75/44, Нови Београд
Бојана Лулић, Шафарикова 2, Стара Пазова
Никола Јовић, Гужа
Милан Мирковић, Краљеванка 66, Рума
Александра Цветановски, Београдска 12, Борча, Београд
Тијана Илић, Б.Томовић 07/13, бр.156, Подгорица
Василиса Поповић, Милоја Закића 30, Београд
Марина Павловић, Чарнојевићева 23/25, Ниш

СЛАТКИ НЕСКВИК ПАКЕТИ

Лука Смиљковић, Олге Петров 166, Београд
Милан Гајић, Гандијева 116/26, Нови Београд
Степан Станчић, Књаза Милоша 6/13, Пирот
Јана Бекрић, 29. новембра 20, Александровац
Марија Станчић, Књаза Милоша 6/13, Пирот
Владана Јоветић, Таковска 16, Београд
Хаита Балзам, Скерлићева 61, Суботица
Сенка Нинковић, Миленка Симића 41, Равни Тополовац
Ружица Јовановић, 7. јула 7, Ужице
Маријана Вукмировић, Вере Гуцуње 33/а, Сомбор
Јован Миливојевић, Илије Гарашанина 96/1, Аранђеловац
Милош Михајловић, Манастирски пут 42, Беоцин
Кристина Петровић, Цвијићева 115, Београд
Јована Мартиновић, "Мала ликовна школа-Пинки", Земун
Бојан Павловић, Чарнојевићева 23/25, Ниш
Ана Мандић, Грамшијева 8, Нови Београд
Леона Месарош, Сутјеска 119, Кикинда
Александар Павловић, Маршала Тита 33/4, Крепољин
Добривој Ружин, Сремска 6, Сремска Каменица
Михаило Касалица, VI црногорска С2-1, Никшић

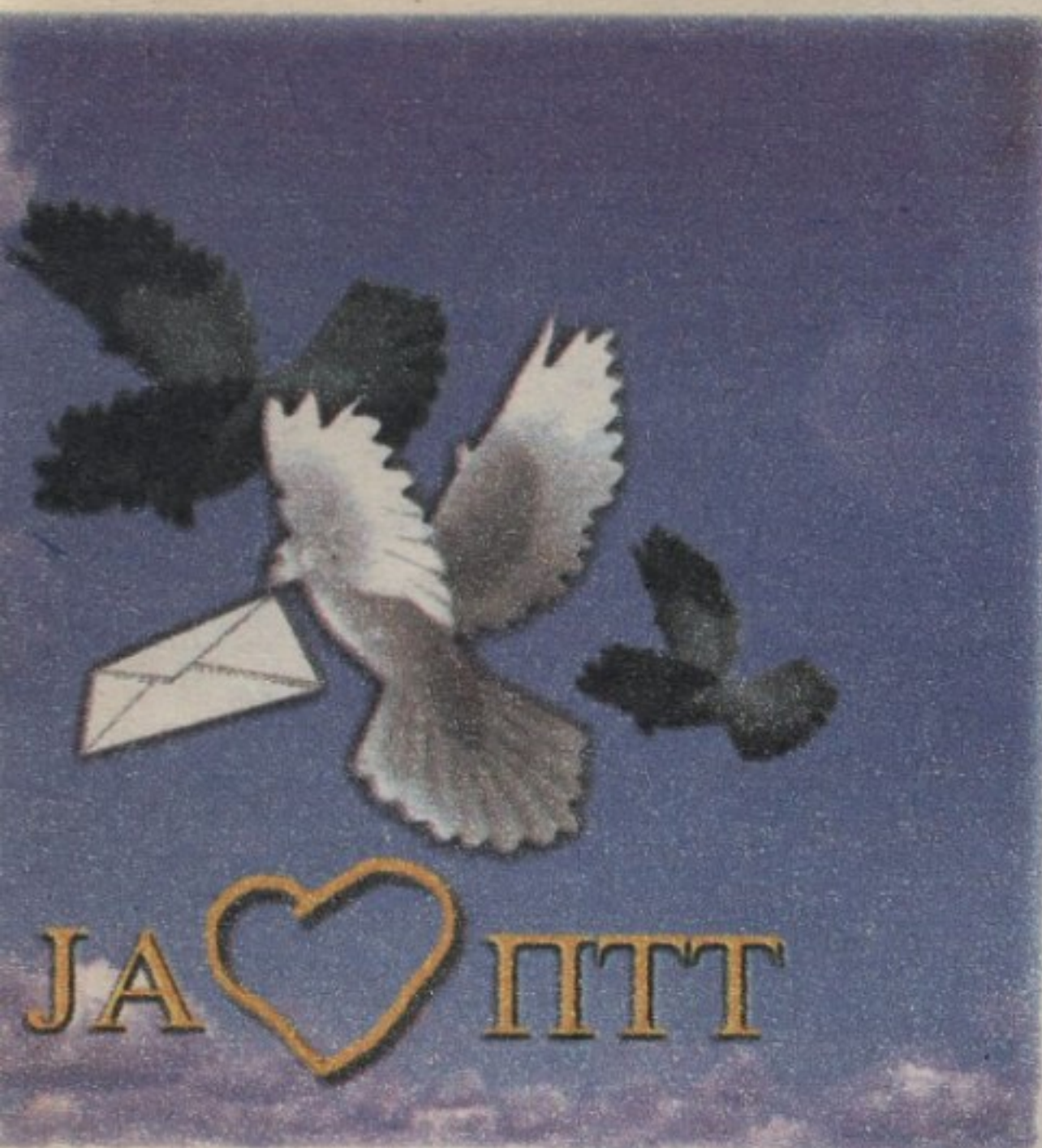
НЕСКВИК МАЈИЦЕ

Владимир Миленковић, Цветанова Ђуприја 60а, Београд
Неда Драгојевић, Вујишев венац II/4, Ваљево
Страхиња Поповић, Милоја Закића 30, Београд
Душан Јовановић, Вишњићка 129, Београд
Ранка Мацановић, Браце Поткољака 14, Бања Лука
Раде Јовановић, Војводе Мишића 2/7, Ниш
Бојана Ковачевић, Војвођанска 38, Нови Сад
Јована Лисица, Јелице Станивуковић 15/15, Шид
Сандра Кукољ, Балзакова 65, Нови Сад

Анет Чпајковић, Моше Пијаде 2/А, Чока
Никола Вељковић, Браће Јовановић 60, Панчево
Недељко Мандић, Жарка Васиљевића 14/22, Нови Сад
Марија Лазић, Жикице Галевића 70/22, Крушевац
Дубравка Холенда, Р.Јовановића 9, Раља
Вања Прибић, Нике Миланића 6, Београд
Јована Радованов, Пастерова 6, Нови Сад
Омер Мехмедовић, Вишеградска 54, Нови Пазар
Александар Ристески, В.Дугошевића 139, Рума
Алекса Михајловић, Маршала Тита 7, Ердевик
Марина Пешталић, Јурија Гагарина 105/36, Нови Београд
Душанка Франић, Саве Љубојева 4/40, Нови Сад
Сара Атанацковић, Гандијева 122/2, Нови Београд
Никола Михајловић, Маршала Тита 7, Ердевик
Јелена Ристески, Вељка Дугошевића 131, Рума
Тања Ристески, Вељка Дугошевића 131, Рума
Наталија Ременјак, Ратарска 108, Пожаревац
Игор Иласки, I партизанске болнице 6, Златибор
Никола Петронић, С.Ј.Вукотића 11, Пале
Невена Таталовић, Иве Лоле Рибара 49, Бајмок
Михајло Грујић, Шпанских бораца 46, Нови Београд
Арсеније Стојановић, Књаза Милоша 198, Аранђеловац
Игор Макарић, Неимарова 15, Нови Сад
Владимир Макарић, Неимарова 15, Нови Сад
Војислав Радић, Др.Ивана Рибара 195, Нови Београд
Марина Трајковић, Милице Шуваковић 45, Земун
Милица Самарџић, Војвођанска 130, Змајево
Милица Колунџија, Београдски кеј 19А, Нови Сад
Милана Ранисављевић, М.Губца 4, Панчево
Валентина Топаловић, Радничка 18, Прибој
Александар Стојковић, Багдалска 25, Крушевац
Небојша Арбутина, Церска 36, Бања Лука
Милица Милосављевић, Николе Тесле 6/4, Лучани
Лука Каљевић, Ј.Пилетића 8, Никшић
Ивана Затежић, Балканска 25, Чачак
Милица Лазор, Подгоричка 4, Нови Сад
Милица Стојановић, Стевана Шупљикца 131, Панчево
Дуња Маленица, Ђирила и Методија 61, Нови Сад
Теодора Ерац, Доброта 121, Котор
Кристина Дешошевић, Семберијска 12, Београд
Станиша Ђорђевић, Добојска 37, Ледине, Београд

НЕСКВИК ИЗНЕНАЂЕЊА

Владимир Лалић, Шафарикова 2, Стара Пазова
Александар Стојановић, Ђорђе Куча 356/27, Лесковац
Марко Јовановић, Карађорђева 28, Велика Плана
Даша Дангубић, Браће Гракалић 62, Херцег Нови
Александар Цветановски, Београдска 12, Борча
Вера Ђерковић, Његошева 66, Жабљак
Петар Познановић, Владе Ђетковића 3, Змајево
Никола Шупут, Биће Кесића 47а, Степановићево
Страхиња Мартић, Мише Димитријевића 24, Нови Сад
Александар Манић, Ђорђе Андрејевића Куна 15/1, Београд
Јована Павловић, Јурија Гагарина 178/13, Нови Београд
Невена Таталовић, Иве Лоле Рибара 49, Бајмок
Александар Таталовић, Иве Лоле Рибара 49, Бајмок
Михаило Грујић, Шпанских бораца 46, Нови Београд
Кристина Петровић, Цвијићева 115, Београд
Николета Сендерак, Наде Димић 42/42, Суботица
Саманта Радић, Др.Ивана Рибара 195, Нови Београд
Ивана Врањковић, Булевар краља Александра 274, Београд
Лука Скерлић, Крунска 75, Београд
Драгана Миловановића, Захумска 46, Београд
Јована Милојевић, село Кончарево, Јагодина
Милена Радунковић, Ринкијева 43, Сомбор
Милош Видаковић, Срнице, Република Српска
Огњен Лазаревић, Атинска 81/13, Крагујевац
Милена Поповић, Жртава фашизма 3/17, Ниш
Иван Перушић, Аранђеловачка 43, Суботица
Томислав Перушић, Аранђеловачка 43, Суботица
Марија Бојић, 110. нова 35, Вишњица, Београд
Марко Стјановић, Стевана Шупљинца 131/18, Панчево
Филип Ђуровић, О.Ш. "Десанка Максимовић", Прибој
Никола Милић, Сремских одреда 2, Нови Београд
Ђорђе Ђурић, Трг Партизана 10/16, Ужице
Ива Горче, Булевар ослобођења 33/17, Нови Сад
Александра Сокић, Партијевска 165, Смедерево
Никола Александрић, Старих ратника 4, Београд
Милена Милићевић, Маршала Тита 280, Кула
Кристина Дервишевић, Семберијска 17, Нови Београд
Станиша Ђорђевић, Добојска 37, Нови Београд
Душица Видовић, Добојска 37, Нови Београд
Саша Рајков, Булевар ослобођења 115/73, Нови Сад

ДРЖАВНИ СИМБОЛИ СРБИЈЕ

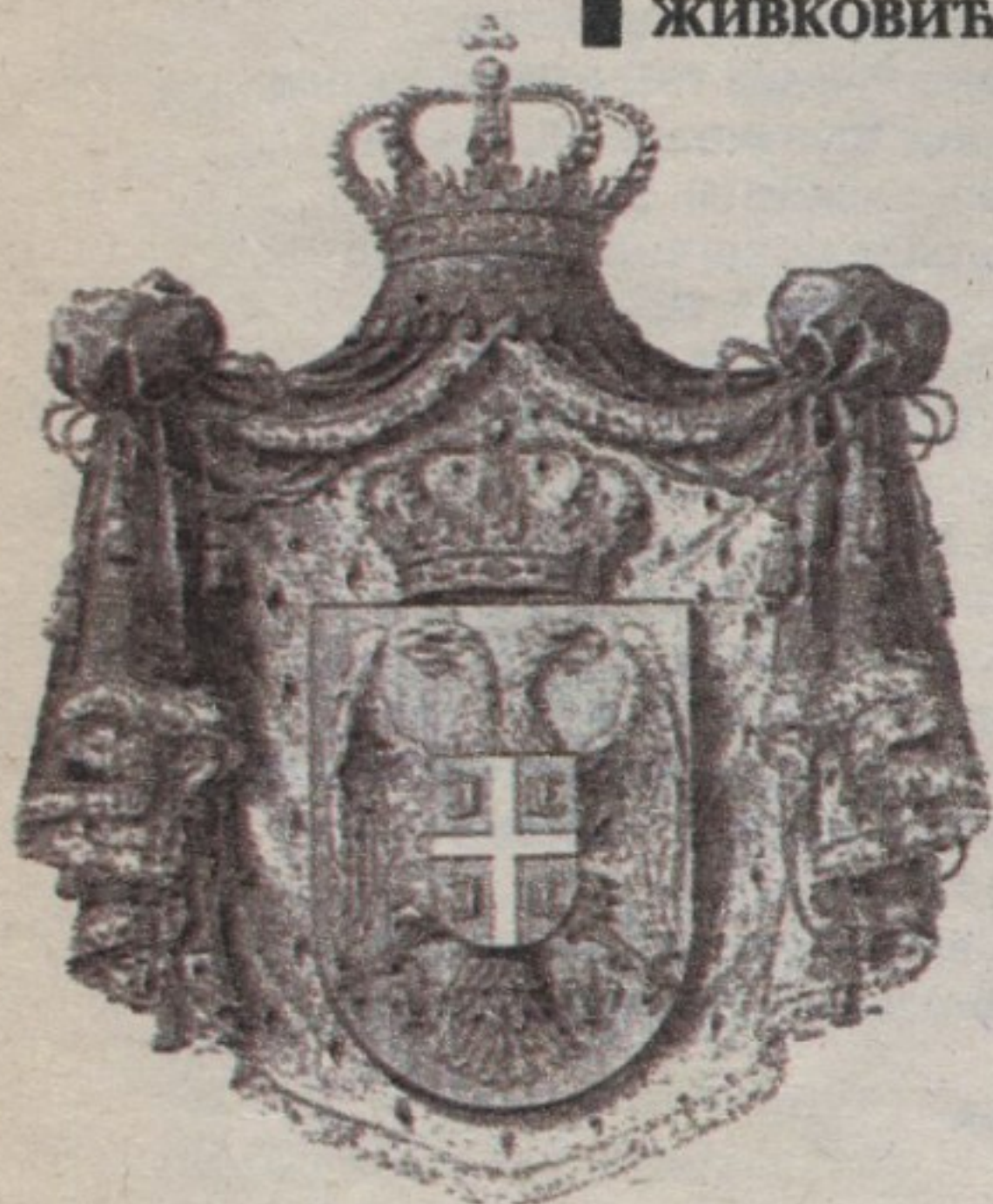

Чуо сам да ће Србија до-
бити нове државне симболе.
Желео бих да сазнам нешто
о химни, грбу и застави.

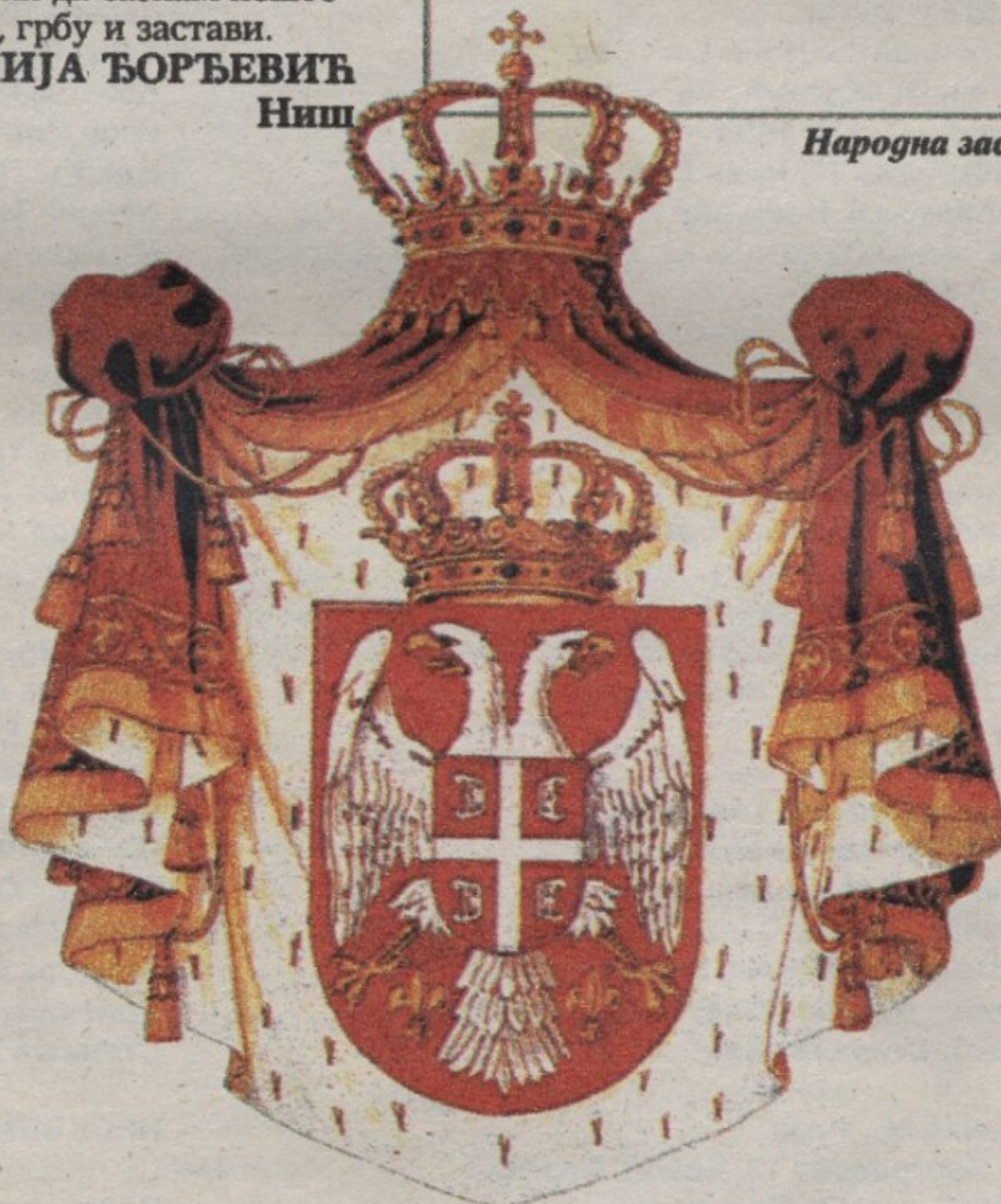
ИЛИЈА ЂОРЂЕВИЋ
Ниш

ПРИПРЕМА
ЈОВА
РАДОВАНОВИЋ

ИЛУСТРОВАО
ДОБРОСАВ
БОБ
ЖИВКОВИЋ

Грб из 1882. године

Велики грб Републике Србије

Народна застава

Мали грб
Републике Србије

ПУЛИ НИЈЕ ПАС, ПУЛИ ЈЕ – ПУЛИ

Имам пса мађарског пулија,
па бих желела да сазнам не-
што о њему.

ВЕРНА ЧИТАТЕЉКА
Београд

Пули је пас средње величине,
интелигентан и прилично жустар.
Поглед му је жив и паметан. Пули
је првокласан овчар, али и чувар
који изванредно обавља поверени
задатак. Ова раса паса пореклом
је из Азије, а данас је један од на-
ционалних симбола Мађарске.

Длака пулија достиже дужину
од 18 центиметара и често допире
готово до тла. Пси те пасмине увек су
једнобојни, а гаје се црни, бели, сиви и
боје рђе. Висина им се креће између 40
и 44 центиметра.

Колико су нарав и изузетне одли-
ке ове расе цењени, најбоље говори
изрека коју су смислили њени одга-
јивачи: Пули није пас, пули је – пу-
ли ■

Државна застава

Стандарта
председника Републике Србије

Стандарта
председника Народне скупштине
Републике Србије

Радна група за припрему закона о застави, грбу и химни изнела је 23. новембра 2001. године предлог о новим државним симболима Србије који би, по Уставу СРЈ, требало да буду у употреби од Сретења, 15. фебруара 2002. године.

Нови симболи у ствари су старо народно и државно обележје Србије из 1882. године. Тада је кнез Милан Обреновић Србију прогласио краљевином, а себе краљем. На Сретење је донесен и први Устав. Радна група није уносила никакве значајније измене.

Химна је „Боже правде“ за коју је речи написао књижевник и преводилац

Јован Ђорђевић (1826–1900), а музику словеначки композитор Даворин Јенко (1835–1914). Пошто је песма „Боже правде“ била написана 1872. године у част пунолетства Милана Обреновића у алегориском комаду с певањем „Макова сабља“, десет година касније, када је постала химна, речи кнез и кнежевина измењене су у краљ и краљевина.

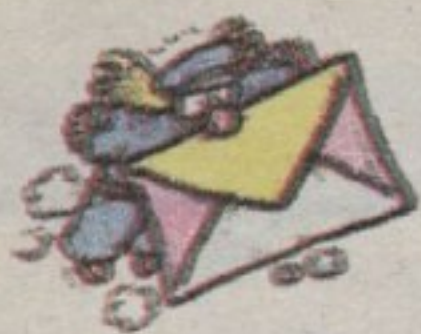
Идејно решење грба дело је нашег великог историчара Стојана Новаковића (1842–1915). На грбу су обједињена два симбола – штит с крстом и оцилима, као народно обележје, и сребрни двоглави орао, обележје династије Немањића. У употреби ће бити два грба – велики, за државне установе, и мали, за републич-

ке органе што је установљено законом о употреби државног знамења.

Србија ће имати и две заставе. Државна застава црвено-плаво-белих водоравних поља у основи имаће мали грб на себи, користиће се у званичним приликама и биће истакнута на државним установама. Народна застава имаће само тробојну основу и биће народно и национално обележје у свакој прилици.

Једине допуне старим симболима су стандарте, заставице с тробојком и грбом, као на државној застави, за председника Републике Србије и председника Народне скупштине Републике Србије ■

КО СУ ТАЛИБАНИ?

Ко су талибани?
Када су се појави-
ли у Авганиста-
ну?

ПРЕДРАГ
ПЕТРОВИЋ
Београд

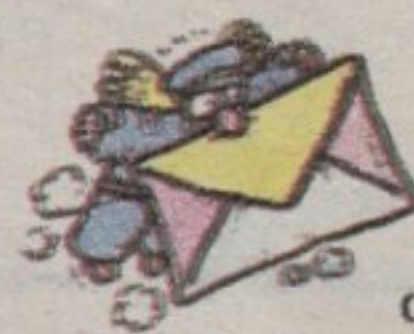
„ЗАБАВНИКОВ“ КВИЗ РЕШЕЊА

1–Б; 2–А; 3–В; 4–Г;
5–А; 6–Г; 7–В; 8–В; 9–В;
10–Г; 11–А; 12–В; 13–Б;
14–Г; 15–Г; 16–В; 17–Б;
18–В; 19–Г; 20–А

Талибани, група исламских студената окупљених око учитеља (мула) Мохамеда Омара, углавном одраслих у избегличким камповима у Пакистану, први пут су привукли пажњу светске јавности 1994. године. Кратким војним подухватима успели су да преотму читав конвој камиона који се кретао ка Авганистану с намером да преузму власт. Године 1996. то им је пошло за руком и тада су талибани освојили Кабул, престоницу Авганистана. Успоставили су прилично круте законе: женама је било забрањено да раде, а казне за кривична дела биле су драстичне (одсецање главе и екстремитета) ■

ЛАМАРТИН О ЂЕЛЕ-КУЛИ

Драга редакцијо!

У једном од „Забавникових“ квизова прочитао сам да је француски песник Ламартин на свом путу кроз Србију стигао и у Ниш где је био дубоко дирнут кад се нашао пред Ђеле-кулом. Тада је оставио дирљив запис о храбрости српских устаника чије су главе узидане у њу. Да ли бисте могли да објавите те његове речи?

СЛАВОЉУБ
Београд

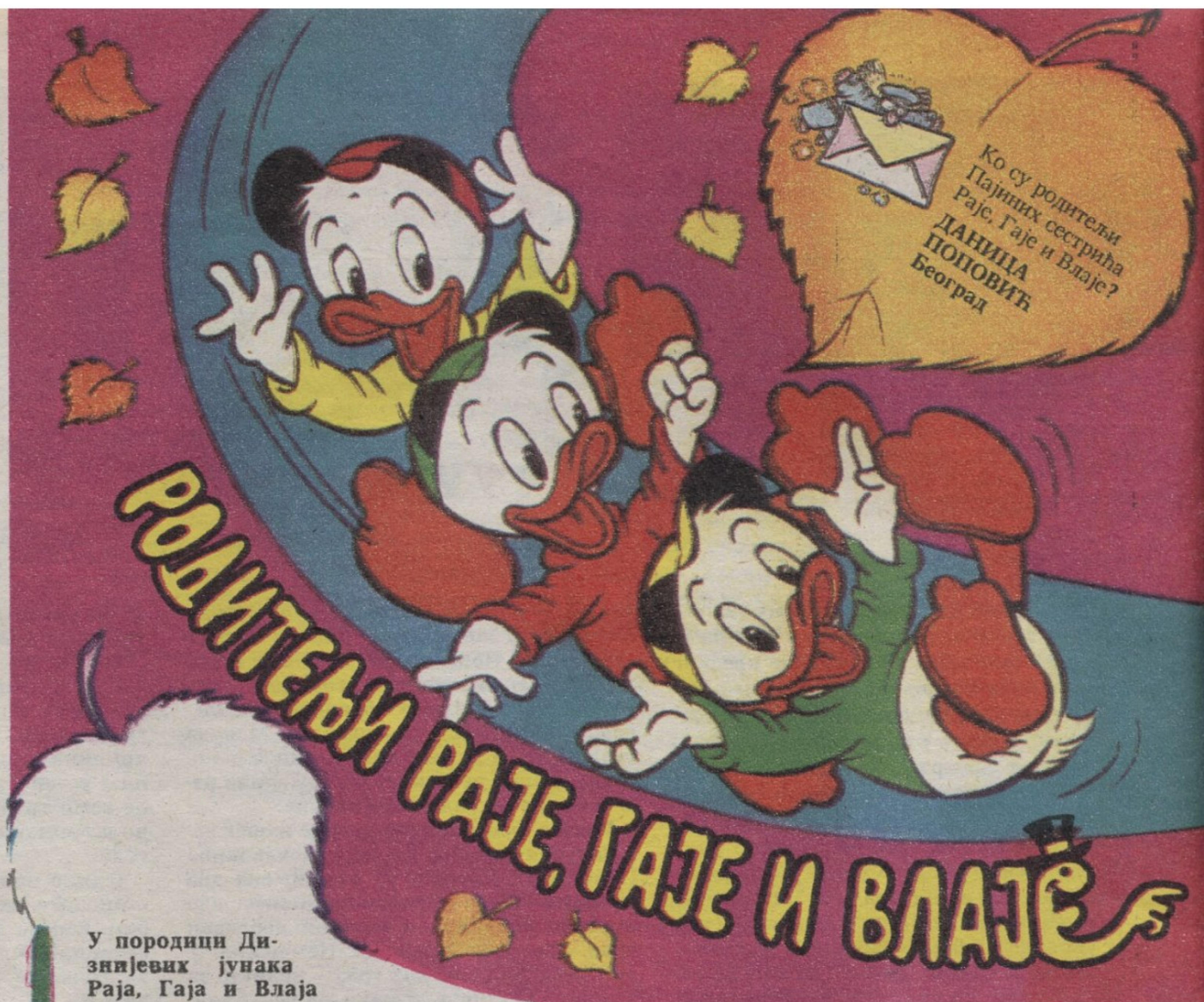

Лама́ртин је тада записао:

„Народ који има овакве споменике не може никад пропасти. Србија је сада слободна. Ускоро ће узети и Ниш. Нека сачува овај споменик. Он ће њиховој деци причати колико вреди независност једног народа казујући колику су цену њихови очеви платили.“

Битка на Чегру у којој су изгинули борци Стевана Синђелића а чије су главе Турци узидали у Ђеле-кулу водила се 1809. године, а Ниш је ослобођен 1877. године ■

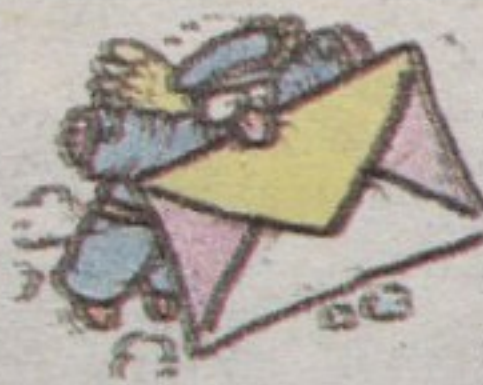
У породици Дизнијевих јунака Раја, Гаја и Влаја први пут су се појавили 17. октобра 1937. године у једној епизоди Паје Патка. Њихови „родитељи“ су Американци Тед Озборн, писац стрипа, и Ал Талијафери – цртач. Раја, Гаја и Влаја (у оригиналу Хјуи, Дуи и Луи) заправо су синови Пајине сестре близнакиње Деле Дак која је, очајна, послала брату три мала ђавола после њиховог неваљалства када су

испод очеве фотеље подметнули петарду, а он јадник завршио у болници. Међутим, нигде се не каже ко је отац Гаје, Раје и Влаје, па ће то изгледа заувек остати тајна. Неки сматрају да је отац Пајиних сестрића Патин брат. Било како било, привремена посета ујаку претворила се, на опште задовољство, у трајну ■

МОРНАР БАРТЛИ КАО ЈОНА

четрдесет осам

Када сам читао „Пиноквија“ питао сам се да ли је стварно могућа прича по којој је тог дрвеног лутка и његовог оца Ђепета прогутало кит. Читао сам да је старозаветног пророка Јону, по казни Божијој, прогутала „велика риба“ и да је он у њеном трбуху провео „три дана и три ноћи“. Да ли је у стварности забележен сличан случај?

СРЂАН, Београд

Јесте. То се пре 120 година десило Џејмсу Бартлију, морнару са китоловца „Звезда истока“. Према подацима Британске морнаричке управе, у фебруару 1891. године Бартли је са неколико другова, и spremним харпунима, мањим чамцем кренуо у правцу једног воденог дна који је био њихова ловина. Кит је, чим су бацили харпун, заронио, а затим се појавио испод њиховог чамца и преврнуо га. Сви су се нашли у таласима, али су имали среће и спасли се. Сви осим Бартлија, који је, једноставно, нестао.

Када је кит следећег дана уловљен, довели су га до обале и почели да га комадају. У једном тренутку неко је у његовом стомаку угледао ципелу, па ногу и схватио да је то њихов нестали друг – цео целат и жив, али у дубокој несвести. Извукли су га и вратили у живот. Неколико недеља касније Бартли није био у стању да говори, а онда им је испричао да се сећа само огромних разјапљених чељусти и дугачког канала кроз који је слетео у стомак грдосије.

Према извештају бродског лекара и сведочењу морнара, Бартли је у стомаку кита остао пуних петнаест сати! После извесног времена он је потпуно ослепео и коса му је побелела. Умро је неколико година касније, у тридесет деветој години. ■

ПОДПИСНИК
ЗАБАВНИК
21. 12. 2001.

Дописујте се, људи!

Зовем се Тамара Та-
сић, имам 11 година и у
хороскопу сам Лав. Са-
купљам поштанске
марке, навијам за „Црвену звезду“
и волим серију „Симпсонови“.
Желим да се дописујем са децом
из целе земље. Моја адреса је: Ђу-
ре Салаја 6/11, 26000 Панчево ■

Ја сам Јелена Гор-
њаковић, ученица сам
петог разреда, волим
рукомет и карате. Моја
најбоља другарица Марија Груби-
шић и ја желеле бисмо да се допи-
сујемо. Пишите нам на адресу:
Аранђеловачка 17, 19000 Зајечар ■

Желела бих да се до-
писујем са својим врш-
њакињама, па те молим
да објавиш моје име и
адресу. Рођена сам 19. децембра
1989. године, сакупљам салвете,
волим „Забавник“. Ана Пољаконић,
Босанска 3, 11050 Београд ■

РЕШЕЊА:

ДОПУЊАЉКА

Ража (гаража, ражањ)

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА

Караманка је сорта крушака, а
остало су сорте јабука ■

ЛОГИЧАН ЗБИР

12 (број различитих слова)

СКАНДИНАВКА

Крст, краба, Л, ветропир, именик,
Ани, петао, Трој, Та, скрама, до,
налет, д, Милорад Павић, он,
овас, Нилс, ништа, „Хазарски
речник“, Анам, камен, атар, чара-
па, адио, иза ■

ПОМИЦАЉКА

Русија, Египат

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Склопити, Макс, Оливер, стирол,
факат, Италија, Инес, твор, ЈАТ,
ЈАР, прерада, К, ац, клиринг, фи,
л, премија, беж, око, Теца, Сони,
расвета, уплив, Естера, Бранко,
неон, радиност ■

Ћао! Имам 13 год. Волим добру

денс музику, филмове, серије..., а нарочито
да се дописујем. Сви вршњаци пишите на:

Душан Алексић

Кеј Животе Бошњак 3/10

18000 Ниш

Такође можете звати на: 018/41-803

(по могућству пошаљите слике)

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК БРОЈ 2602

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је
28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни
уредник Зефирино Граси

Генерални директор Дарко Рибникар

Оснивач и издавач „ПОЛИТИКА“ А. Д.

Штампа Штампарија Политике А.Д.
11000 Београд,
Македонска 29

Заменик главног и
одговорног уредника Недељка Сташић

Ликовно графички
уредник Душан Глушац

Графички уредник
стипендијата Горан Војиновић

Редакција Бојана Дожић
Слободанка Делибашић
Мина Илић
Петар Милатовић
Весна Минић
Вито Недељковић
Мирјана Огњановић
Биљана Орловић
Љубомир Патрногић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић
Миленко Тодоровић

Техничка редакција Слободанка Вујић
Зоран Петканић
Митра Тилев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони Секретаријат 3224-471
Редакција 3224-483
Техничка редакција 3226-620
централа 3224-191 и 3225-761
претплата 3228-776

Маркетинг агенција Македонска 31/1,
тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.
На основу мишљења Републичког секретаријата
за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I
1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 156,00 дин. 3 месеца 468,00 дин. 6 месеци 936,00 дин.
Претплата на жиро рачун број: 40801-603-2-47280,
уз обавезну назнаку: „ПОЛИТИКА“ А. Д.

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 69 EVR или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група -
Европа: 96 EVR. II група - Азија - Африка: 102
EVR. III група - Америка - Аустралија: 108 EVR
или противвредност осталих валута.

ПРЕТПЛАТА СЕ ВРШИ ПРЕКО:
DEUTSCHE BANK AG, Frankfurt/M, FR Ger-
many, SWIFT: DEUTDEPF, на рачун број:
100935966200, КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД
БЕОГРАД, Београд, FR YUGOSLAVIA,
SWIFT: KOBVYUBG, BLZ 99900158,
А У КОРИСТ „ПОЛИТИКА“ АД, Београд
Као сврха уплате ОБАВЕЗНО навести
„претплата на лист“.

Копију уплате обавезно послати на адресу
ПОЛИТИКА АД, 11000 Београд,
29. новембра 24/1 Yugoslavia

• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун, а
копију уплате на факс:
++381 11 3226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

РЕКЛИСУ

**СТВАРИ КОЈЕ ИХ ОКРУЖУЈУ ДЕЦА
ПО ДАНУ ДОЖИВЉАВАЈУ ТРЕЗВЕНО
И БЕЗ СЕНТИМЕНТАЛНОСТИ. НОЋ
ЈЕ ВЕЋ ДРУГА ПРИЧА.**

Ернест Хемингвеј
амерички писац
и нобеловац
(1890 – 1961)

**ЛАКО ЈЕ
ДАТИ,
ТЕШКО ЈЕ
ОБИЛАТО
ДАВАТИ.**

Хенри Форд
амерички
индустријалац
(1863 – 1947)

**НАПРЕДАК
ЧОВЕЧАНСТВА
САМО ДОПРИНОСИ
УВЕЋАВАЊУ
ЊЕГОВИХ ЛОШИХ
ОСОБИНА.**

Егон Фридел
аустријски писац
(1878 – 1938)

**СТЕГНУТА
ПЕСНИЦА
НЕ МОЖЕ ДА
УЧИНИ ОНОЛИКО
КОЛИКО ТО МОЖЕ
ОТВОРЕНА
ШАКА.**

Индира Ганди
индијски политичар
(1917 – 1984)

**РАЗУМЕТИ РЕД
МОЖЕ САМО
ОНАЈ ЧИЈИ СУ
ЖИВОТНИ
СТАВОВИ
УТЕМЕЉЕНИ
НА СЛОБОДИ.**

**Клеменс Фирст
фон Метерних**
аустријски државник
(1773 – 1859)

**КО У СВЕМУ
ТРАЖИ
САМО ЦИЉ,
НЕ МОЖЕ
ДА ОТКРИЈЕ
ЛЕПОТУ
ОНОГА
ШТО РАДИ.**

Халдор Лакснес
исландски писац
и нобеловац
(1902 – 1998)

**ФИЛОЗОФИ
НЕ ТРЕБА ДА
ОБЈАШЊАВАЈУ
СВЕТ, ВЕЋ
ДА ГА РАЗУМЕЈУ.**

Ернст Блох
немачки филозоф
(1885 – 1977)

**ЛАСКАЊЕ
ЈЕ КАО
ЛАЖНИ
НОВАЦ, ЧИНИ
СИРОМАШТВО
ПРИВИДНО
ПОДНОШЉИВИМ.**

Херберт Џорџ Велс
енглески писац
(1866 – 1964)

**ЧИТЉИВОСТ
ЈЕ УЧТИВОСТ
РУКОПИСА.**

**Фридрих
Диренмат**
швајцарски
драмски
писац
(1921 – 1990)

**ДУХОВИТОСТ ЈЕ
УВЕК КОРАК
ИСПРЕД ДОСАДЕ.**

Макс Фриш
швајцарски писац
(1911 – 1991)

**МУШКАРАЦ
СА СВАКОМ
ЖЕНОМ МОЖЕ
ДА БУДЕ СРЕЋАН
СВЕ ДОК
ЈЕ НЕ ВОЛИ.**

Оскар Вајлд
енглески писац
(1854 – 1900)

**У ОВОМ НАШЕМ
ВРЕМЕНУ
МОЖЕ ДА
ОПСТАНЕ
САМО ОНАЈ
КО ПРИХВАТА
БЕСМИСЛЕНОСТ.**

Ежен Јонеско
француски писац
(1909 – 1994)

**НЕКИ БОГАТАШИ
УСПЕХ ДУГУЈУ
СВОЈИМ ЖЕНАМА,
АЛИ ВЕЋИНИ
ЊИХОВИХ ЖЕНА
УСПЕХ ДУГУЈЕ.**

Дени Кеј
амерички глумац
(1913 – 1987)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD

